

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA YAPILAN MÜZE
GEZİLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dicle COŞKUN

Malatya-2014

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA YAPILAN MÜZE
GEZİLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dicle COŞKUN

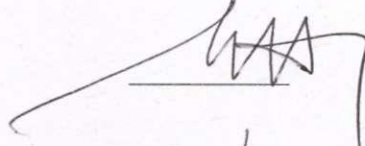
Danışman: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Malatya-2014

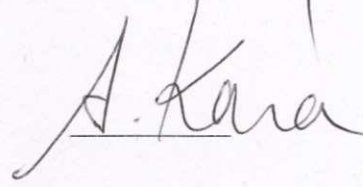
T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Dicle COŞKUN tarafından hazırlanan **Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)** başlıklı bu çalışma, 12.06.2014 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

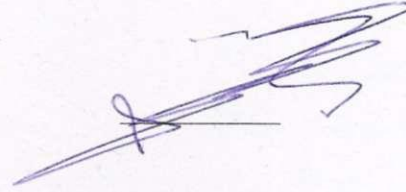
Prof.Dr.Mesut AYDIN

Doç.Dr.Ahmet KARA

Yrd.Doç.Dr.Ramazan ÖZBEK

O N A Y

...../...../2014
Prof.Dr.Celal ÇAKAN
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Mesut AYDIN'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Dicle COŞKUN

ÖN SÖZ

Ülkemizde müze eğitiminin son dönemlerde popüler olduğunu düşünürsek müzenin işlevlerinden biri olan müzede eğitimin öğrenmeye katkısı açıktır. Bu farkındalıkla yapılan eğitim reformları, disiplinlerin müze eğitimi ile ilişkilendirilmesine, müze eğitiminin kalitesini ve uygulanabilirliğini arttırmak amaçlı yapılan müze gezileri ve etkinlikleriyle Sosyal Bilgiler dersinin kaynaştırılmasına katkı sağlamıştır. Son yıllarda müze eğitimine fazlaca değinilmiş ve bu alanda pek çok akademik çalışma yapılmıştır. Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersi ile müze gezilerinin aynı düşünsel çerçevede yer almasının önemini vurgulamak istedim. Tüm eksiklik ve hatalar şahsıma aittir. Birçok kişinin emeği ile gerçekleşen tez yazımında karar aşaması belki de en zor aşamadır. Bu aşamada ve sonrasında bana yol gösteren, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, tecrübeleriyle kendimi geliştirmeme katkısı olan ve olmaya devam eden kıymetli danışmanım sayın Prof. Dr. Mesut AYDIN' a saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve lisansüstü eğitimim boyunca bana katkı sağlan bütün bölüm hocalarıma minnettarım. Konu tez yazmak gibi titiz davranmayı gerektiren bir iş olunca, doğru Türkçe ile yazabilmenin ne kadar önemli olduğunu anlıyorum. Bu noktada bütün eğitim hayatımı değiştiren, yazabileceğime inanan ve inanmamı sağlayan değerli öğretmenim Güler AYDIN' a, tarihi sevmekten öteye taşımama vesile olan, etkileyici anlatımı ve nezaketiyle hayran olduğum saygıdeğer öğretmenim Doç. Dr. Recep DÜNDAR' a teşekkürlerimi sunarım. Veri analizleri boyunca yardımlarını karşılıksız sunan sayın Doç. Dr. Ahmet KARA' ya, Diyarbakır ve Amasya ortaokulları idari personel, öğretmen ve çalışmaya katılan öğrencilere, Diyarbakır Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev yapan Cuma ÇAKMAK' a teşekkürlerim sonsuzdur. Ayrıca, yaşamları boyunca hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan babam, annem, ablam ve canım kardeşlerime teşekkürü borç bilirim.

Dicle COŞKUN

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA YAPILAN MÜZE
GEZİLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE
GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ
(Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)

COŞKUN, Dicle

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Haziran-2014, xiv+188 sayfa

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerini öğrenci görüşlerine dayanarak çeşitli değişkenlere göre değerlendirmektir. İlk olarak, müzenin tanımı, tarihsel gelişimi ve müze türleri açıklanmıştır. Müzelerin işlevleri özellikle eğitimsel işlevi aktarılmıştır. Amasya ve Diyarbakır illerinde bulunan müzeler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın örneklemini Amasya ve Diyarbakır ortaokullarında eğitim gören farklı sosyoekonomik düzeye sahip 5., 6. ve 7. sınıflardan oluşan toplam 1000 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla tutum ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgilerle ilgili 7 soru ve Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerini öğrenci görüşlerine göre sorgulayan 20 ifade vardır. Öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik 20 ifade için 5'li seçenekler yer almaktadır. Elde edilen verilerin analizi için SPSS 20.00 paket programı aracılığıyla frekans, yüzde, bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, öğrenci görüşleri arasında cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılaşma olmadığı, yaşanan şehir, okulların sosyoekonomik düzeyi, öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim durumu ve müzeye gitme sıklığı durumlarına göre farklılaşma olduğu görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Müze, Müze Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi

ABSTRACT

THE EVALUATION OF
MUSEUM TRIPS IN THE SOCIAL STUDIES COURSES
ACCORDING TO THE STUDENT
OPINIONS
(Amasya and Diyarbakır Provinces Example)

COŞKUN, Dicle

Master of Science, Inonu University Institute of Educational Science
Department of Social Education

Advisor: Prof. Dr. Mesut AYDIN

June-2014, xiv+188 pages

The aim of this research is to evaluate student opinions museum trips based on various variables in Social studies courses. Firstly, introduction of museum, historical development and types of museum are explained. Functions of museums especially educational functions be transferred. In the provinces of Amasya and Diyarbakır are given information about the museum. The study sampling consists of 1000 students on 5th, 6th and 7th grades who have been studying at schools of Amasya and Diyarbakır, have different socio-economical characteristics. The documents that provide data for research is attitude scale. Seven of question are about personal information and there are 20 express questioning in Social studies courses, museum tripsbased on the student opinions. For this 20 express to determine students' opinions have five choices. To analyze the gained data here used frequence, percentage, t-test, variance analysis via SPSS 20.00 packaged software.

As a result of the research, it is seen that there is no opinion differentiation though students in the means of their gender and grade level, but there is a differentiation in the means of the livable city, school's socio-economical level, education status of students' father and mother and the frequency of going to the museum.

There are several suggestions in paralel with the results that gained from the research.

Key words: Museum, Museum Education, Social Studies Education

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KABUL VE ONAY SAYFASI	
ONUR SÖZÜ	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I	
GİRİŞ	15
1.1. Problem Durumu	15
1.2. Araştırmanın Amacı	16
1.3. Araştırmanın Önemi	17
1.4. Sınırlılıkları	18
1.5. Varsayımlar	18
1.6. Tanımlar	18
BÖLÜM II	
KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	20
2.1. Müzenin Tanımı	20
2.2. Dünyada ve Ülkemizde Müzecilik Tarihi	22
2.3. Atatürk'ün Yurt Gezilerinin Türk Müzeciliğine Katkısı	24
2.4. Müze Çeşitleri	26
2.4.1. Koleksiyonlarına Göre Müze Türleri	27
2.4.1.1. Genel Müzeler	27
2.4.1.2. Arkeoloji Müzeleri	28
2.4.1.3. Sanat Müzeleri	28
2.4.1.4. Etnografya Müzeleri	28
2.4.1.5. Tarih Müzeleri	29
2.4.1.6. Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri	29
2.4.1.7. Bilim ve Teknoloji Müzeleri	30
2.4.1.8. Planetaryumlar	30

2.4.1.9. Endüstri Müzeleri	31
2.4.1.10. Ekonomüzeler	31
2.4.2. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müze Türleri	32
2.4.2.1. Devlet Müzeleri	32
2.4.2.2. Yerel Yönetim Müzeleri	32
2.4.2.3. Askerî Müzeler	33
2.4.2.4. Üniversite Müzeleri	34
2.4.2.5. Özel Müzeler	34
2.4.2.6. Vakıf Müzeleri	35
2.4.3. Hizmet Alanlarına Göre Müzeler	35
2.4.3.1. Bölge Müzeleri	35
2.4.3.2. Halk Müzeleri	36
2.4.3.3. Ekomüze	36
2.4.3.4. Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler	36
2.4.4. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlara Göre Müzeler	37
2.4.4.1. Açık Hava Müzeleri	37
2.4.4.2. Anıt Müzeler	37
2.4.4.3. Müze Evler	37
2.4.5. İşlevlerine Göre Farklı Müzeler	38
2.4.5.1. Tek Kişilik veya Bir Nesneyi Konu Alan Müzeler	38
2.4.5.2. Atatürk (Müze) Evleri	38
2.4.5.3. Devrim Müzeleri	38
2.4.5.4. Sanal Müzeler	39
2.4.6. Diğer Müzeler	40
2.4.6.1. Uzmanlık Müzeleri	40
2.4.6.2. Çocuk Müzesi	40
2.4.6.3. Denizaltı Müzesi	41
2.4.6.4. Spor Müzesi	41
2.4.6.5. Polis Müzesi	41
2.5. Diyarbakır ve Amasya Kentleri Müzeleri	42
2.5.1. Diyarbakır ve Müzeleri	43
2.5.1.1. Diyarbakır Arkeoloji Müzesi	44
2.5.1.2. Ziya Gökalp Müzesi	44

2.5.1.3. Cahit Sıtkı Tarancı Kültür Müzesi.....	44
2.5.1.4. Komutan Atatürk Müze ve Kütüphanesi	45
2.5.1.5. Diyarbakır Atatürk Köşkü.....	46
2.5.1.6. Ahmed Arif Edebiyat Müze Kütüphanesi.....	46
2.5.1.7. Ergani Sezai Karakoç Müzesi	47
2.5.2. Amasya ve Müzeleri.....	47
2.5.2.1. Amasya Arkeoloji ve Etnografya Müzesi.....	48
2.5.2.2. Amasya Hazeranlar Konağı	49
2.5.2.3. Şehzadeler Müzesi.....	50
2.5.2.4. Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi.....	50
2.5.2.5. Saraydüzü Kışla Binası Milli Mücadele Müzesi ve Kongre Merkezi.....	51
2.5.2.6. Minyatür Amasya Müzesi.....	52
2.5.2.7. Amasya Ormancılık Müzesi.....	53
2.5.2.8. Ferhat İle Şirin Âşıklar Müzesi	53
2.5.2.9. Alparslan Kasabası Belediye Müzesi	54
2.5.2.10. Gümüşhacıköy Belediye Müzesi.....	54
2.5.2.11. Taşova Belediye Müzesi	54
2.6. Müzelerin İşlevleri.....	54
2.6.1. Müzelerin Toplama İşlevi.....	55
2.6.2. Müzelerin Belgeleme İşlevi.....	55
2.6.3. Müzelerin Koruma İşlevi.....	55
2.6.4. Müzelerin Sergileme işlevi.....	55
2.6.5. Müzelerin Eğitim İşlevi.....	55
2.7. Ülkemizde Müze Eğitiminin Tarihçesi ve Önemi.....	56
2.8. Eğitim Odaklı Müze Gezileri.....	61
2.9. Sosyal Bilgiler Dersi ve Müze Eğitimi İle İlişkisi	65
2.9.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı.....	65
2.9.2. Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihçesi.....	66
2.9.3. Sosyal Bilgiler Dersi Programı	70
2.9.4. Sosyal Bilgiler Dersi Programının Amaçları.....	71
2.9.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanı.....	72
2.9.6. İlköğretim 4- 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve "Müze İle Eğitim" İlişkilendirmesi.....	76
2.9.7. Sosyal Bilgiler Dersi İle Bazı Müzelerin İlişkilendirilmesi	80

2.9.8. Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinde Uygulanabilecek Öğretim Stratejileri, Yöntemleri ve Etkinlikler.....	81
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	87
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	99
3.1. Araştırma Modeli.....	99
3.2. Evren ve Örneklem.....	99
3.3. Verilerin Toplanması.....	101
3.4. Verilerin Analizi.....	101
BÖLÜM IV	
BULGULAR ve YORUM.....	103
4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı.....	103
4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Yaşadıkları İllere Göre Değerlendirilmesi.....	108
4.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türüne Göre Değerlendirilmesi.....	113
4.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirilmesi.....	123
4. 6. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Değerlendirilmesi.....	125
4.7. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	127
4. 9. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	137
4. 11. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığına Göre Değerlendirilmesi.....	146
4.13. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Şehir Dışında Müzeye Gitme Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	158
4. 14. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin En Çok Sevdiği Derse Göre Değerlendirilmesi.....	162
BÖLÜM V	
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	171
5.1. Sonuç.....	171
5.2. Öneriler.....	175
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	175

5.2.2. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler	176
5.2.3. Müzelere Yönelik Öneriler	176
5.2.4. Öğrencilere Yönelik Öneriler	177
KAYNAKÇA.....	179
EKLER	199
EK 1: Gerekli İzin Belgesi	200
EK 2: Veri Toplama Aracı	201

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Müze Çeşitleri	27
Tablo 2.2. İlköğretim 4- 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve "Müze İle Eğitim" İlişkilendirmesi.....	77
Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Dersi İle Bazı Müzelerin İlişkilendirilmesi.....	81
Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı	100
Tablo 4.1. Öğrencilerin Müze Gezilerine İlişkin Tutumlarının Frekans Dağılımları.....	103
Tablo 4.2. Öğrencilerin Yaşadıkları İller Açısından Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	108
Tablo 4.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından One Way Anova Testi Sonuçları	114
Tablo 4.4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından Tutum Puanlarının Kruskal-Wallis Testinin Sonuçları	116
Tablo 4.5. Öğrencilerin Cinsiyetleri Açısından Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4.6. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri Açısından One Way Anova Testi Sonuçları ...	125
Tablo 4.7. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Açısından One Way Anova Testi Sonuçları.....	127
Tablo 4.8. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	129
Tablo 4.9. Öğrencilerin Annelerin Eğitim Durumu Açısından One Way Anova Testi Sonuçları.....	137
Tablo 4.10. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	139
Tablo 4.11. Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığı Açısından One Way Anova Testi Sonuçları.....	147
Tablo 4.12. Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığı Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	148
Tablo 4.13. Öğrencilerin Şehir Dışında Müzeye Gitmesi Açısından Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	158
Tablo 4. 14. Öğrencilerin En Çok Sevdiği Ders Açısından One Way Anova Testi Sonuçları.....	162

Tablo 4.15. Öğrencilerin En Çok Sevdiği Ders Açısından Kruskal- Wallis Testi Sonuçları.....	164
--	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Ziya Gökalp Müzesi	44
Şekil 2.2. Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi.....	45
Şekil 2.3. Komutan Atatürk Müzesi.....	45
Şekil 2.4. Ahmed Arif Edebiyat Müzesi	47
Şekil 2.5. Sezai Karakoç Müzesi.....	47
Şekil 2.6. Hazeranlar Konağı.....	49
Şekil 2.7. Şehzadeler Müzesi	50
Şekil 2.8. Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi.....	51
Şekil 2.9. Saraydüzü Kışla Binası Milli Mücadele Müzesi.....	52
Şekil 2.10. Minyatür Amasya Müzesi.....	52
Şekil 2.11. Ormancılık Müzesi	53
Şekil 2.12. Ferhat İle Şirin Âşıklar Müzesi	54

KISALTMALAR LİSTESİ

<u>Kısaltma</u>	<u>Açıklama</u>
Akt:	Aktaran
Çev:	Çeviren
DPT:	Devlet Planlama Teşkilatı
ICOM:	Uluslararası Müzeler Konseyi
MEB :	Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS:	Sosyal Araştırmalar Ulusal Konseyi
One Way Anova:	Tek Yönlü Varyans Analizi
SPSS :	Sosyal Bilimler İstatistik Paketi
TTKB:	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
UNESCO:	Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı
f:	Frekans
N:	Örneklem Sayısı
p:	Anlamlık Düzeyi
sd:	Serbestlik Derecesi
SS:	Standart Sapma
t:	Anlamlılık Testi
\bar{X} :	Aritmetik Ortalama

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve konu ile ilgili bilinmesi gereken temel kavramların tanımına yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Müze eğitimi, müze ile eğitim kavramlarının kombinasyonundan oluşan bir terimdir. Çağın getirdiklerine uyum sağlama amacıyla Mili Eğitim Bakanlığı'nca yapılan değişikliklerle müze ile eğitime daha çok önem verilip derslerle ilişkilendirilmesi olması gereken ilerlemedir. Fakat müze gezilerinin doğrudan Sosyal Bilgiler dersi ile ilişkilendirilmesi maalesef geç kalınmış bir uygulamadır. Tarih, Coğrafya, Arkeoloji, Antropoloji, Sosyoloji, Etnoloji, Jeoloji ve Sanat Tarihi gibi birçok bilim dalı ile iç içe olan Sosyal Bilgiler dersinin müze ile eğitimde kilit noktası olduğu göz ardı edilmemelidir. Geçmiş okumakla ve sözel olarak aktarmakla yetinmeyip bilginin daha açık ve çabuk öğrenilmesi için yaşam boyu her yerde eğitim felsefesiyle hareket edip müze gezilerine daha fazla önem verildiği görülmektedir. Son yıllarda bu yönde yapılan etkinlik, uygulama ve çalışmaların olması müze eğitiminin gelişimine katkı sağlamaktadır. Müze gezileri sonucu kazanılan bilgilerin öğrenmede kalıcılığı arttıracak fikri hâkimdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de müzeleri eğitim ortamı olarak kullanılmasına destek verici etkinliklere katılımıyla daha da gelişeceği düşünülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerinin müze gezilerine ilişkin görüşlerine dayanarak bir bakış açısı ortaya koyulmuştur.

Bu bağlamda tez kapsamında Sosyal Bilgiler dersini okumanın müze gezilerine etkisini olumlu ya da olumsuz ortaya koymak problemi esas alınarak,

müze gezisi öncesi, esnası ve sonrası yapılan etkinliklerin öğrenci üzerindeki etkisi teması çalışmalara yön verecektir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; ortaokulların 5., 6. ve 7. sınıflarında okuyan öğrencilerin, müze gezilerinin Sosyal Bilgiler eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemek ve müze-eğitim ilişkisini Sosyal Bilgiler dersi çerçevesinde açığa çıkarmaktır. Sosyal Bilgiler dersi için müzelerin verimli eğitim alanı olduğu kanıtlamayı hedeflemek ve bu ders kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci ile ne derece kaynaşabildiği ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmayla Sosyal Bilgiler dersinde müze gezilerine karşı geliştirilen öğrenci görüşlerinde farklılaşma olup olmadığı çeşitli değişkenlerle aktarılacak istenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesinin sonuçlarını açığa çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmanın alt amaçları ise aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında yaşadıkları il açısından anlamlı fark var mıdır?
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında gittikleri okul türü açısından anlamlı fark var mıdır?
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında cinsiyetleri açısından anlamlı fark var mıdır?
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında sınıf düzeyleri açısından anlamlı fark var mıdır?
5. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında babalarının eğitim durumu açısından anlamlı fark var mıdır?
6. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında annelerinin eğitim durumu açısından anlamlı fark var mıdır?
7. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı fark var mıdır?
8. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında şehir dışında müzeye gitme açısından anlamlı fark var mıdır?

9. Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarında en çok sevdiği ders açısından anlamlı fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde müze, müzecilik ve müze eğitimi gibi terimleri hayatımızla ilişkilendirmekte güçlük çekmekteyiz. Bunun nedeni ise mevcut eğitim sistemi içinde kültürel mirasa gereği kadar önem veremeyişimizdir. Dolayısıyla, genel olarak sadece müzeler haftasında yapılan müze gezilerinin de amacına ulaştığı söylenemez. Bu olumsuz tablonun doğal sonucu da müzelerin bir eğitim kurumuna dönüştürülememesi kültür mirasımıza ve tarihimize yabancı nesillerin yetişmesi olmuştur. Müzede eğitim fikri son yıllarda yapılan büyük çaplı eğitim programı reformları ile ivme kazanmış ve Sosyal Bilgiler dersi için önemli öğrenme alanı kategorisine girmiştir. Müze gezilerinin öğrenmenin içselleştirilebilmesine yararı açıktır. Müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersinde etkin katılımı sağlayacağı düşüncesiyle ilgili çalışma sayısında artış görülmüştür. Araştırma kapsamında da ortaokul öğrencilerinin görüşlerine başvurarak bir değerlendirme yapma durumuna gidilmesi bu alanda yeni önerilere zemin hazırlayacak niteliktedir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel alanda öğrenmeye katkısı ilişkilendirilerek kültürel değerlere sahip çıkma ve değerleri koruma bilincinin gelişmesine yardımcı olması beklenmektedir. Bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin amacına hizmet etme derecesine, öğretmenlerin ön bilgileri yoklayıp yoklamadığına, müze gezisi öncesi, esnası ve sonrasında yapılabilecek etkinliklerin öğrenci gözünden incelenebilmesine, müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersi ile doğrudan ilgili olan bilim dallarına etkisine ve müze bilincinin oluşmasına katkı sağlayıp sağlamadığına yer verilmiş olup ülkemizde henüz yeni sayılan müzede eğitim alanı için de önem arz etmektedir. Ayrıca sadece Sosyal Bilgiler dersi için değil diğer bütün dersler ve öğretmenleri için de yol göstericidir.

1.4. Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Kuramsal olarak verilen bilgiler ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.
2. 2013–2014 eğitim öğretim yılı I. yarıyılında Amasya ve Diyarbakır illeri sınırları içinde bulunan tesadüfi örneklem seçim tekniği kullanılarak seçilen 10 okulda öğrenim gören 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Araştırma, veri toplama aracına verilmiş cevaplar ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir:

1. Veri toplama aracı uygulanacak öğrencilerin düşünerek ve inanarak cevap verecekleri varsayılmıştır.
2. Uygulanacak veri toplama aracı yeterli olacağı varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılacak olan ölçek ve yöntemlerin araştırmanın amacına hizmet edebileceği varsayılmıştır.
4. Araştırma sonucu elde edilecek sonuçların var olanı yansıtacağı varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Müze: Kültürel değeri olan buluntulardan oluşmuş bir bütünü çeşitli vasıtalarla korumak, incelemek, değerlendirmek ve özellikle halkın estetik zevkinin yükselmesi ve eğitimi için teşhir etmek amacıyla, kamu çıkarları için idare edilen kuruluşlardır (Başaran, 1995: 48).

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1994: 11).

Müze Eğitimi: Her yaş grubundaki bireylerin öğrenmesi için birincil kaynaklardan yararlanmasına imkân veren; görerek, inceleyerek, hatta

dokunarak öğrenmeyi sağlayan; eğlendirerek, heyecanlandırarak öğrenmeye istekliliği arttıran; duygusal yaşantılar sağlayan; geçmiş ve gelecek arasında köprü kuran; sadece müze içerisinde değil aynı zamanda müze dışında da eğitsel amaçlı birçok etkinlik fırsatı veren bir eğitim olgusudur (Mercin, 2006: 17).

Müzecilik: Yapıtların saklanması, korunması ve sunulması için gerekli teknik bilgileri içeren bilimsel çalışma alanına “müzecilik” adı verilir (Gerçek, 1999: 11).

Sosyal Bilgiler: Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanan, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2005: 19).

Sosyal Bilgiler Programı: Bireyin uzun dönemli eğitim amaçlarına ulaşmasına yardım etmek amacıyla yönelik her türlü öğrenim yaşantılarını kapsayan öğrencinin zihinsel, devinimsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden gelişimine yardım eden bir programdır (Varış, 1998: 6).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde müze tanımlarına ve çeşitlerine, dünyada ve ülkemizde müzecilik tarihine değinilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan Diyarbakır ve Amasya illerinde bulunan müzeler hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca gerçekleştirilen müze gezilerinin, müze eğitime ve Sosyal Bilgiler dersine katkıları incelenmiştir. Bölüm sonunda konuyla ilgili daha önceden yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Müzenin Tanımı

Günümüze kadar müze hakkında birçok tanım yapılmıştır. Kelimeler farklı olsa da anlatılmak istenen ortaktır. Bunun için bazı müze tanımlarını incelememiz ve bu tanımları yapan kişilerin müze hakkındaki görüşlerini algılayabilmemiz gerekmektedir.

“Müze, kelime anlamı olarak Yunanca “mousesion” kelimesinden türemiş olup, Yunan mitolojisinde Musa’lar (İlham Perileri) adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve Atina’da Musa’lara ayrılan tepe anlamına gelmektedir” (Alpagut, 2003: 72). Sözen ve Tanyeli’ ye göre (1996: 169) “Müze, sanatsal, kültürel, tarihsel veya bilimsel ürünlerin sürekli olarak sergilenmesi amacıyla yapılan ya da kendisi sıralanan bu nitelikleri nedeniyle halka açık tutulan yapıdır.” T.C.Kültür Bakanlığı’nın müze tanımı ise şöyledir; “Müzeler, kültürel değerleri taşıyan unsurlardan oluşan bir bütünü çeşitli biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve bunları özellikle halkın beğenisini yükseltmek ve eğitmek için sergilemek amacı güden kamu yararına yönetilen sürekli kurumlardır” (Demir, 2001: 5). Ata’ nın müze tanımında

eğitim ön plandadır. Müzeyi, “Toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemelerin üzerinde araştırma yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kazanç düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur” (Ata, 2002: 8) olarak tanımlamaktadır. Uluslar arası müze komitesi (ICOM) “Müze, kültürel değer taşıyan unsurlardan oluşan bir bütünü türlü biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve özellikle halkın beğenisinin yükselmesi ve eğitimi için sergilemek amacıyla toplum yararına, sürekli yönetilen kurum” diye tanımlamaktadır (Atagök, 1999: 131). Kültür Bakanlığının Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nin 4. maddesinde müzenin tanımı şu şekildedir: “Müze; kültür varlıklarını tespit eden, ilmi metotlarla açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sürekli ve geçici olarak sergileyen, halkın kültür ve tabiat varlıkları konusundaki eğitimini, bedii zevkini yükselten, dünya görüşünü geliştirmede tesirli olan daimi kuruluştur.” (TTKB, 2008: 1). (Çıldır, 2007: 7) ise müzeleri tanımlarken, “Müzeler, bilim ve sanat ürünlerini sergilemek, toplumu aydınlatmak amacıyla insanın gelişimi, doğal olayların oluşumu ve teknolojinin geçirdiği değişim gibi konularda araştırmalar yapan bilimsel merkezlerdir” şeklinde ifade etmiştir. “Bu tanımlardan fark edilebileceği gibi geçmişte sadece kültürel ve önemli eserlerin arşivlenip saklandığı kurum olarak benimsenen müze, günümüzde, halkın fayda sağlayıp, eğlenip öğrenebileceği bir kurum haline gelmiştir” (Yokarı, 2013: 142). Müze için yapılmış tanımları çoğaltmamız mümkündür. Bu tanımlardan yola çıkarak bir kaç önemli noktaya varabiliriz. Müzeler toplumsaldır ve kültürcüdür. Çünkü müzeler, geçmişimiz, şimdiki anımız ve geleceğimizdir. Dikkatli irdelenirse müze tanımı da zamanla başkalaşım geçirmiştir. Günün şartlarına ayak uydurmakta mecburdur. Eskiden soğuk ve taş binalar içerisinde dokunmaktan korktuğumuz eşyaların sergilenmesini ifade ederken günümüzde bu tanım kendini çağdaş yaşamla beraber daha esnek bir hale bırakmıştır. Açık bir alanın ya da bir evin de müze olabileceği anlaşılmıştır. “Müze ve müzecilikle tarihi ilişkileri yakın bir geçmişe dayanan ülkemizde, müzeler, öncelikle zengin tarihî ve kültürel mirasımızı korumayı hedefleyen, 19. yüzyılın Batılılaşma çabalarının göstergesi olan çağdaş bir kurum olarak ortaya çıkmıştır” (Özkasım ve Ögel, 2005: 97).

2.2. Dünyada ve Ülkemizde Müzecilik Tarihi

İnsanoğlunun değerli ve nadir objeleri toplamak, biriktirmek, saklamak gaye ve tutkusu ilk müzecilik faaliyetleri olarak nitelenebilir. Yani insanlar, kendi yaratıcı güçlerini ortaya koyan ve kanıtlayan eserleri korumaya çalışmışlardır. Ortaya konan bu eserler, insanın hem doğaya karşı üstünlüğünü ve mücadelesini, hem de bilinmeyen güç karşısındaki korkusunu ve saygısını ortaya koyuyordu. Tapınaklara ve dinsel törenlerle ilgili kutsal yerlere hediye edilen ve adak olarak bırakılan çeşitli objeler ve eşyalar, daha sonra koleksiyonları ve müzelerin kökenini oluşturmuştur (Gerçek, 1999: 3). Dünyada müzecilik tarihi koleksiyonculuk olarak Antik Yunan'a kadar ulaşır. Eserlerin toplanması korunması ve tanıtılması esasına dayanarak yapılan sergileme müzeciliğin temelini oluşturmaktadır. 17. yüzyıl, müzecilik kavramının oluşması açısından farklı bir başlangıç oluşturur: Koleksiyonların çeşitlenmesi ile birlikte, topluma açık olmayan bu birikim zevk objeleri olmaktan çıkarak, toplumsal paylaşım ve bilgi aktarımına yönelik olarak değerlendirilmeye başlar. Bu anlayışın ilk örneği, Elias Ashmole'un, dönemin koleksiyonculuk anlayışını yansıtan özel koleksiyonunu Oxford Üniversitesine bağışlamasıyla ortaya çıkar. Böylece toplumsal bir mekân olarak üniversite kapsamına giren özel bir koleksiyon ilk kez halkın görüşüne ve kullanımına açılmıştır (Madran, 1999: 5). 18. yüzyıl sonlarına doğru, özgürlükçülüğün ve eşitliğin ön planda olması sebebiyle koleksiyonların sadece zengin ve soylu sınıfının elinde olmayıp halka açılıp sergilenmesi müzelerin artık farklı kategorize edilebildiğinin göstergesidir. 20. yüzyılın ortalarında uluslararası kuruluşların oluşturulması müzeciliğin gelişimi açısından önemlidir. Avrupa müzelerinin bina ve koleksiyonlarının İkinci Dünya Savaşı sırasında fazla zarar görmesi, bu konuda uluslararası önlemler alınması gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu amaçla, koleksiyonları elde etme ve koruma gibi konularda faaliyet yürüten uluslar arası kuruluşlar oluşturulmuş, müze kavramsal olarak yeniden tanımlanmış ve toplumda kültürlerarası diyalog sağlayabilecek bir kurum olduğu vurgulanmıştır (Çınar, 2009: 8-9).

Ülkemizde müzecilik tarihe baktığımızda çok eskilere dayandığını görmekteyiz. "Bizde koleksiyonculuk Avrupa'dan daha önce başlamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti ve Selçuklu sonrası kurulan Beylikler döneminde,

inşa edilen bazı yapılarda, yer yer antik çağın kalıntılarının, heykel ve kabartmalarının duvarların dış yüzeylerine konulduğu görünür” (Yücel, 1999: 30). “Elbistan ve Maraş yörelerinde hüküm sürmüş ve Anadolu beyliklerinden biri olan Dulkadiroğulları Beyliği (1339–1522)’nin hükümdarlarından Alaüddevle’nin Maraş surları içerisindeki bir bölümde Geç Hitit eserlerini biriktirdiği bilinmektedir” (Gerçek, 1999: 78). Osmanlı döneminde ise padişahlar, Türk minyatürü, Türk çiniciliği ve Türk dokumacılığı ile ince sanat eserlerinden oluşan zengin koleksiyonlar meydana getirmişlerdir. İlk müzenin kurulması 1846 yılında Damat Ahmet Fethi Paşa tarafından gerçekleştirilmiş, Aya İrini Kilisesi "Mecma-i Esliha-i Atika ve Mecma-i Asar-ı Atika" adı altında iki koleksiyonun toplandığı ilk müze olmuştur. “Türkiye’de müzecilik çalışmalarının ciddi anlamda Sultan Abdülmecid (1839–1861) zamanında, başlamıştır. Bu dönemdeki yazışmalara göre kazılardan gelecek eserler Aya İrini’de bulunan eserlerle birleştirilecek ve açılacak olan müzede sergilenecektir” (Yücel, 1999: 31). “Müzecilikte teşkilatlanma açısından önemli bir adım olan müze müdürlüğünün oluşturulmasının ardından, eski eserlerin korunmasına yönelik önlemler ele alınmış ve bu konudaki ilk yasal düzenleme 13 Şubat 1869 tarihinde yürürlüğe konan Asar-ı Atika Nizamnamesi olmuştur” (Tüzün, 2010: 13). Kazıları Maarif Vekâleti’nin iznine bağlayan ve bulunan antikaların yurt dışına çıkarılmasını yasaklayan hükümleriyle de önemli olan bu nizamname, 1874 tarihli yeni nizamname ile değiştirilmiş ve ilk nizamnamede yer alan “bulunan eski eserlerin yurt dışına çıkarılmayacağı” hakkındaki hüküm de geçersiz kılınmıştır. 1874 tarihli nizamnamenin, eski eserlerin yağmalanmasına yasal bir statü kazandırdığının kısa sürede anlaşılmasına karşın, yeni Asar-ı Atika Nizamnamesi on yıl sonra, 1884 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Tüzün, 2010: 13). “1877 yılında müzeler için önemli bir kuruluş olan Müze komisyonu kurulmuş 1881 yılında Osman Hamdi Bey müze müdürlüğüne atanmıştır” (Buyugan ve Mercin, 2005: 69). “Batı kültürünü en iyi biçimde izleyerek Türk müzeciliği ve sanatına damga vuran Osman Hamdi Bey, sayılı birkaç ülke dışında geçmişe karşı ilginin hemen hemen hiç bulunmadığı bir dönemde ulusal arkeoloji ve korumacılık gibi yeni kavramlar getirmiştir” (Özdoğan, 1993: 192). “1903 ve 1907 yıllarında ise bu yeni müze binasına doğu ve batı yönlerinden eklemeler yapılmıştır. Yeni bina Müze-i Hümayun, daha

sonraları, Asar-ı Atika Müzesi, Cumhuriyetten sonra da, İstanbul Arkeoloji Müzesi ismini almıştır” (Yılmaz, 1996: 12). Türkiye’de müzeciliğin gelişmesine bireysel çabalarıyla katkı sağlayan “Osman Hamdi, Halil Ethem, Süleyman Fikri Erten, Süleyman Göncer, Osman Bayatlı, Ali Rıza Yalgın, Halis Turgut Cinlioğlu, Nuh Naci Kum ve Nuri Balköse bunlardan sadece bazılarıdır” (Ata, 2002: 53).

2.3. Atatürk’ün Yurt Gezilerinin Türk Müzeciliğine Katkısı

Cumhuriyet dönemi müzecilik çalışmalarının önemi kavrayabilmek için ise Atatürk’ün yapmış olduğu yurt gezilerindeki zarafet dolu akli anlayabilmek gerekmektedir. “Atatürk’ün yurt gezileri, sıradan geziler değildir. Atatürk, gezilerinde; siyasal, toplumsal askeri, kültürel, ekonomi gibi alanlardaki durum tespiti ile alınması gereken önlemleri incelemiştir. Yeni ve ileri bir Türkiye yaratabilmek için yapılacak atılımların ve oluşturulacak yeni ortamın temellerini atmıştır” (Gül, 2006: 52). “O’nun yurt sathında binlerce kilometre mesafe kat ederek gerçekleştirdiği bu seyahatlerini, sadece inceleme veya açılış amaçlı seyahatler olarak değerlendirmekten öte başka sonuçlar çıkarmak gerekmektedir” (Aydın, 2006: 17). “Türk bağımsızlık savaşının başarıya ulaşmasından sonra kalıcı bir devlet olmanın şartlarını oluşturmak ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni çağdaş medeniyet seviyesine çıkarmak uğruna yapılan inkılâp hareketleri sürecinde Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın Yurtiçi Gezileri’nin önemli bir yeri vardır” (Daşdemir, 2006: 16).

Atatürk, yurt gezileri sırasında özellikle müzelere ve eski sanat ve uygarlık eserlerine özel ehemmiyet vermiştir. Atatürk’ün müzelere yaklaşımı, daha sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin kültür politikasında müzelerin yerini belirlemiştir (Ata, 2002: 42). Atatürk, 1 Mart 1923’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin dördüncü toplanma yılını açarken yaptığı konuşmada eğitime özellikle geniş bir yer ayırmıştır (Ata, 2002: 43). Burada; “Ameli ve samil bir maarif için hududu vatanın merakizi mühimmesinde asri kütüphaneler, nebatat ve hayvanat bahçeleri, konservatuvarlar, darülmesaiyer, müzeler ve sanayi nefise mesherleri tesisi lazım olduğunu....” (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, 1945:

288) özellikle vurgulamıştı. 15 Nisan 1928'de Atatürk yapımı tamamlanan Etnografya Müzesi binasını ziyaret etmiştir. Atatürk, bu ziyaretinde Afgan Kralı Amanullah Han'ın Mayıs ayında Ankara'ya gelişlerinde müzenin açılış töreninin yapılmasını emretmiştir (Koşay, 1956: 4). 1930 yılının 9 Mart günü Atatürk, Antalya müzesini gezdi. Aspendos' da incelemeler yaptı. Müze müdürüne “- Bu tiyatroyu restore ediniz ama kapısına kilit vurmayınız. Burada temsiller veriniz, güreşler düzenleyiniz” (Önder, 1975: 54) dedi. 25 Aralık 1930'da Atatürk Edirne'deki eski eserleri gezdi. Özellikle Selimiye Camii'ne Balkan Savaşı sırasında isabet eden top mermilerinin izleri ve yıkıntıları üzerine; “Bunları, onarmayınız, olduğu gibi kalsın. İnsanlığa mal olmuş bir sanat şaheserine karşı, düşmanın insafsızca saygısızca davranışı, bütün dünyaya örnek ve ibret olsun” (Önder, 1975: 132) demiştir. 6 Şubat 1930 günü Atatürk, Etnografya Müzesini ziyareti ve Müze'de toplanan sanat eserleri üzerinde incelemeler yaptı (Hâkimiyeti Milliye Gazetesi, 7.2.1930 Akt: Kocatürk, 1999: 435). 3 Şubat 1931 günü İzmir Müzesi'ni gezen Atatürk, müze defterine, “ İzmir Asar-ı Atika Müzesi'ni gezdim. Büyük himmet ve dikkatle istifadeli bir hale getirilmiş, memnun oldum.” (Önder, 1975: 196) diye yazarak müzeden memnuniyetini dile getirmiştir. 20 Şubat 1931'de Atatürk, Konya'da incelemeler yaptı ve Başbakan İsmet Paşa'ya müzeler, eski sanat ve uygarlık eserlerinin korunması hakkında telgraf çekti. Bu telgrafın içeriği “...Memleketimizin hemen her tarafında emsalsiz defineler halinde yatmakta olan eski uygarlık eserlerinin ilerde tarafımızdan meydana çıkarılarak bilimsel bir şekilde korunma ve tasnifleri ve geçen devirlerin sürekli ihmal yüzünden pek harap bir hale gelmiş olan abidelerin korunmaları için müze müdürlüklerinde ve kazı işlerinde kullanılmak üzere arkeoloji uzmanlarına kesin lüzum vardır. Bunun için Millî Eğitim Bakanlığınca dışarıya öğretime gönderilecek öğrenciden bir kısmının bu şubeye ayrılması uygun olacağı fikrindeyim” (Borak ve Kocatürk, 1972: 168). şeklindeydi. 19 Şubat 1932'de açılan Halkevleri bünyesinde Müze ve sergi şubeleri oluşturuldu. Halkevlerinin amaçları arasına “Tarihî eser ve abidelerin iyi muhafazasını tenvir” maddesi de konmuştu. Bu şubeler, kendi bölgesindeki tarihî eser ve abideleri araştırdılar. Bu konuda tarih şubesi ile işbirliği yaptılar. Milli etnografya vesikaları toplayarak, mahalli müzelerin kurulması ve zenginleşmesine yardım ettiler. Halkevlerinin bu şubelerinin, müzeciliğe ilişkin

yayınlar da yaptığı görülmektedir (Ata, 2002: 48). 10 Şubat 1933'de Atatürk, Topkapı Sarayı'nı ziyaret etti. Sarayın muhtelif bölümlerinde incelemeleri ve Müze Müdürü Tahsin (Öz) Bey'den bilgi aldı (Cumhuriyet Gazetesi, 11.2.1933 akt: Kocatürk, 1999: 479). 5 Şubat 1934'de Kayseri'de Hunat Hatun Medresesi'ndeki müzeyi ziyaret etti ve birkaç tarihî camiyi gezdi (Önder, 1975: 227). Atatürk, 21 Mayıs 1938 günü, Viranşehir (Pompeipolis) harabelerini gezdi (Önder, 1975: 282).

Atatürk'ün emriyle kurulan ve halka açılan müzeler arasında; Anadolu Medeniyetleri Müzesi (1921), Antalya Müzesi (1922), Sivas Müzesi (1923), İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi (1924), Adana Müzesi (1924), İzmir-Bergama Müzesi (1924), İzmir Müzesi (1925), İzmir Atatürk ve Etnografya Müzesi (1941), Edirne Müzesi (1925), Konya Müzesi (1926), Amasya Müzesi (1926), Tokat Müzesi (1926), Ankara Etnografya Müzesi (1927), İzmir Selçuk-Efes Müzesi (1930), Kayseri Müzesi (1930), Afyon Müzesi (1931), Van Müzesi (1932), Sinop Müzesi (1933), İstanbul-Tıp Tarihi Müzesi (1933), İstanbul-Ayasofya Müzesi (1934), Diyarbakır Müzesi (1934), İzmir-Tire Müzesi (1935), Manisa Müzesi (1935), Çanakkale Müzesi (1936) ve Niğde Müzesi (1936) sayılabilir (Tüzün, 2010: 15).

1934'te Türk Tarih Kurumu ve bir yıl sonra Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya fakültesini kurması müzecilik alanına önemli katkılar sağlamıştır. Tüm bu araştırma ve incelemelerden anlıyoruz ki Atamız, sadece siyasi yönden değil toplumsal eğitsel ve kültürel alanlarda da ilerleyen yıllar için büyük bir ilham kaynağı ve aydınlık geleceklere ışık olmuştur. “Geçmişî anlamının, tarihe saygı duymanın ve artık kaybolan değerlere önem vermenin başta eğitimciler olmak üzere herkes için önemli olduğu bir gerçektir. Gelecek nesil bu işlevi müzeler aracılığıyla sağlıklı bir şekilde yerine getirebilir” (Utku, 2008: 48).

2.4. Müze Çeşitleri

Müze çeşitleri, müzenin amacına göre veya sergilenen nesneye göre farklılık göstermektedir. Müzelerin geniş coğrafyaya yayılıp ve birçok alanı etkilemesi müzelerinin tasnifini zorlaştırmaktadır. Koleksiyonlarına göre müze

çeşitleri bu sınıflandırmada en büyük pay sahibidir. “Bunun yanında müzeler; yönetimlerine, hizmet ettikleri bölgelere, sergileme yöntemlerine, işlevlerine ve müzelerde bilginin kullanımına göre çok geniş bir yelpazede sınıflandırılabilir” (Özkan, 2010: 32). En genel anlamda müze çeşitleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2.1. Müze Çeşitleri

Koleksiyonlarına göre müzeler	Bağlı oldukları kurumlara göre müzeler	Hizmet alanlarına göre müzeler	Koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlarına göre müzeler	İşlevlerine göre farklı müzeler	Diğer müzeler
Genel müzeler. Arkeoloji müzeleri. Sanat müzeleri. Tarih müzeleri. Etnografya müzeleri. Doğa tarihi ve jeoloji müzeleri. Bilim müzeleri. Planetaryumlar. Endüstri müzeleri. Ekonomüzeler.	Devlet müzeleri. Belediye müzeleri. Özel müzeler. Vakıf müzeleri. Eğitim kuruluşlarına ve üniversiteye bağlı müzeler. Askeri müzeler.	Bölge müzeleri. Halk müzeleri. Ekomüze. Hizmet ettikleri topluma yönelik müzeler.	Açık hava müzeleri. Anıt müzeler. Müze evler.	Tek kişilik veya bir nesneyi konu alan müzeler. Atatürk(müze evleri). Devrim müzeleri. Sanal müzeler.	Çocuk müzesi. Denizaltı müzesi. Spor müzesi

Kaynak: Sezgin ve Karaman, 2009: 13

2.4.1. Koleksiyonlarına Göre Müze Türleri

2.4.1.1. Genel Müzeler

18., 19. ve 20. yüzyılın başlarında kurulmuş olan genel müzeler, içlerinde bir çok koleksiyonları barındırlar. Çok sayıda disiplini içeren ya da disiplinler arası olarak da bilinmektedir (Gökalp, 2013: 75).

2.4.1.2. Arkeoloji Müzeleri

İnsanlığın kültür geçmişini, kültürlerin değişimini ve birbirleriyle ilişkilerini inceleyen arkeoloji aynı zamanda kazı gibi yöntemlerle ortaya çıkarılan tarihî eserleri kültürel, sanatsal ve tarihsel yönden inceleyen bir bilimdir (Gökalp, 2013: 75). Arkeoloji içerisinde farklı bilim dallarını barındırır. Bunlar: Prehistorya (Yazılı Tarih Öncesi Dönemler) Arkeolojisi, Historik Arkeoloji (Tarihsel Arkeolojisi) ve Protohistorya (Ön Tarih) Arkeolojisidir. Arkeoloji ile tarih arasında çok sıkı bir bağ ve bütünlük vardır. Arkeoloji müzeleri de bu alana hizmet eden kurumlardır. Ülkemizde en fazla arkeoloji müzeleri mevcuttur.

2.4.1.3. Sanat Müzeleri

Sanat, bireyin yaratıcılığı, estetik duygusu ve düşüncesiyle birleşmesiyle oluşturduğu etkinlikler tümüdür. Sanat eseri ise belirli malzemelerden faydalanarak bu amaçla oluşturulmuş ürünlerdir. Tam da bu noktada sanat müzeleri bu objelerin sergilenmesi ile bireyde sanatsal duyguların gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Sanat müzeleri içerisinde kendi içerisinde dallara ayrılır. Örneğin, resim müzeleri, heykel müzeleri, uygulamalı ve modern sanat müzeleri gibi. “2000’li yıllardan itibaren halka açılan İstanbul Modern Sanat Müzesi, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi, Pera Müzesi, Santralistanbul ve Proje 4L/Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi, düzenledikleri yerel sergiler, dönem dönem misafir ettikleri dünyanın önde gelen sanatçıların yapıtları, bir dizi etkinlik ve eğitim programları aracılığıyla Türk toplumunda sanat ve kültür ruhunun gelişmesinde önemli rol oynamıştır” (Dede, 2012: 38).

2.4.1.4. Etnografya Müzeleri

Etnografya, topluluklarının oluşturduğu kültür niteliğindeki eserlerin incelenmesi ile ilgilenen tarihe yardımcı alt bilim dallarından biridir. Örneğin, ev

aletleri, giyim ve süs eşyaları, avcılık ve toplayıcılık araçları, tarım aletleri ve halk sanatlarına ait mekanizmalar etnografya müzelerinin çalışma alanına girmektedir. Bu tür kültürel objeler etnografya müzeleri bünyesinde sergilenip hayat bulmaktadır. “Etnografya müzeleri, kültürün geçmiş ile gelecek arasındaki bağı tamamladığı gibi milli bilincin korunmasına ve yurttaş üzerine yerleşmesine ortam hazırlar” (Gümüş, 2013: 28). Türkiye’deki ilk etnografya müzesi Atatürk’ün girişimleri ile 1930 yılında Ankara’da açılmıştır. Uzun bir dönem arkeoloji müzeleriyle aynı çatı altında bulunan etnografya müzeleri son zamanlarda ayrı iki kol olarak işlevlerini sürdürmeye devam etmektedirler. 1991 yılında Balıkesir iline bağlı Tahtakuşlar Köyü Özel Etnografya Galerisi, bağımsız etnografya müzelerine en güzel örnektir.

2.4.1.5. Tarih Müzeleri

“Bir ülkenin, bir toplumun ya da bir kişinin tarihsel gelişimini, sistemli bir biçimde inceleyen ve açıklayan müzelerdir. Tarih müzeleri, yazılı ve görsel belgeleri bir araya getirerek hem ziyaretçilerin hem de araştırmacıların hizmetine sunmaktadır” (Emeksizoglu, 2007: 21). Ülkemizde, Selçuk-Efes Müzesi ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi bu tür müzeye örneklerdir.

2.4.1.6. Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri

Doğa ve kültürü odaklı sergilerin yer aldığı halkı doğa tarihi, mineraloji, dinazorlar, zooloji, oşinografi, antropoloji gibi konularda eğitmek amaçlı kurulmuş müzelerdir. Aynı zamanda bu müzelerin ilgi alanı içinde evrim, çevre sorunları ve biyolojik çeşitlilik gibi konular yer almaktadır (Gökalp, 2013: 79). Ülkemizde Maden Tetkik Arama Enstitüsü Doğa Tarihi Müzesi örnek olarak verilebilir. “Doğa Tarihi Müzeleri, doğanın korunması konusunda insanları eğiterek çevre bilinci kazanmalarına yardımcı olurken, çevreyi ve canlıları merkeze alan bir kültür yapısının oluşumuna da zemin hazırlamaktadır” (Karataş, 2011: 5).

2.4.1.7. Bilim ve Teknoloji Müzeleri

Dünya'daki önemli buluşların ve bilimsel başarıların tarihinin ziyaretçilere farklı etkinlikler ile sunulduğu müzelerdir. Bilim ve Teknoloji müzeleri, bilimin temel prensiplerini ziyaretçilere tanıtmak, sevdirmek, deney yaparak gözlemlerde bulunmalarını sağlamak, eğlendirmek, merak ve heyecan uyandırmak ve eğitime katkı sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Sanayi Devrimi'nden sonra, insanlara kullanılan araçların mantığını kavratmak amacıyla bilimsel aletlerin bir araya getirilmesi ve sergilenmesiyle kurulmaya başlanan bilim ve teknoloji müzeleri II. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir şekilde gelişmiştir (Bozdoğan, 2007: 16). Bilimin müzelerinin bir ülkenin kalkınmasında önemli rol oynadığı söylenebilir. Çünkü bilimin gelişmesi ve ilerlemesi, halkın genelinin geçmiş bilgilere sahip olmasıyla ilişkilidir. Bu tür müzelerde kurulan düzeneklerle ziyaretçinin aletlerin kullanılabilmesi sağlanır ve bu aletlerin hangi aşamalarda ne şekilde yapıldıkları öğretilir. (Sezgin ve Karaman, 2009: 14). Bilim müzelerinde fen bilimleri, havacılık ve oşinografi ve bilgisayar gibi alanlarda sergi ve etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bilim ve teknolojinin muazzam birleşmesi ile hayalden öteye götüren bu müze türleri simülasyon eğitimleriyle öğrencileri kendine çekmeyi başarmaktadır. Ülkemizde de bu tür müzelerin en iyi temsilcileri, 1993 yılında Ankara'da açılan Feza Gürsey Bilim Merkezi, 2006 yılında faaliyete geçen ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi ve Eskişehir'de 2012 yılında hizmete açılan Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sabancı Uzay Evi'dir.

2.4.1.8. Planetaryumlar

Bilim müzeleri içerisine dâhil edilebilecek içeriklere sahiptirler. İçerik olarak, gökyüzünün sanal ortamda canlandırması söz konusudur. “planetaryumlarda öğrencilere tamamıyla serbest olarak katılımın olabileceği galaksi, yıldız kümeleri, astrofizik, astronomi tarihi, gök mekaniği gibi dersler verilir. Ayrıca onun konuları arasında astronomiyi gözlemleme, güneş sisteminin yaşı, galaksinin, evrenin ve uzayın derinliklerini araştırma inceleme vardır. Bu

tür müzeler genel olarak tabii ilimler müzeleri içerisinde yer almaktadır (Sezgin ve Karaman, 2009: 15). Ülkemizde bulunan belli başlı planetaryumlar: Amasya Planetaryumu, Caca Bey Planetaryumu, Gaziantep Planetaryumu, Serdivan Planetaryumu, Konya Bilim Merkezi Planetaryumu'dur.

2.4.1.9. Endüstri Müzeleri

Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan bilimsel ve teknolojik gelişmeler bilindiği üzere en çok ekonomi ve toplumsal alanı etkilemiştir. Sadece etkilemekle kalmamış, müze kurma girişimlerine de ön ayak olmuştur. Bu müzeler, sanayinin tarihi gelişiminin ortaya konması açısından önemlidir. “Tarihî fabrikalar (demir-çelik, dokuma, otomobil, lokomotif, vs.), atölyeler (döküm, basımevi, terzihane, basımevi), santraller ve malzemeleri Endüstri Müzeleri içinde değerlendirilmektedir” (Gökalp, 2013: 81). Ülkemizde bu anlamda ilk sanayi müzesi 1994’te hizmete açılan İstanbul yer alan Rahmi Koç Müzesi’dir. Müze içerisinde, matbaa makineleri, gerçek boyutlu makinelerin, buharlı lokomotif ve buharlı gemi gibi ürünlerin yer almaktadır. Bir diğer müze ise 2007 yılında açılan Santral İstanbul’dur. Türkiye’nin ilk endüstriyel arkeoloji müzesi olarak değerlendirilmektedir.

2.4.1.10. Ekonomüzeler

“Ekonomüzeler koruma, araştırma, sergilemenin dışında ticari bir eylemin de gerçekleştirildiği, endüstriyelleşme karşısında hızla gerileyen geleneksel üretim metotlarının tanıtıldığı, uygulama yoluyla canlı tutulmaya çalışıldığı müzelerdir” (Boyar, 2006: 71). Bu müzelerde bulunduğu yöreye has ve tanıtıcı olan maddenin üretim aşamasına ve sonrasına yer verilir. Toplumla iç içe olan bu müzelerde satışta yapılabilir. “Bu müzeler ekmek, peynir yapımı, balıkçılık, mücevher yapımı, cam üretimi, müzik aletleri yapımı, deri işçiliği, maden işleme sanatı ve sabun yapımı gibi birçok farklı dalda hizmet vermektedir” (Boyar, 2006: 75). Ülkemizde, Çine Arıcılık Müzesi Aydın ili

içerisinde Adnan Menderes Üniversitesinin katkılarıyla hizmete açılmıştır. Ayrıca Muğla iline bağlı Özel Arıcılık Müzesi yer almaktadır.

2.4.2. Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müze Türleri

Her ülkede müzelerin yönetim biçimleri farklı olduğu için müzelerin karakterlerine göre müze türleri de ülke içinde farklılık göstermektedir. “İdari birim” bir müzenin yönetsel, maddi ve izlediği politika anlamında bağlı olduğu müzenin sorumlu olduğu üst düzey yönetim otoritesini ifade eder. Bu otoriteler şunlardır: Bakanlık ya da devlet kurumları, yerel yönetim kurumu, şirket, kâr düşüncesi olmayan vakıf, dernek gibi bağımsız kuruluşlar (Madran, 1999: 7- 8).

2.4.2.1. Devlet Müzeleri

Eski eserleri korumak ve değerlendirmek için kurulmuş bu müzeler devlete aittir. Türkiye’de Devlet müzelerinin büyük bir bölümü Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğundadır. Devlet, Kültür Bakanlığı aracılığıyla yurt içinde korunması gereken tüm eserleri ve yurt dışında ülke ile ilgili tüm eser ve belgeleri satın alma, değiş-tokuş ve bağış yoluyla toplama, koruma ve yararlandırmaya sunulması için gerekli ortamı hazırlama, resmi ve özel çalışmalar yapma konusunda öncülük ve liderlik eder (Sezgin ve Karaman, 2009: 15).

2.4.2.2. Yerel Yönetim Müzeleri

Dünya’da uzun bir geçmişi olan ancak ülkemizde son yıllarda ivme kazanan “Kent Müzeleri” “Yerel Yönetime Bağlı” müzeler içinde değerlendirilebilir. Bir kent müzesi kent tarihini anlatır. Dolayısıyla kente ve

kentliye dair kültürel malzeme kullanılır. Bu bağlamda kent müzesi; “Kentliler kimlerdir? Onların hayatlarını etkilemiş sosyal, ekonomik ve politik etkenler nelerdir? Bu faktörler kentlilerin yaşam biçimlerine nasıl yansır? Kentlilerin davranışları ve fikirleri toplumu nasıl etkilemiştir? gibi sorulara cevap aramalıdır. Bu veriler ışığında da günümüz kentinin var olan koşullarının oluşmasında tarihin, kentlilerin, çevrenin, siyasal, ekonomik, dinsel ve etnik faktörlerin rolü bugün içinde yaşanan kenti anlamayı mümkün kılar (Aytokmak, 2006: 24). Ülkemizde bu müze türünün geçmişi Osmanlı Devletine kadar uzasa da modern anlamda, 2002–2004 yılları arasında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından restore edilen ve 1932 yılında inşa edilmiş olan İzmir İtfaiyesi Merkezi binası 2004 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Arşivi ve Müzesi adıyla hizmete girmiştir. Daha sonra adı Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi olarak değiştirilmiştir. Başka bir örnek ise Bursa Büyükşehir Belediyesi’ne ait Bursa Kent Müzesi’dir. Bu müze 2004 yılında hayata geçmiştir. “Ayrıca Konya il merkezindeki müzelerden; A. R. İzzet Koyunoğlu Müzesi ve İstiklal Harbi Şehitleri Abidesi içerisinde yer alan müze bu müze türü içerisinde yer alır” (Ekelik, 2010: 15). “Yine Taşaova Belediyesi Müzesi ve Alparslan Belediyesi Müzesi (Amasya) bu tür müzelerdendir” (Sezgin ve Karaman, 2009: 16).

2.4.2.3. Askerî Müzeler

Askeriyeye ait tarihi malzemelerin bulunduğu ve halka sergilendiği yerdir. Bu müzeler; ordudaki envanter dışı kalmış araçlar ve silahlar, orduyla ilişkili tarihsel dokümanlar ve filmler, maketler, grafik temelli bilgilendirme unsurları ve buna benzer birçok içerikle kompoze edilmektedirler (Boztepe, 2009: 15). Sahip oldukları koleksiyonlar ve topluma verdikleri mesajlar yönünden diğer müzelerden ayrı özelliklere sahip olan Askerî Müzeler ülkemizde; Türk Silahlı Kuvvetleri’nin sosyal, tarihî ve teknik gelişimini dönemlerine göre yansıtmak, dünya tarihindeki etkinliğini, kahramanlığını ve yerine getirdiği görevleri sergileyerek, tarih ve askerlik ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler yapmak, kültür varlıklarının korunması, saklanması ve sergilenmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur (Erdamar, 2005: 220).

Ülkemizdeki askerî müzeler Genel Kurmay Başkanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlıdır. Askeri müzelere örnek olarak, Askeri Müze (İstanbul), İstanbul Deniz Müzesi, İstanbul Havacılık Müzesi ve Jandarma Müzesi (Ankara) verilebilir.

2.4.2.4. Üniversite Müzeleri

“Üniversite müzelerinin kuruluş amaçları, hangi dönemde olursa olsun, bağlı buldukları yüksek eğitim kurumunda sürdürülmekte olan eğitim - öğretim ve araştırma çalışmalarını desteklemektir” (Çolak, 2008: 49). Amaçları ve koleksiyonları çok farklı olan eğitim kurumları içindeki işlevini sürdüren birçok müze olabilir. Üniversite müzeleri, kampüs içinde olduğu gibi dışında da yer alabilir. Ülkemizde Orta Doğu Teknik Üniversitesi Müzesi, Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Tabiat Tarihi Müzesi bilimsel koleksiyona sahip üniversiteler arasındadır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim ve Heykel Müzesi, Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi sanat koleksiyonuna sahip üniversiteler arasında yer almaktadır. (Gökalp, 2013: 86). Ayrıca MEB Fen Lisesine bağlı Erzurum 23 Temmuz Kongre Salonu Müzesi ortaöğretim kurumuna bağlı bir müze olması bakımından önemlidir (Sezgin ve Karaman, 2009: 16).

2.4.2.5. Özel Müzeler

Özel müzeler, devletin ilgili kurumlarından izin alınarak kurulan ve bu kurumlar tarafından denetlenmek suretiyle işletilen özel kişi ve kuruluşlara ait koleksiyonların ana sergileme unsurunun oluşturduğu müzelerdir (Boztepe, 2009: 14). Türkiye’de özel müzeler 1980 sonrası neoliberal politikaların uygulanmasıyla ortaya çıkmıştır (Doğan, 2009: 19). Ülkemizde ilk özel müze 1980 yılında Vehbi Koç’un eşi Sadberk Hanım anısına kurulan müzedir. Daha sonraki yıllarla birlikte şuan İstanbul (43), Ankara (34), İzmir (11) özel müze

sayısı ile en fazla özel müze olan iller arasındadır. “Ülkemizde, özel müzelerin sayısında, son yıllarda büyük artış olmuştur. Koleksiyonculuk faaliyetlerinin kurumsallaşması sonucu ortaya çıkan özel müzeler; ülkemizde yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerin etkilerini de yansıtmaktadır” (Konukçu, 2007: 3).

2.4.2.6. Vakıf Müzeleri

Koleksiyon yönetimi vakıflara bağlı olarak kültür varlıklarını koruma amacıyla kurulmuş müzelerdir. Türkiye’de bu tür müzelerdeki eski eserlerin korunması ve değerlendirilmesi Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılmaktadır. Amacı, müze tanımının kapsamına giren ve konusu olan alanla ilgili bilimsel, eğitsel, teknik ve yönetim hizmetlerini başarı ile uygulamak, yürütmek ve Türk kültürüne katkıda bulunmaktır (Resmi Gazete, 6 Şubat 2007). Ülkemizde, vakıf eserleri müzesi (Ankara), Selimiye vakıf müzesi (Edirne), kilim ve düz dokuma yaygılar müzesi (İstanbul), Türk vakıf hat sanatları müzesi (İstanbul) bu tür müzelere en güzel örneklerdendir.

2.4.3. Hizmet Alanlarına Göre Müzeler

2.4.3.1. Bölge Müzeleri

Bölge müzelerinden kasıt kentlerden farklı olarak kırsal alanları kapsayan ve coğrafi açıdan önem verilen müze türlerine genel anlamda verilen addır. Bu tür müzelerde içerisinde yer aldığı bölge hakkında verilebilecek her türlü bilgiye ulaşmak mümkündür.

2.4.3.2. Halk Müzeleri

19. yüzyılda gelişmiş olan ve çoğu zaman bağımsız olmayan bu müzelerin bir kısmı etnografya müzeleri ile birleşmiştir. Dolayısıyla buldukları ülkenin etnografyasında millî veya bölge müzelerinde yer alırlar. Halk müzeleri bir bina içerisinde yer alabileceği gibi bir ev, bir kasaba ya da bir çiftlik de olabilir (Gökalp, 2013: 91). Ülkemizde Safranbolu Evleri bu tür müze tipine örnek olarak verilebilir.

2.4.3.3. Ekomüze

Küreselleşme sonucu ortaya çıkan ekomüzelerin amacı yerel ekonomik gelişme, yerel aitlik duygusunu geliştirme ve yerel kimliği korumaktır. Ekomüzeler, çevresel eğitim ilkesi olan yerli tarihi, yerel kültürleri, dinsel ve ekolojik çeşitliliği yeniden ortaya çıkarmak, tanımak, saygı göstermek ve bunlardan yararlanmak konusunda oldukça uygun mekanlardır. ekomüzeler, yalnızca bir sergileme aracı değil, bir yerleşme alanı ve o yerleşme alanında bulunan nüfusun yansımasıdır. Ekomüzeler doğal çevre ve kültürün çok disiplinli tarihini açıklamakta ve yaşadığımız mekânın tarih sürecince oluşumunu göstermektedir (Boyar, 2006: 76). Ülkemizde ekomüzelere en güzel örnek Kars'ın merkeze bağlı Boğatepe Köyü'nde bulun Zavot Ekomüze'sidir. Çevre ve yaşam derneğini kurduğu 3 bölümden oluşan müzede toplam 110 eser bulunuyor. Bu bölümleri, ilk atölye döneminde kullanılan malzemeler, önemli bulunan 100 bitkinin resimleri ve peynircilikte geçen tarihi süreçteki resimler oluşturuyor (Gazete Kars, 27 Eylül 2012).

2.4.3.4. Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler

Bu tür müze sınıflandırması içerisine eğitici, uzmanlaşmış ve genel toplum müzeleri dâhil edilebilir (Sezgin ve Karaman, 2009: 17).

2.4.4. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlara Göre Müzeler

2.4.4.1. Açık Hava Müzeleri

Genellikle eserlerin açık havada sergilendiği müzelere Açık Hava Müzeleri denilmektedir. Bu müzeler kaybolmaya yüz tutmuş olan kültürel maddi değerlerin yaşatılması, uluslararasıdaki kültürel değerlerin farklılıklarının karşılaştırılmasına ve çok kültürlülüğün bir zenginlik olarak kabul edilmesine imkân sağlarlar (Sezgin ve Karaman, 2009: 17). Ülkemizde, Göreme (Nevşehir), Truva (Çanakkale), Hierapolis (Pamukkale), Efes Antik Kenti (İzmir) ve Alacahöyük (Çorum) bu türe örnek olarak verilebilir.

2.4.4.2. Anıt Müzeler

Mimari ve tarihi yönünden değerli olan yapıların müze olarak tahsis edilmesiyle oluşan müzelerdir. Bu müzeler; camii, kilise, kale, sur, anıt, tapınak, medrese, külliye vb. yapıtların müzeye çevrilmesiyle oluşturulur (Buyurgan ve Mercin, 2005: 51). Ülkemizde anıt müzelerden bazıları şunlardır: Anıtkabir (Ankara), Çanakkale Şehitler Anıtı (Çanakkale), Kariye Müzesi (İstanbul) ve Ermeniler Tarafından Katledilen Şehit Türkler Anıt ve Müzesi (Iğdır).

2.4.4.3. Müze Evler

Gerek mimari tarihsel dokusu gerek yapının içerisinde bulunanları korunması gereken objeler bu müze türünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bununla birlikte önemli ve tanınmış kişilerin doğdukları veya kaldıkları evler, içerisinde bulunan kullandıkları eşyalar da müze evlerin içeriğini oluşturmaktadır. Ülkemizde müze evlere rastlamak mümkündür. Bunlardan bazıları; Nizamoğlu Konağı (Yozgat), Çakırağa Konağı (Birgi) ve müzecilik tarihimizde önemli yere sahip olan Osman Hamdi Bey' in evi de Kocaeli Gebze'de bulunan müze evlerdendir. Elbette Yunanistan'ın Selanik şehrinde yer

alan Atatürk'ün doğduğu ev müze ev olduğu andan itibaren her yıl ziyaretçi akınına uğramaktadır.

2.4.5. İşlevlerine Göre Farklı Müzeler

2.4.5.1. Tek Kişilik veya Bir Nesneyi Konu Alan Müzeler

Bir tek nesneyi ve özelliklerini kapsayan müzeler olarak tanımlanabilir. Bir tek nesneyi konu alan müze türüne Bursa'da ki Orman Müzesi örnek olarak verilebilir (Sezgin ve Karaman, 2009: 18).

2.4.5.2. Atatürk (Müze) Evleri

Atatürk müzeleri genellikle 'Atatürk Evleri' olarak da bilinmektedir. Atatürk Müzeleri, Atatürk'ün yaşadığı süre içerisinde oturduğu, bir süre ikamet ettiği, savaş yıllarında 'karargâh' olarak kullandığı, gezilerinde konuk olduğu, arkadaşları ile toplantılar yaptığı, dinlendiği, çalıştığı evler, köşkler, saraylar ve resmi yapılarıdır (Sezgin ve Karaman, 2009: 18). Ülkemizde Atatürk evi bulunan belli başlı iller: İzmir, Ankara, Mersin, Adana, Diyarbakır, Malatya, Konya, Rize, Erzurum ve Trabzon'dur.

2.4.5.3. Devrim Müzeleri

Devrim müzelerinin kapsamı diğer müzelerden farklıdır. Asıl amaç nesne değil amaçtır. Vurgu amaca yapılır (Sezgin ve Karaman, 2009: 18). Bu müzelerin koleksiyonlarında devrimi belgeleyen fotoğraflar, maketler, gazeteler, grafikler, afişler bulunur. Ülkemizde ismi doğrudan devrim müzesi olmasa da, geçmişi 1927 kadar dayanan bu müze bilgi edinilme konusunda muazzamdır. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün, Dil ve Tarih-Coğrafya

Fakültesi içinde bulunan "Devrim Tarihi Müzesi", günümüzün estetik ve koruma anlayışına uygun olarak yenilenerek, Enstitü'nün kuruluş yıldönümü olan 12 Nisan 2010 tarihinde yeniden açıldı. Devrim Tarihi Müzesi'nde, Kurtuluş Savaşı ve daha sonraki dönemlerle ilgili çok sayıda materyal yer alıyor (Bülten, 2010: 17). "Bu müze haftanın çalışma günlerinde ziyaretlere açıktır" (Aysal, 2004: 245).

2.4.5.4. Sanal Müzeler

1980'li yıllar ve sonrasında müzelerin bilgi teknolojilerinden yararlanmaya başlaması, internet teknolojisinin hızlı gelişimi ve kullanımının yaygınlaşmasıyla "sanal müze" kavramı ortaya çıkmıştır. Sanal Müze, görüntü aktarma teknikleri ve iletişim teknolojileri yardımıyla gerçek müzenin internet ve bilgisayar ortamına taşınmış hâlidir. Yani bir müzenin koleksiyonuna dijital olarak kaydedilmiş imge, ses dosyaları, metinler, tarihî, bilimsel ya da kültürel ilgi alanlarına elektronik ortamda ulaşılmasıdır. Dolayısıyla Sanal Müze çeşitli ortamlarda oluşturulmuş dijital objelerin birbirleriyle ilintili, mantıklı bir koleksiyondur. Sanal Müze aynı zamanda söz konusu kurumun koleksiyonuna değil başka diğer öteki kurumların dijital koleksiyonlarına da ulaşmayı olanaklı kılar. Sanal müzeler fiziksel şartlara bağlı olmadığından sınırsız arşiv ve sergi mekânına sahiptir. Bir müzenin sanal müze olarak değerlendirilmesi için, müzenin tüm eserlerinin internet ortamında sunulması, ziyaret edenler için özel bağlantıların oluşturulması, öğretmenler, öğrenciler ve özel alan uzmanları için hizmet sayfaları açılması gerekmektedir. Bu yöntemle kişi, müzeye gitme olanağı yoksa bilgisayar aracılığıyla müzedeki eserlere ve yazılı kaynaklara ulaşabilir. Gerekğinde de internet üzerinden soru sorma, cevap alam tekniği ile interactive (etkileşimli) çalışma faaliyetleri gerçekleştirebilir (Tepecik, 2007: 235- 236). Ayrıca sanal müzenin, koleksiyonlara en yaygın ulaşımı sağladığına, ancak ulaşılan koleksiyonun gerçek olmadığına dikkat çekiyor. Ancak pek çok uzman için sanal müze, objenin gerçekliği ya da sanallığı tartışmasının ötesinde, geleneksel müzeye getirdiği yeni olanaklarla onun daha iyi anlaşılmasını sağlayan bir adımdır (Özer, 2007: 22). Günümüz teknolojilerinin hızlı gelişimi

sonucu olan internet sayesinde bir tıklama ile insanların ulaşabilecekleri bilgi kaynağı sınırsız denebilecek kadar artmıştır. Ulaşımın bu denli kolay olması sanal müze ziyaretlerinin iyi denebilecek bir seviyede olmasını sağlamıştır (Çetin, 2006: 43).

2.4.6. Diğer Müzeler

2.4.6.1. Uzmanlık Müzeleri

Koleksiyonlarını belli bir konu etrafında toplamış müzelerdir. İstanbul’da bulunan Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi, Su Ürünleri Müzesi, Türk Sahne Sanatları Müzesi, Basın Müzesi, Eskişehir Lüle Taşı Müzesi uzmanlık müzelerine örnektir. Ayrıca Oyuncak Müzesi, Çocuk Müzesi, Spor Müzesi, Denizaltı Müzesi de uzmanlık müzelerine örnektir. Ülkemizde, Oyuncak Müzesi şair ve yazar Sunay Akın tarafından 2005 yılında İstanbul’da açılmıştır. Daha sonraları Antalya ve İzmir şehirlerinde de Oyuncak Müzeleri kurulmuştur. Bunların yanı sıra Uçurtma Müzesi yoğun ilgi gören müzelerimizdendir.

2.4.6.2. Çocuk Müzesi

Karadeniz (2009) tarafından yapılan tanıtımda Çocuk müzeleri “çocukların çocukluklarını doyasıya yasayabildikleri, buldukları mekân içerisinde kendilerini herhangi bir baskı altında hissetmeden özgürce hareket edebildikleri ve öncelikli olarak çocukların yaşam boyu eğitim ihtiyacını gidermek amacıyla kurulmuş olan müzelerdir” (s. 44). “Çocuk müzeleri, çocukların ilgilerini çekecek sergiler ve eğitim programları hazırlayarak onların bilime, sanata ve teknolojiye ilgi göstermelerini amaçlayan ve bu alanlara merak uyandırarak çocukların öğrenme güdülerini artırmayı hedefleyen anı ve eğlence merkezleridir” (Karadeniz, 2009: 45). Böylece “sıkıcı ve kasvetli” olarak düşünülen müze ve “tatsız ve yorucu” olarak düşünülen müze ziyareti zihinlerde bambaşka bir biçim alır. Bu ziyaretin etkileri kısa vadeli değil, görüldüğünden

çok daha uzun süreli ve kalıcıdır. Gerçekte çocuk müzeleri dünya müzelerine açılımı sağlamaktadırlar. Geleceğin meraklı müze ziyaretçileri daha ilkokul çağlarından yetiştirilmektedir (Zilcioğlu, 2008: 15). Çocuk müzeleri özellikle ailelerin çocuklarına sunacakları ve sürekli olarak göz önünde bulunduracakları bir seçenek olarak anne, baba ve çocuklara bütüncül ve ticari olmayan bir çevre içinde birlikte olma şansı verir, bu ortamda aile ve çocuk birbirinden çok şey öğrenebilir (Adıgüzel, 2006: 36).

2.4.6.3. Denizaltı Müzesi

Denizcilik, deniz savaşları, deniz araçları gibi deniz mirasını belli ölçülerde sergilemek için denizaltı müzeleri kurulmuştur (Sezgin ve Karaman, 2009: 21). Ülkemizde İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Güney Deniz Saha Komutanlığı işbirliğiyle Balçova İnciraltı'nda hazırlanan Ege Fırkateyn ve Piri Reis Denizaltı müzesi açılmıştır.

2.4.6.4. Spor Müzesi

Spor kulüplerinin kuruluşlarından itibaren en eski dönemlerinden günümüze kadar almış oldukları madalyalar ve ödüllerin sergilenmesinin yanı sıra fotoğrafların da yer aldığı müzelerdir. Ülkemizdeki spor müzeleri, Fenerbahçe Kulübü Müzesi, Beşiktaş Jimnastik Kulübü Müzesi ve Galatasaray Müzesi'dir.

2.4.6.5. Polis Müzesi

Polis müzelerinin kuruluş amacı polis teşkilatının geçmişinin, tarihsel gelişiminin toplum tarafından daha iyi anlaşılması ve polisin tarihinin daha iyi muhafaza edilmesidir. Bu müzeler polisin yakın tarihine ışık tuttuğu gibi halk ile

polisin arasındaki saydam duvarı da yıkmak için iyi bir araçtır. Polis müzelerinin amacı sadece polis teşkilatının geçmişiyile ilgili bilgi vermek değil aynı zamanda buldukları şehrin de tarihini gözler önüne sermeye yardımcı olmaktır (Emeksizoglu, 2007: 38). Ülkemizde Polis Müzesi, İstanbul'da Polis Akademisi Başkanlığı 2002 yılında kapanan 29 karakoldan biri olan Cibali Karakolunun yerinde 2006 yılında açılmıştır. Ayrıca Nevşehir'de bulunan adını 1940 yılında Polis Koleji'nde öğrenimine başlayan ve Muğla Emniyet Müdürlüğü yapan Nevşehirli İsmail Hakkı Akman'dan alan Özel Kapadokya İsmail Hakkı Akman Polis Müzesi, 21 Temmuz 2011 tarihinde Özel Müze statüsünde kurulmuştur.

Tüm bunların yanı sıra diğer müzeler başlığı altında değerlendirebileceğimiz ilginç ve dikkat çekici müzelerde bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Corpus İnsan Vücudu Müzesi (Armsterdam, Hollanda), Saç Müzesi (Avanos, Türkiye), Hamamböceği Müzesi (Teksas, ABD), Sulabh Uluslararası Tuvalet Müzesi (Yeni Delhi, Hindistan), İşkence Müzesi (Amsterdam, Hollanda), Kanalizasyon Müzesi (Paris, Fransa), İç Çamaşırı Müzesi (Brüksel, Belçika), Beslenme Çantası Müzesi (Georgia, ABD), Çim Biçme Makinesi Müzesi (Lancashire, İngiltere), İçme Suyu Müzesi (Pekin, Çin), Hardal Müzesi (Wisconsin, ABD), Dikenli Tel Müzesi (Kansas, ABD), Füzeler Müzesi (Arizona, ABD), Kötü Sanat Müzesi (Boston, ABD), Kurşunkalem Müzesi (Cumberland, İngiltere), Köpek Tasmaları Müzesi (Leeds Castel, İngiltere), Cadılık Müzesi (Cornwall, İngiltere), Musluk Suyu Müzesi (Pekin, Çin) Ölüm Müzesi (Bangkok, Tayland), Parazit Müzesi (Tokyo, Japonya) ve Araftaki Kutsal Ruhlar Müzesi (Roma, İtalya).

2.5. Diyarbakır ve Amasya Kentleri Müzeleri

Çalışma kapsamında yer alan Diyarbakır ve Amasya kentleri kısa tarihçeleri ve iki kentte bulunan müzeler hakkında genel bilgiler verilmiştir.

2.5.1. Diyarbakır ve Müzeleri

Batıdaki kültürler için Orta Asya, Kafkaslar ve Mezopotamya'ya açılan bir güzergâhta, doğudaki kültürler içinse Akdeniz ve Balkanlar'a uzanan bir köprü konumundaki Diyarbakır, önemli bölgelerin birbirine bağlandığı ana yollar üzerinde bulunması nedeniyle tarihi boyunca sahip olduğu önemi yitirmemiş, kültür ve ticaret merkezi olma konumunu her dönemde korumuştur (Baş, 2010: 311). Diyarbakır ve çevresinde Hurriler, Mitanniler, Hititler, Asurlar, Medler, Persler, Büyük İskender, Romalılar, Bizanslılar, Araplar, Selçuklular ve Osmanlılar hüküm sürmüştür. 1515–1920 yılları arasında 405 yıl sürecek olan Osmanlı egemenliği ile Osmanlı kentlerinin genel özelliklerine uygun biçimleme göstermeye başlamıştır (Kejanlı ve Dinçer, 2011: 96). Şehrin adı, Asur valilerinin isimlerini bildiren belgelerde Amedi, Süryani eserlerinde Amid veya Omit şeklinde yazıldığı görülür. Arapça eserlerde Amed olarak geçer (Beysanoğlu, 1987: 3). XII. yüzyıldan bu yana yazılmış bazı eserlerde şehre Kara Amid denildiği görülür. Arap akınları sırasında bölgeye yerleşen “Diyar-ı Bekr” kabilelerinden adını aldı. Daha sonra şehrin bu adı yavaş yavaş unutulmuş yerini XX. yüzyılın başlarından itibaren ‘Diyarbakır’ e bırakmıştır (Beysanoğlu, 1987: 5). 15 Kasım 1937 de şehre gelen Atatürk'ün halka hitaben yaptığı bir konuşmada “Yirmi yıl sonra tekrar Diyarbakır'da bulunuyorum. Dünyanın en güzel ve en modern bir binası içinde, modern, nefis bir müziği dinleyerek...” demesi üzerine ertesi gün şehrin adı Diyarbakır'a çevrildi (Beysanoğlu, 1987: 6).

Kentte bulunan eserler kent tarihinin zenginliği nedeni ile oldukça çeşitlidir. Dicle nehriyle can bulan surlarla çevrili bu tarihi kent, yüzyıllar boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Kentin bu tarihin korunması amaçlı çalışmalara başlanılmış gerekli önem ve özen verilmiştir.

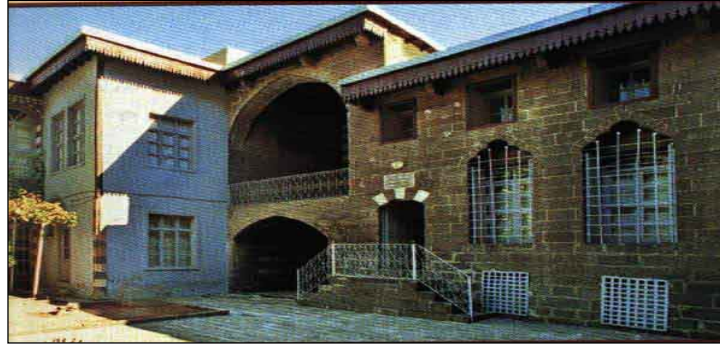
Diyarbakır'da müze kurma girişimleri ilkin Cumhuriyet'ten önce başlamış, Diyarbakır çevresinden derlenen eseler, Artukoğulları devrinin mimari eserlerinden Sincariye Medresesi'nde depolanmıştır. 1944 yılında Sincariye Medresesi'ndeki bu müze deposu, aynı yerde müze olarak ziyarete açılmıştır. 1985 yılına kadar Diyarbakır Müzesi Sincariye Medresesi'nde kalmış, bu yıllarda yeni müze binası yaptırılmıştır (Önder, 1999: 137).

2.5.1.1. Diyarbakır Arkeoloji Müzesi

Müze, 1988 yılında yeni binasında düzenlenmiştir. Sincariye Medresesi'nde sergilenen arkeolojik eserlerin yeni binaya taşınması ile kurulan müzede Asur, Hitit, Roma, Bizans, Artuklu ve Osmanlı devri eserleri yer alır. Prehistorik devri seramikleri, Roma stelleri, heykel ve mimari parçalar, Artuklu çinileri, Osmanlı devri ahşap eserleri, silahlar, tekke eşyaları, süs takıları ve daha pek çok malzeme müzede sergilenmektedir (Önder, 1999: 137).

2.5.1.2. Ziya Gökalp Müzesi

1924 yılında ölen tanınmış Türk filozofu ve fikir adamı Ziya Gökalp' in doğduğu ev, 1962 yılında Ziya Gökalp Müzesi olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Avlulu, iki katlı eski bir Diyarbakır konağı olan Ziya Gökalp Müzesi'nde, Ziya Gökalp' in kitapları, el yazıları kullandığı eşyalardan bazıları, yazdığı ya da çıkardığı dergiler, makaleleri bulunan gazeteler, ailesine ve kendisine ait fotoğraflar, belgeler bulunmaktadır (Önder: 1999: 137).

Şekil 2.1.

Ziya Gökalp Müzesi, Diyarbakır

2.5.1.3. Cahit Sıtkı Tarancı Kültür Müzesi

Türk edebiyat dünyasının ve Diyarbakır'ın ünlü şairlerinden biri olan Cahit Sıtkı Tarancı 1910 yılında Cami-i Kebir Mahallesinde yer alan evinde

dünyaya gelmiş ve edebiyat tarihimizde “35 Yaş” şiiri gibi unutulmayacak birçok esere bu evde imzasını atmıştır. Tanınmış şairimiz Cahit Sıtkı Tarancı’nın Diyarbakır’da doğduğu ev, 1973 yılında Cahit Sıtkı Tarancı Kültür Müzesi olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Eski bir Diyarbakır evi olan müzede, Cahit Sıtkı’nın kitapları, el yazıları, kullandığı eşyalar, fotoğrafları, kütüphanesi ve çeşitli anıları sergilenmiştir (Önder, 1999: 139).

Şekil 2.2.

Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi, Diyarbakır

2.5.1.4. Komutan Atatürk Müze ve Kütüphanesi

Atatürk’ün 1917’de 2. ordu komutanı olarak Diyarbakır’da bulunduğu sırada karargâh olarak kullandığı yapı, 20 Ağustos 1973’te müze haline getirilmiştir. Müze bölümünde Atatürk’e ait bazı eşyalar, kütüphane bölümünde ise çoğu askerlikle ve Atatürk’le ilgili kitap ve belgeler bulunmaktadır (Önder, 1999: 139).

Şekil 2.3.

Komutan Atatürk Müzesi, Diyarbakır

2.5.1.5. Diyarbakır Atatürk Köşkü

Diyarbakır Atatürk Köşkü, Diyarbakır surlarının 2.5 kilometre güneyindedir. Atatürk Çanakkale Savaşı'ndan sonra 1916 yılı Şubat ayı sonlarında 16. Kolordu Komutanı olarak Doğu Cephesinde görevlendirilmiş, 14 Mart 1916 günü Kolordu karargâhı olan Diyarbakır'a gelmiştir. Diyarbakır surlarının dışındaki Semanoğlu Köşkü Atatürk'e verilmiştir. Atatürk 27 Mart 1916 tarihine kadar bu köşkte kalmıştır. 1917 yılı mart ayında 2. Ordu Komutanı olarak Diyarbakır'a tekrar gelen Atatürk bu kez Mardin kapısı dışındaki Pamuk Köşkü'nde kalmıştır (Önder, 1999: 139). Diyarbakır Belediyesi, 5 Nisan 1926 günü aldığı bir kararla Atatürk'ü fahri hemşerileri olarak seçmiş ve Diyarbakır'a ilk gelişlerinde kaldığı Semanoğlu Köşkü'nü kendisine hediye etmiştir. Köşk o günden sonra Atatürk Köşkü olarak anılmıştır (Önder, 1999: 139). Diyarbakır Atatürk Köşkü, Diyarbakır evleri tipinde, geniş eyvanlı, siyah beyaz kesme taşlardan yapılmış örneklerden biridir. Eyvanın duvarındaki mermer selsebilden havuza dökülen sular, köşke serinlik vermektedir. Girişin sağındaki küçük kapı mutfağa, solundaki kapıda çay ocağına açılmaktadır. Üst katta çalışma ve yatak odaları vardır (Önder, 1999: 139). Atatürk'ün ölümünden sonra, Atatürk Köşkü Diyarbakır Belediyesi'nin korumasında yeniden onarılmış ve ziyarete açılmıştır.

2.5.1.6. Ahmed Arif Edebiyat Müze Kütüphanesi

Diyarbakır'ın ünlü şairlerinden Ahmed Arif'e ithaf edilen yaklaşık 120 yıllık tarihi konak, 2011 yılı itibariyle Ahmed Arif Edebiyat Müze Kütüphanesi olarak hizmete girmiştir. Cahit Sıtkı Tarancı Evi'ne komşu olan müze, Diyarbakır evlerinin özelliklerini en özgün biçimde muhafaza eden ve en güzel örneklerdendir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kamulaştırılıp, restore edilerek Ahmed Arif adına tahsis edilmiştir. Ahmed Arif Edebiyat Müzesi'nde Şair Ahmed Arif'in kişisel eşyaları, el yazısıyla yazdığı şiirleri ve Güneydoğu'da yetişmiş birçok şairin fotoğrafları sergilenmektedir. Kütüphane ise çok sayıda tarih, edebiyat ve birçok alanda kitaplar barındırmaktadır.

Şekil 2.4.

Ahmed Arif Edebiyat Müzesi, Diyarbakır

2.5.1.7. Ergani Sezai Karakoç Müzesi

Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde yer alan, 2013 Mayıs ayında açılışı yapılan müze, eski hükümet konağının restore edilerek Sezai Karakoç Müzesi ve Kültür Evi'ne dönüştürülmesiyle oluşmuştur (Zaman Gazetesi, 17 Mayıs 2013).

Şekil 2.5.

Sezai Karakoç Müzesi, Ergani, Diyarbakır

2.5.2. Amasya ve Müzeleri

Başlangıcı M.Ö. 5500 yıllarına kadar giden uzun bir süreçte, geçmişini geleceğe taşıyan kültür varlıklarını barındıran, tarihinde Ferhat ile Şirin gibi efsanelerin yer aldığı, Lokman Hekim, Mihri Hatun, Strabon gibi sayısız ünlünün yetiştiği Amasya, tarihin, bilimin, tüm kültür ve sanat değerlerinin bir

arada bulunabileceği az sayıdaki kentlerden birisidir (Seçkin ve Türkoğlu, 2006: 16). Amasya'nın bilenen en eski ismi hakkında çeşitli görüşler ortaya atılmıştır; Amasya Amas tarafından kurulduğu sonrasında Amis ismiyle anıldığı söylenmektedir (Karadeniz, 1996: XII). Anadolu'nun eski yerleşim yerlerinden biri olan kent, Amasyalı bir Yunan tarihçisi olan Strabon'a göre ise, Amazonlardan Amasis tarafından kurulduğundan dolayı Ameseia adını almıştır. Anadolu Türk tarihinde Amasya kentinin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Amasya 11. yüzyıl başından itibaren önce Danişmendiler, daha sonra Selçuklu Devleti, Moğollar, Eretnalılar ve son olarak da Osmanlılar tarafından yönetildi. Kent, Selçuklu Dönemi'nde, Konya, Kayseri, Sivas benzeri önemli bir merkez oldu ve vakıf binaları ile donatıldı. Osmanlı döneminde de bir sınır kenti olarak, Çelebi Mehmed' den itibaren Kanuni Dönemi'ne dek, şehzade sancağı olma şansına sahipti. Bu sayede Amasya, bir Kuzeybatı Anadolu beyliği olarak tarih sahnesine çıkan Osmanlı Devleti'nin fazla ilgi göstermediği diğer Anadolu kentleri arasında, şehzade sancağı konumunu 16. yüzyıl ortasında Manisa'ya kaptırmaya dek, ayrıcalıklı bir konumdaydı (Peker, 2002: 56). Amasya hem Selçuklular hem Osmanlılar dönemi içerisinde önemli yer tutan muazzam yapılara sahipti. Günümüzde bu yapıların birçoğu muhafaza edilmekte kentin sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır.

2.5.2.1. Amasya Arkeoloji ve Etnografya Müzesi

Amasya Müzesi ilkin 1926 yılında Beyazıt II Medresesi'nde bir depo olarak kurulmuş, daha sonra 1962 yılında Gökmedrese Camii'ne taşınarak ziyarete açılmıştır. 1977 yılına kadar bu camide bulunan müze 1980'de şimdiki binasına taşınmıştır. Amasya Müzesi alt ve üst salonlarla açık hava sergilemeleri olmak üzere 3 bölümdür (Önder, 1999: 37): Alt Salon: Bu salonda, Bafra yakınlarında Karadeniz'de çıkarılan Roma ve Bizans amforaları, Roma Devri bronz ve pişmiş topraktan lahitler, Amasya ve çevresinde derlenen dokuma ve ziraat aletleri, Kafkas, Avanos, Gördes, Van yöresi halı ve kilimleri, kadın giyimleri, Selçuklu ve Osmanlı devri ahşap kapı ve dolap kapakları ile çeşitli etnografik eserler sergilenmektedir (Önder, 1999: 37). Üst Salon: İki bölümdür.

İlk bölümünde; Amasya bölgesi Eski Tunç, Hitit, Urartu, Frig, Hellenistik, Roma ve Bizans devirlerine ait küçük-büyük buluntular yer alır. Bunlar arasında bronz ve taş baltalar, bir Hitit heykeli, Urartu süs eşyaları, mezar buluntuları, Frig testileri ve ritonları, Roma Devri seramikler, cam eserler, heykel ve büstler, kandiller, süs eşyaları, Bizans eserleri yer alır. İkinci bölüm, bir Türk evi köşesiyle başlar ve burada Selçuklu ve Osmanlı seramikleri, duvar çinilerinden örnekler, astronomi aletleri, kapı tokmakları ve kilitler, ölçü aletleri, kahve ve sigara takımları ve cam lambalar, ateşli ve kesici silahlar, kadın giyimleri ve süs takıları, para ve saat keseleri, Amasya ve çevresinde derlenen elişleri sergilenir (Önder, 1999:37). Müze bahçesindeki açık hava teşhirindeki Roma ve Bizans devri mezar taşları, mermer lahitler, kitabeler, sütun başlıkları ve mimari parçalarla birlikte Selçuklu- Osmanlı devri kitabe ve mezar taşları, çeşme alınlıkları yer alır. Selçuklu Sultanı Mesud I'ın türbesindeki vitrinlerde İlhanlı devri ileri gelenlerine ait olduğu sanılan mumyalar görülür (Önder, 1999: 37).

2.5.2.2. Amasya Hazeranlar Konağı

Amasya'da Yeşilirmak kıyısında bulunan Hazeranlar Konağı 19. yüzyılın sonlarında yapılmış tipik bir Amasya evidir. Konak, 1979 yılında kamulaştırılarak onarılmış, müze-ev halinde düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Üç katlı olan Hazeranlar Konağı'nın alt katı konferans salonu ve resim galerisi olarak kullanılmaktadır. Üst iki kat, Amasya eski evi düzeninde müzeleştirilmiştir, 1983 yılında ziyarete açılmıştır. Müzede Amasya ve çevresinin etnografik eserleri sergilenmektedir (Önder, 1999: 39).

Şekil 2.6.

Hazeranlar Konağı, Amasya

2.5.2.3. Şehzadeler Müzesi

Amasya Şehzadeler Müzesi, 1800'lü yıllarda inşa edilen ve mal sahibi tarafından 1986 yılında yıktırılan, Yalıboyu evleri olarak isimlendirilen 67 tescilli konaktan birisidir. 2007 yılında Amasya Valiliği tarafından aslına uygun olarak inşa edilen bina, İl Özel İdaresi Özel Şehzadeler Müzesi olarak 2008 tarihinde ziyarete açılmıştır (Yaşlı Dostu Kent Amasya, 2011: 57). Müze; Alçak Köprü'nün sol başında, Hatuniye Mahallesi girişinde, Yeşilirmak Nehri kıyısında, Eski Sur Duvarları üzerine kurulmuş olup, iki katlı ahşap binadan oluşmaktadır.

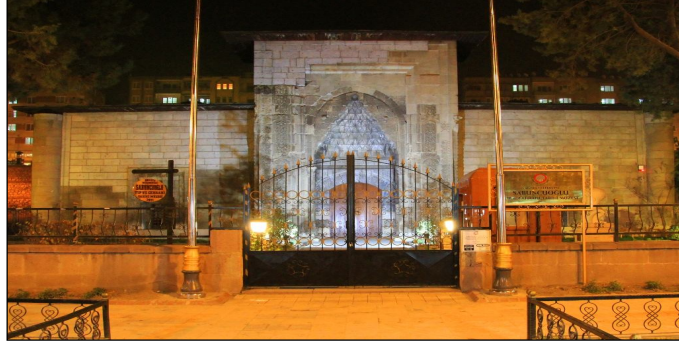

Şekil 2.7.

Şehzadeler Müzesi, Amasya

2.5.2.4. Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi

Müze; 1308–1309 yıllarında yapıldıktan sonra, İlhanlılar, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde hastaların tedavi edildiği önemli bir mekân olarak, Anadolu insanına hizmet etmişti. Son 11 yılını Amasya Belediye Konservatuvarı eğitim binası olarak kullanıldıktan sonra, Belediye Başkanlığının almış olduğu bir karar ile Fatih Sultan Mehmet döneminin önemli hekimlerinden olan, Amasyalı Sabuncuoğlu Şerefeddin (1385–1470?) adına tanzim edilmiş, ihtisas ve tematik özellikli bir müze olarak 2011 yılında hizmete açıldı (Objektif Gazetesi, 13 Kasım 2012). Amasya Darüşşifa'sının Anadolu'daki Türk Musikisi ile tedavinin yapıldığı ilk hastane olması sebebiyle tıp alanına ilgi duyanları da meraklandıracak özelliklere sahiptir.

Şekil 2.8.

Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi, Amasya

2.5.2.5. Saraydüzü Kışla Binası Milli Mücadele Müzesi ve Kongre Merkezi

“Mustafa Kemal Atatürk'ün, cumhuriyete giden yolda hazırladığı ilk yazılı belge olan Amasya Tamimi'nin kaleme alındığı Saraydüzü Kışlası'nın birebir aynısı olarak yeniden yapılmıştır” (Yaşlı Dostu Kent Amasya, 2011: 59). Çünkü orijinal bina 1944 yılında heyelan sonucu yıkılmış ve aslına uygun olarak 2007'de yeniden yapılmıştır. 2010 yılında hizmete giren müze, Cumhuriyet Dönemine ait eserler ve bazı belgelerin sergilenmesinin yanı sıra çeşitli etkinliklerin düzenlendiği bir kültür merkezi olarak da kullanılmaktadır. Yıl boyunca ziyarete açık olan Saraydüzü Kışlası'nın Milli Mücadele Salonun da 12 Haziran 1912 günü Mustafa Kemal Paşa'nın Amasya'ya gelişi ve Kulistepe Mevkiinde Amasyalı heyetçe karşılanma anı 12 adet bal mumu heykeller canlandırılmıştır. Atatürk'ün duvarlarda bilgi panosu halinde, Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'da ki iken padişah tarafından resmi görevlendirilmelerine ait orijinal belgelerinin kopya ve çevirileri, ayrıca Mustafa Kemal Paşa'nın Amasya'da 12 gün boyunca kaldığı sürece gün gün gelişen olayların belgeleriyle birlikte anlatıldığı pano bilgi, belge ve görseller ile anlatımı yer almaktadır.

Şekil 2.9.

Saraydüzü Kışla Binası Milli Mücadele Müzesi, Amasya

2.5.2.6. Minyatür Amasya Müzesi

Minyatür Amasya Müzesi, 1914 yılında çekilmiş bir fotoğraftan esinlenerek yapılan bir tarihi kent maketidir. Sultan Beyazıt Külliyesinin imaret binasının bir salonu içinde 80 m² lik bir alanda yer alır. Yapımı 2008 yılında Amasya Valiliği il Özel idaresi tarafından başlanmış ve 14 Mayıs 2010 tarihinde hizmete açılmıştır. Hem gündüzünü, hem gecesini bütün dinamikleri ile görmek mümkün olan Minyatür Amasya Müzesi, bu hali ile Türkiye'de ilk olma özelliği taşıyor. Minyatür Amasya Müzesinde, gece ve gündüzün yansıtılabilmesi için tonozlu bir sırt üzerinde yaklaşık 2 bin 300 adet yıldız ve bir adet ay oluşturulmuş (Gazete Bursa, 14 Nisan 2012).

Şekil 2.10.

Minyatür Amasya Müzesi, Amasya

2.5.2.7. Amasya Ormancılık Müzesi

Amasya Turizm Derneği ve Orman Bölge Müdürlüğü'ne ait olan müze, Helkıs Mahallesi'nde bulunan tarihi Kazanasmaz Konağında yer almaktadır. 2012 yılının temmuz ayında hizmete açılmıştır. İçerisinde, ormancılık faaliyetleri için günümüze kadar kullanılan kesim aletleri, orman bitkileri, avlanan hayvan postaları ve bu işi icra edenlerin giymiş oldukları özel kıyafetler sergilenmektedir.

Şekil 2.11.

Ormancılık Müzesi, Amasya

2.5.2.8. Ferhat İle Şirin Âşıkler Müzesi

Ferhat ile Şirin Âşıkler Müzesi, Anadolu'da ve dünyada "efsane" olarak nitelendirilen aşklarla "ilahi aşk"ı ziyaretçilerine anlatmaktadır. Ferhat ile Şirin efsanesindeki kanal olduğu belirtilen ve kentte Ferhat Su Kanalı olarak bilinen mevkide yapılan müzede, Romeo ve Juliet'ten Leyla ile Mecnun'a, Kerem ile Aslı'dan Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli ve Yunus Emre'nin "ilahi aşk"ına kadar birçok konu yansıtılmaktadır (Taraf Gazetesi, 10 Ekim 2013). Ayrıca Mimar Sinan'ın Mihrimah Sultan'a duyduğu platonik aşkı ve yavukluk kültürü hakkında bilgi veren müze Amasya Belediyesi tarafından yaptırılmış 2013 yılının ağustos ayında hizmete açılmıştır. Müzenin bahçesinde Ferhat ile Şirin'nin temsili mezarı bulunmaktadır. Her bölümün kendine has kokusu ve müzik eşliğinde anlatılan konusu mevcuttur. Balmumu heykelleriyle görsel zenginliği olan müze, Türkiye'nin ilk ve aşk müzesi unvanını taşımaktadır.

Şekil 2.12.

Ferhat İle Şirin Âşıklar Müzesi, Amasya

2.5.2.9. Alparslan Kasabası Belediye Müzesi

“Yöreden derlenen Bizans dönemi taş eserleri, sikkeler ve etnografik eserler” (Önder, 1999: 39) sergilenmektedir.

2.5.2.10. Gümüşhacıköy Belediye Müzesi

“Yöreden derlenen Roma ve Bizans dönemi taş eserleri, sikkeler ve etnografik eserler” (Önder, 1999: 39) yer almaktadır.

2.5.2.11. Taşova Belediye Müzesi

“Yöreden derlenen Roma ve Bizans dönemi taş eserleri, sikkeler ve daha çok etnografik malzemeler” (Önder, 1999: 39) mevcuttur.

2.6. Müzelerin İşlevleri

Müzelerin toplumsal yaşamda önemli işlevleri vardır. Her şeyden önce toplumun kültürünü, değerlerini, somut ve soyut mirasını toplar, biriktirir, sahiplenir, araştırma yapar, muhafaza eder, sergiler ve gelecek nesiller için saklar (Özkan, 2010: 26).

2.6.1. Müzelerin Toplama İşlevi

Müzelerin toplama işlevi, bağış, satın alma, kazı ve ya takas gibi yöntemlerle eserleri bir araya getirmektir.

2.6.2. Müzelerin Belgeleme İşlevi

Müzede eserlerin belgelenmesi, düzenli bir araşıırma ve arşivleme için çok önemlidir.

2.6.3. Müzelerin Koruma İşlevi

Müzelerin en önemli işlevlerinde biridir. Eserlerin sonraki nesillere aktarımı elbette koruma niteliklerine bağlıdır. Müzelerde, eserlerin korunması için alınabilecek her türlü tedbirle eserlerin zarar görmesini engellemek amacıyla ısı, ışık ve nem açısından teknolojik donanımlı müzelere sahip olmamız bu işlevi layıkıyla yerine getirmemize yardımcı olacaktır.

2.6.4. Müzelerin Sergileme İşlevi

Müzelerdeki eserlerin sergilenmesi müze ziyaretlerinin amacının çıkış noktasıdır. Bireyin kendini geliştirmesi ve yaşantı kazanması sergileme işlevinin sonucudur. Çeşitli etkinlikler ve sergilerle bireylere ulaşabilen müzeler aynı şekilde müze ziyaretleri ile bireylerle bütünleşebilmeyi başarmıştır.

2.6.5. Müzelerin Eğitim İşlevi

Kültürler ve çağlar arasındaki bağlantıyı sağlamak görevi müzelere aittir (Tüzün, 2010: 10). Müze, insanlara ilgi çekici ve özgür bir öğrenme ortamı sağlar. Öğrenme, kitap veya okul ile sınırlı değildir. Müzede eğitim kapsamında oyunlar, dramalar, atölye çalışmaları, tartışma oturumları vb. etkinlikler de yapılabilir. Müzeler, eserleri barındırma ve gelecek kuşaklara aktarma, sanat ve

eğitim kurumu olmanın yanında kütüphaneleri, sergileri, toplantıları, çok işlevli salon ve atölyeleri, açık alanları ile hoşça vakit geçirten, eğlendirirken öğreten mekânlardır (Denizci ve Mirza, 2012: 22). Sadece planlı ve programlı eğitimi kapsamayan, örtük öğrenmeye katkı sağlayan, yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen, bireyin kültür seviyesini ve estetik beğenisini kuşkusuz arttıran müzelerin eğitimsel etkinliklerinin tümü eğitime önemli katkılar sağlamaktadır.

2.7. Ülkemizde Müze Eğitiminin Tarihçesi ve Önemi

Müze eğitimi üzerine konuşabilmemiz için konunun özüne inip öncelikle eğitim hakkında bilgi sahibi olmamız gerekmektedir. “İnsan, bir toplum içinde dünyaya gelir ve eğitilir” (Şişman, 2007: 51). Eğitim kelimesinin altında yatan mühim anlamlardan çıkarsamalar yapabilmek için derinden incelemeliyiz. “Çoğu insan, eğitimin ne olduğu ve nasıl olması gerektiği ile ilgili düşünce üretmektedir; ancak bu insanların çoğu, eğitimin anlamının ne kadar geniş olduğunun farkında değildir” (Şenel, 2008: 3).

Ertürk (1994: 11) eğitimi, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlamaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi yaşantı, kasıtlı ve istendik davranış değişikliği ve süreç, eğitimin gerçekleşebilmesi için olması gerekenlerdir. Bireyin çevresiyle kurduğu tüm etkileşimler yaşantıyı oluştururken kasıtlı ve istendik olması ile eğitimin belirli bir plan sistemi içerisinde olumlu diye adlandırabileceğimiz hareketlerin bireyde oluşmasını sağlamaktır. “Eğitim bireyin tüm yaşamını kapsamaktadır” (DPT, 2001: 9). Eğitim denildiğinde aklımıza sadece eğitim kurumlarında gerçekleştirilen dersler bütünü gelmemelidir. “Eğitim; okullar, aile, işyeri, arkadaş çevresi, basın-yayın kurumları, kültür ve sanat kurumları, yerel yönetimler ve çeşitli sivil toplum örgütleri gibi pek çok farklı ortam aracılığı ile gerçekleşmektedir” (Kaya, 2013: 5). Örneğin eğitim sayesinde okulda, kopya çekmenin, izinsiz hareket etmenin, arkadaşlarına karşı nazik davranmamanın, büyüklerine saygılı olmamanın, bireyin sadece kendisine değil, ailesine ve arkadaşlarına da zarar vereceği bilinci bireye yerleşir. “En geniş anlamı ile eğitim toplumdaki kültürleme sürecinin bir

parçasıdır” (Demirel ve Kaya, 2007: 3). “Geçmişini anlamının, tarihe saygı duymanın ve artık kaybolan değerlere önem vermenin eğitimciler için önemli olduğu bir gerçektir” (Varol, 2001: 35). Geçmişini tanımlamak ve eğitim ile birleştirmek için müzeler muazzam kurumlar haline gelmiştir. Çakmak’a (2002: 35) göre bugün müzeler, içinde buldukları toplumun kültürünü doğrudan etkileyen, eğitici işlevleri kolaylaştıran, biçimlendiren canlı ve yaşayan kurumlardır.

Müze eğitiminin tarihsel gelişimine baktığımızda 19. yüzyıldaki müzenin işlevleri arasında yer alan, nesnelere toplama, koruma, sergilemenin yanı sıra 20. yüzyılda buna eğitim işlevi de eklenmiştir. Uralman’ın 2006’da yayımlanan çalışmasında, müzelerin bu süreçte sadece depolama ve sergileme amaçlı nesnelere toplayan ve onları gösteren kuruluşlar olmak yerine belgeleme, eğitim, araştırma, koleksiyon yönetimi, koruma ve onarım, tasarım gibi pek çok alanda bilgi sistemlerini oluşturan, kullanan ve hizmete sunan kurumlara dönüştüğüne dikkat çekmektedir. (s. 252) “Müzeler, temel olarak, uzun bir eğitim alma fırsatı olmamış insanların kendilerini eğitmek için yararlanabilecekleri eğitim kurumları olarak görülüyordu” (Hooper-Greenhill: 1991/ 1999: 28).

Ülkemizde müzelerin eğitim amaçlı kullanılması uzun bir geçmişe dayanır. Örneğin 1868’de İstanbul Galatasaray Lisesinde okul müzesi kurulmuştur. Bu girişim elbette müzecilik alanında önemli bir adım niteliğindedir. Tanzimat Dönemi ile başlayan batılılaşma ve çağdaşlaşma hareketi, sonrasında sanat alanlarına en fazla önem verilen dönem olan II. Meşrutiyetle müzecilik olgusu ve müze eğitimi kavramı yaygınlaşmıştır. Mualim Cevdet, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, Halil Ethem ve Satı Bey gibi isimler müzecilik alanının ilerlemesine katkı sağlayan öncülerdendir. Cumhuriyet dönemine baktığımızda Atatürk’ün Türk Tarih Kurumu ve Dil Tarih Coğrafya fakültesini kurmakla beraber tarihimize verilmesi gereken önem müze düşüncesinin şekillenmesini sağlamıştır. Atatürk yalnız siyasi değil, ekonomi, sosyal ve akla gelebilecek bütün alanlarda nevi şahsına münhasır bilgi seviyesiyle sadece Türkiye’nin değil dünyanın takdir edip saygı duyduğu bir liderdir. Sanata ve dolayısıyla müzelere verdiği önem kendi döneminde kurulan müze sayılarıyla kanıtlanmıştır. Cumhuriyet dönemi müzecilik denildiğinde akla ilk gelen isim Remzi Oğuz Arık’tır. Halk evlerinde kurulan müze kolunun

çalışmalarına büyük katkılar sunmuştur. Daha sonra 1930'da Bursa'da bir ilkokulda ve bir lisede de birer okul müzesi açıldı. 1958'de öğretmenler için müze el kitabı çıkarıldı (Erdoğan, 2007). 1962'de "Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında UNESCO Bölge Semineri"nin yayınlanması müzenin eğitim işlevinin bilindiğini göstermektedir. 1982'de düzenlenen Birinci Milli Kültür Şurası'nda "müzedeki eğitim" vurgulanmakta, büyük müzelerde çocuk bölümleri kurulması önerilmektedir. 1986'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul müzelerine ilişkin yönergesi yayınlanır; 1992'de ve 1995'te yine okul müzeleriyle ilgili yeni yönergelerin yayınlandığı görülmektedir (Onur, 1999: 5).

Tüm bu olumlu müzecilik tarihi ve bilincini göz önüne aldığımız zaman müze eğitimine verilen önemin günümüz yakın geçmişine kadar tozlu raflarda - müze denildiğinde akla ilk olarak fosiller ve antikalar gelmesi- keşfedilmeyi beklemiştir.

İlkokul ve ortaokullar kademelerinde müze eğitimini program açısından genel hatlarıyla incelediğimizde doğrudan müze eğitimi adlı bir disiplin bulunmadığını görmekteyiz. Görsel sanatlar dersi öğretim programı ve sanat etkinlikleri ders programlarında ağırlıklı olarak müze eğitimine önem verilip, müzelerden yararlanma ön plana çıkarılmıştır. "Eğitimde sözel ve sembolik ağırlıklı öğretimin yerini görsel ve yaşantılara dayalı öğretim almaktadır. Çünkü bireyde kalıcı öğrenmenin olabilmesi için etkin katılım gerekmektedir" (Paykoç ve Baykal, 2000: 103). Müzeler de bir nevi uygulama alanlarıdır. Öğrencinin kâşiflik ruhuyla teori olarak bilinen bilgiler müzelerde hayat bulmaktadır. Müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanılmasının öğrenci için olumlu davranış değişikliklerine yol açacağı bilinmektedir. Bu sebeple müze eğitiminin en erken kademe de yer alması gelecek nesiller ve devamlılık için oldukça önemlidir. Orta öğretim kademesinde ise durum daha vahim bir hal almaktadır. Bilindiği üzere ülkemizde yer alan lise türleri, Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Teknik Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Kız Meslek Lisesi, Anadolu İletişim Meslek Lisesi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Genel Liseler, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Sağlık Meslek Lisesidir.. Tüm bu çeşitliliğe rağmen maalesef müze eğitimi bağımsız disiplin olarak sadece Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde yer almaktadır. Bu liseler kendi içerisinde müzik,

spor ve resim bölümlerine ayrılmakta ve müze eğitimi dersi resim bölümünün asli derslerinden biridir. Daha sonraki kademeler olan lisans ve lisansüstü eğitimlerde müzecilik programı ve dersleri hakkında tümel bilgi demetinin bulunduğu, Okvuran'ın (2012) çalışmasında bu konu detaylı olarak ele alınmaktadır. Üniversitelerde lisans düzeyinde müzecilik alanında arkeoloji, sanat tarihi vb. gibi lisans eğitimi veren programlar bulunmaktadır. Tüm eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde zorunlu müze eğitimi dersleri yoktur; ancak sanat ve estetik, sanat eğitimi, uygarlık tarihi, görsel sanatlar öğretimi vb. derslerde müze ve müze eğitimi konuları yer almaktadır. Eğitim fakültelerindeki müze eğitimi dersleri ise seçimlik olarak açılmaktadır. Lisansüstü müze eğitimleri ise Yıldız Teknik Üniversitesi'nde 1989 yılında Müzecilik Yüksek Lisans Programı açılması ve dersler ve uygulamalarla müzeciliği desteklemek, çağdaş müzecilik anlayışını yerleştirmek hedefiyle uygulanmaya başlanmıştır. Ankara Üniversitesi'nde 1997 yılında açılan Müze Eğitimi Anabilim Dalı tezli ve tezsiz yüksek lisans programında disiplinler arası bir yaklaşımla müze eğitimi dersleri verilmektedir. Bu programla müzelerde eğitim işlevini yerine getirecek elemanlar yetiştirmek ve müzelerden bir eğitim kurumu olarak yararlanmak hedeflenmiştir. Koç Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi'nde de müzebilim ve müze eğitimi kapsamında lisans ve lisansüstü düzeyde programlar sürdürülmektedir. Müzecilik ve müze eğitimi alanında son yıllarda lisansüstü çalışmaların arttığı ve çeşitlendiği görülmektedir (Okvuran, 2012: 174).

Müze eğitiminin eğitim kurumlarının kademeleri ile sınırlı olmadığı ve süreklilik arz ettiği çağdaş eğitim anlayışının uzantısı olarak yaşamımıza yansımaktadır. Öğrenmenin ve ailenizle vakit geçirmenin vermiş olduğu keyfe müzeler ortaktır. Geleneksel eğitim anlayışının terk edilmesi ile artık yaşam boyu öğrenme kavramı hayatımıza girmiştir. “Yaşam boyu öğrenme, öğrenmenin belli bir süreyle sınırlandırılmadan yaşam boyu devam etmesi, yaşama uyum sağlamak ve nitelikli birey olmayı sürdürmek açısından önemlidir” (Koç, 2005: 213). Eğitimin belirli kurumlar dışında da olabileceği bireyin yaşı fark etmeksizin bu eğitimin onun hakkı olduğunun daha doğrusu kişinin kendini yapılandırmasına yardımcı olmayı müzelerle eşleştirmek yanlış

olmaz. “Günümüzün eğitilmiş insan profiline ulaşmak için, yaşam boyu eğitim çerçevesinde müzeler, doğasında zaten var olan eğitim işlevinden dolayı, önemli kurumlar olarak karşımıza çıkar” (Uysal, 2005: 7). Eğitim çağdaş bir müzenin en önemli görevidir ve müzeler örgün eğitim kurumları olan okullara alternatif oluşturan yaygın eğitim kurumlarıdır (Baykan, 2007: 13). Çevremiz keşfedilmeyi bekleyen bir sınıftır; bize, tarihi tecrübelerimiz ve kültürel ifadelerimizle tekrar tekrar şekillendirilen ortamlar sunar (Yeşilbursa, 2008: 212). Müze eğitimi bireyin gerçek dünyası ile hayal dünyasını birleştiren bir özelliğe sahiptir. Bu bilgiyi aktif olarak alacak olan kişi için duygularını harekete geçirebilecek önemli bir adımdır. Düşünce ve hisleri birleştiren anlamlı deneyimler sonucu öğrenmeye motive eder. Müze eğitimi aracılığıyla geçmişleri ile gelecekleri arasında bağ kurmayı öğrenirken hayal gücü ve yaratıcılıklarının doruk noktalarına çıkabilmektedirler. “Müze eğitiminin kuşkusuz en temel amaçlarından birisi, bireylerin kültürel düzeylerinin gelişmesi estetiksel-görsel duyarlılıklarının kazandırılması ve ifade yetilerinin geliştirilmesidir” (Artut, 2001: 92). “Müzeler sürekli çoğalan ve gelişen amaç ve görevler doğrultusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmalarını yürütürken, her yeniliği yakalayacak düzeyde olmasına dikkat edilmeli, müzelerin geleceğe yol gösterici olduğu unutulmamalıdır” (Erdoğan, 2003: 4). “Günümüzde artık "yaşayan müzeler" dönemi başlamıştır” (Atik, 1999: 7). Tarihsel açıdan ender ülkelerden olan ülkemiz ve sahip olduğu kültür ile uzaktan bakılan müzeler artık, sergilenen eserlerin ulaşılmazlığı endişesini ortadan kaldırmış ve halk ile bütünleşme fırsatı yakalamıştır. Geçmiş, bugünü ve geleceği arasında bağ kurabilen, korumacılık hissini geliştirebilen bireylerin yetişmesini en iyi sağlayacak olan kuşkusuz müzelerimizdir. “Çağdaş toplumlarda müzeler, birer yaygın eğitim kurumu olarak halkı eğitmeyi hedeflemektedirler. Bunu gerçekleştirebilmek için de yöntem olarak halkla ilişkileri ve iletişimi kullanmaya yönelmişlerdir” (Maccario, 2002: 276). Eserlere zarar verilmediği sürece dokunmamanın yasak olduğu bir müzecilik anlayışını eğitimle birleştirmeliyiz. Birer “müze sever” olabilmemiz çocukluktan başlayan merak ve öğrenme isteğine bağlı olduğu unutulmamalıdır. “Müze çocuklara günlük yaşantılarında yaşayamayacakları atmosferi yaratırken, onların hayal güçlerinden de yararlanmalarını sağlar” (Abacı, 2011: 227). Hayallerinde mutlu olan çocuk gerçek hayatta da mutluluğu

yakalamaya bir adı kalmış demektir. Ülkemizin geleceği için müze sevgisinden mahrum nesiller yetiştirmemeye özen göstermeliyiz. Ayrıca müzeleri okulun alternatifi görmek yerine okuldaki etkinliklere yardımcı olan ve destekleyen kurum olarak görmek daha doğru olacaktır. “Müzeler okulun öğrenme yaşantılarının zenginleşmesine katkıda bulunan ideal mekânlardandır” (Aydal, 2009: 16). Türkiye’de içinde bulunduğumuz son yirmi yıl içerisinde çağdaş müzeciliğin eğitim işlevini yerine getirmesinde önemli bir yere sahip olan çeşitli dernek ve sivil toplum örgütleri kurulmuştur. Bunlar arasında Müze Sevenler Derneği, İstanbul Belediyesi Kütüphane ve Müzeleri Geliştirme Derneği örnek gösterilebilir (Akengin, 2011: 23).

2.8. Eğitim Odaklı Müze Gezileri

Eğitimin artık sadece dört tarafı betonlarla çevrili yerlerde verilmediği verilemeyeceği olgusunun gelişmesiyle eğitim; liberal, yapılandırmacı, pragmatizm etkisinde yeniden inşa edilmiştir. Bu değişim zamana ayak uydurmak ve yeniliklerden yeteri kadar istifade edebilmek için elzemdir. Bilim, teknoloji, sanayi gelişmekte ve gelişmeye devam etmektedir. Hal böyle olunca eğitimde bu gelişmelerden olumlu anlamda etkilenmektedir. Değişen dünya ile kafalardaki okul tanımının da değişmekte olduğunu görüyoruz. Laska’ya (1984/1989: 253) göre okul sadece örgün eğitim faaliyetlerinin yeri olmayıp, aynı zamanda okul dışında karşılaşılabilecek türden hizmetleri de yapabilir. “Günümüz düşüncesine göre; yaşamın kendisi artık bir okuldur ve öğrenmek eylemi hiçbir zaman sonlanmaz” (Şar ve Sağkol, 2013: 85). Bilginin bu kadar önemli olduğu bir çağda asıl önemli mesele bilgiye nasıl ulaşılacağı ve sürekliliğinin nasıl sağlanacağıdır. Bu bakımdan bilgiye ulaşma yolları ve öğrenilen bilgilerin içselleştirilmesi ön plana çıkmıştır (Meydan, 2009: 242). Bununla ilişkili olarak müzeler aklımıza gelen ilk kurumdur. Her öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi ve öğrenme hızı farklıdır. Her öğrenci biriciktir. Bireysel farklılıklar öğrenme konusunda hemen dikkati çeker. “Müzelerde bireyin nesnelere etkileşim halinde olması öğrenmenin somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, gözlemden genellemeye ulaşabilecek şekilde

düşüncenin gelişmesine olanak sağlamaktadır. Müzeler eğlenerek öğrenme imkânı sunmasının yanında bireyin estetik duyarlılığının ve düş gücünün gelişmesine yardımcı olmaktadır” (Onur, 2003: 13). Okul ortamında kazandırılmak istenen hedef davranışlara yardımcı olan etkinliklerin müzelerde gerçekleştirilmesi öğrenci gelişimi için oldukça önemlidir. Araştırma sonuçlarına göre bireyler: Okuduklarının % 10'unu, işittiklerinin % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, görüp işittiklerinin % 50'sini, söylediklerinin % 70'ini, yapıp söylediklerinin % 90'ını hatırlamaktadırlar. Bu durumda öğrenme ortamında ne kadar çok duyu organı işlevselleştirilirse öğrenme o kadar hızlı ve kalıcı olur. “Müze eğitimi kalıcıdır. Özgür bir ortamda, rahat ve etkileyici bir öğrenme modeli sunar. Beş duyunun birden kullanımını (keşfederek, araştırarak, hissederek, gözlemleyerek ve uygulamalara katılarak) sağlar” (Arıkan, 2001: 72). Edgar Dale'in öğrenmeye ilişkin araştırmasına göre;

1. Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı arttıkça, öğrenme o kadar iyi ve kalıcı olur.
2. En iyi öğrenme, kendi kendine yaparak öğrenmedir.
3. En iyi öğretim somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru gidendir.
4. Birey kendi kendine başkalarının yardımıyla öğrendiğinden daha çok ve iyi öğrenir (Akyürek, 2011: 31).

Sınıf dışında çalışmak oldukça çekici bir etkinliktir. Birçok kişi için öğrenimleri boyunca sınıf dışında yapılan etkinlikler orijinlikleri ve bilinmeyenleri araştırması nedeniyle daha hatırlanabilir olmaktadır (Altın ve Demirtaş, 2014: 516). Ders kitaplarında yer alan konular soyuttur. Bunların somutlaştırılabilmesinin en iyi yolu müze gezileridir. “Müze gezilerinin, müze eğitimi programı çerçevesinde ve bir eğitmen veya rehber eşliğinde düzenlenmesi gerekir” (Atasoy, 1999: 150). Aksi takdirde verim alınabilmesi çok güçtür. Çünkü plansız yapılan geziler bilinçlenmeye katkı sağlayamamakla kalmaz vakit kaybına da yol açar. Amaçsız yapılan tüm müze gezileri “piknik” anlayışından başka bir şey değildir. Müze ziyaretlerinin başlıca amaçları şunlar olabilir: Öğrencilerin dikkatini çekmek, tarih sevgisi aşılamak, gerek objelere gerek geçmişine sahip çıkma (korumacılık) hissini oluşturmak, empati kurma yeteneğini geliştirmek, daha çok duyu organlarından faydalanıp kalıcı öğrenme sağlamak. Elbette bu amaçlara örnek çoğaltılabilir. Çünkü müze o kadar geniş

bir alana yayılmış ki hangi alandan bakarsak değerli ve önemlidir. Müze ziyaretleri bu amaçlar doğrultusunda bilinçli bireyler yetiştirmesi eğitim sistemimiz için büyük bir artıdır. “Ayrıca, müze ziyaretlerinin en önemli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatıdır “ (Gürkan, 2004: 37). Etkili öğreneme için öğrencinin aktif olması gerektiği hemfikirinde olma yeterli değildir.

Müzelere yapılan okul ziyaretlerinin verimli geçmesi için dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. Düzenlenen müze ziyaretlerinin verimli olabilmesi, öncelikle planlı olup olmasına bağlıdır. Çünkü amaçsız sonuca varmak oldukça güç hatta imkânsızdır. Müze gezileri rehber ya da eğitilmiş görev uzmanları tarafından yönlendirilmelidir. Dersin öğretmeninin de genel hatlarıyla bilgi sahibi olması yapılan müze ziyaretinin öğrenciler için verimli geçebilmesine katkı sağlayacaktır. Müzelere gerçekleştirilecek planlı okul ziyaretleri, müzelerin öğrencilere alternatif öğrenme yöntemleri sunarak aktif çalışma fırsatı vermekte, çocuklar için resmî sınıf ortamında pek görülmeyen yetenek ve becerilerini gösterme şansı sağlamaktadır (Özsoy ve Mercin, 2003: 304). Belli bir plan çerçevesinde öğretim programları ile bağlantılı olarak yürütülmesi gereken eğitim sürecinde mümkün olduğunca tüm duyu organları işe katılmalı, gözlem ve incelemeler, öğretmenlerin hazırladığı bir soru listesi ile belirlenmiş ürünler üzerinde yoğunlaşmalıdır (Etike, 2000: 31). Öğrencilerin buldukları ortamda hangi amaçla olduklarını bilmeleri hazırbulunuşluklarını harekete geçirip daha çabuk öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Müze eğitimi katılımcıların özellikle çocukların daha etkin hale gelmesini sağlar; çocuk görür, dokunur, koklar, aletleri tutabilir, ya da araçları kullanabilir. Okuldaki soyut bilgileri somutlaştırır. Çocuklar müzede okuldan daha bağımsız olarak çalışabilir. Müze tarihi ve geçmişi canlı tutar. Geçmişle bugün arasında bağlantı kurarak tarihe karşı bir iç görü kazandırır. Çocuklara ve yetişkinlere daha zevkli, eğlenceli bir eğitim ortamı sağlar (İlhan ve Okvuran, 2001: 91).

Müze ziyaretleri bireyin, kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlar. Bireyde gözlem aracılığıyla hayal gücü ve gerçeklik arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmasına yardımcı olur. Ayrıca bilgiyi yapılandırmanın sadece okullarda sınırlı olmadığı hipotetik düşünerek bilincine varır. Müze eğitimi öğrenciler açısından, sadece müzede gezmeleriyle sınırlı değildir, müzede eğitim

programları ve müze dışı eğitsel etkinlikleriyle bir bütündür (Oruç ve Altın, 2008: 125). Ülkemizde bazı müzelerde eğitim bölümlerinin bulunduğu bilinmektedir. Bunlardan bazıları: İstanbul Arkeoloji Müzesi, Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesi ve Rahmi Koç Müzesi'dir. Örneğin, 2003 yılından beri Rahmi Koç Müzesinin yürüttüğü Gezici Müzebüs Projesi, müze eğitimine karşı atılacak en büyük adımdır. Türkiye'nin ilk gezici müzesi olma özelliğine sahiptir. Müzebüs, çeşitli nedenlerle (ekonomik nedenler, ulaşım problemleri vb.) müzeye ulaşamayan okullara müzecilik faaliyetlerini götürmektedir. Müzebüs'te, ziyaret edilen okullarda sergilenmek ve incelenmek üzere müze koleksiyonundan seçilen mühendislik, iletişim, bilim ve teknoloji temalı orijinal objeler ve modellerin yanı sıra, eğitim çalışmalarında kullanılmak üzere müze atölyelerinde yapılan ya da yurtdışından satın alınan görüntü hologramı, buhar makinesi, güneş saatleri, kum saati, pusula, GPS aleti, küre gibi eğitim malzemeleri de bulunmaktadır (Akyüz, 2009: 91-92). Müze eğitimi alanında başka önemli adım ise Kültür Bakanlığı'nın başlattığı Müzeler Haftası kapsamında 2010 yılında pilot il olarak Ankara'da Çocuk Dostu Müze Programı'dır. Bu proje ile çocukların yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek etkinlikleri yapabilecekleri atölyeler oluşturulmuş ve etkileşimli öğrenme ortamı sağlamıştır.

Müzeler; merak ve araştırma duygusunu körükleyen, kişisel eğitime, dolayısıyla toplumsal eğitime katkıda bulunan kurumlardır. Bu nedenle müzeler, yalnızca devletin değil toplumun malı olmalı, toplum onları sahiplenebilmeli, gelişmesi ve çağdaş fonksiyonlarına ulaşması için çaba göstermelidir (Keleş, 2003: 13). Bu da ancak eğitim, sanatsal bilinç ve tarih sevgisi üçgeninin odak noktasına isabet etmekle mümkündür. Bilinmelidir ki geçmişe verilen değer geleceğe verilen değerden başka bir şey değildir. Geçmiş olmayan medeniyetlerin geleceği olmadığı gibi unutulmaya ve yok olmaya mahkûmdurlar. Ülkemiz ki sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış topraklara sahipken bize düşen görev zor değildir. Bunun için vatan sevgisi ile dolu duyarlı yurttaş olmak yeterlidir. Zaman ilerledikçe müzelerin eğitim açısından mutlak ihtiyaçlardan birisi olduğunun farkına varılacaktır.

2.9. Sosyal Bilgiler Dersi ve Müze Eğitimi İle İlişkisi

2.9.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal Bilgiler kavramının daha anlaşılabilir olması için sosyal bilimler kavramına da yer vermemiz gerekmektedir. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler arasında kesin bir çizgi çizmek mümkün değilse de eğitim ve öğretim açısından her iki kavram farklı olarak eşe alınmakta olup, amaç, metot ve muhteva bakımından farklı özelliklere sahiptirler (Köstüklü, 2001: 9).

Sosyal Bilimler, insanlar arası ilişkilerle ilgilenen, içerisinde tarih, coğrafya, hukuk, siyaset felsefe ve psikoloji gibi birçok bilimi barındıran alandır. Fakat sosyal bilgiler eğitim-öğretim kurumlarında yer alan derslerden sadece bir tanesinin adıdır. İçerik ve kapsadığı bilim dalları olarak sosyal bilimlerle örtüştüğünden sistemin ortaya çıkardığı bir terimdir. “Sosyal Bilgilerin sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı disiplinlerden oluşması ve sosyal bilgiler alanı öğretimine dair oluşmuş olan yaklaşımlar birçok sosyal bilgiler tanımının ortaya çıkmasına neden olmuştur” (Öztürk ve Otluoğlu, 2003: 5). Bu tanımlardan bazıları şunlardır: “Sosyal Bilgiler öğrencilere toplumun etkin bir üyesi olmalarına yardımcı olmak amacıyla gerekli bilgi, beceri ve değerlerin kazandırıldığı bir derstir” (Çengelci, 2013: 1823). Öztürk’ e (2006: 48) göre Sosyal Bilgiler, “hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı içeriği disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır.” Tanımlardan da anlaşılacağı gibi sosyal bilgiler dersindeki amaç öncelikle etkin vatandaş yetiştirmektir. Sosyal Bilgiler; Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi gibi okul programlarında yer alan; esasen Sosyal Bilimler denilen Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Antropoloji gibi disiplinlerden faydalanılarak, öğrenci kademesine göre düzenlenen konular bütünüdür. Sosyal Bilgiler topluma yansıyan ve toplumdan beslenen bir derstir. “Sosyal Bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır” (Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009: 484). Sosyal Bilgilerin en geniş tanımını, 2008 sosyal bilgiler programını hazırlayan komisyon yapmıştır. Bu tanıma göre; Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu

gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset Bilimi ve Hukuk gibi Sosyal Bilimleri ve Vatandaşlık Bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2008).

2.9.2. Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihçesi

Ülkemizde Sosyal Bilgiler öğretiminin kökenini, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk zaman dilimine kadar götürmek mümkündür (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 606). İslam'ı kabul edinceye kadar geçen süreç içerisinde Türklerin toplumsal yaşamla ilgili birtakım bilgi ve kuralları, gelenek ve göreneklere çocuk ve gençlere öğretmeye çalıştıkları bilinmektedir. İslam'ın kabulüyle birlikte Türklerde eğitim-öğretimin, bireylere İslam dininin esaslarının ve Türk gelenek ve göreneklerinin öğretilmesi şeklinde yeniden düzenlendiği belirtilmektedir. Bu durum Sosyal Bilgiler açısından değerlendirildiğinde dini etki bir yana bırakılırsa gerek İslam'ın kabulünden önce gerekse İslam'ın kabul edilmesiyle birlikte eğitim-öğretimde toplumsal yaşamın gerekleri olan gelenek ve göreneklerin bireylere öğretilmesinin esas alındığı sonucuna ulaşılmaktadır. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile (Kamu Eğitim Tüzüğü) sosyal bilgiler kapsamında gösterilen derslerin tüm sıbyan mekteplerinde ve iptidailerde (günümüzdeki anlamıyla ilköğretim okullarında) okutulması kararlaştırılmış ve ilk defa Sultan II. Abdülhamit zamanında Maarif Nezareti'ne bağlı yeni yöntemlere (usul-i cedid) uygun eğitim yapan iptidailerde Muhtasar Tarih-i Osmani ve Muhtasar Coğrafya dersleri okutulmaya başlanmıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 606). Bununla birlikte II. Meşrutiyet Dönemi'nde artan toprak kayıpları ve devletin içerisine düştüğü kötü durum sonucunda devlete bağlı yurttaş kimliği oluşturma düşüncesi ve okulun ideolojik bir araç olarak kullanılması gibi gerekçelerle iptidailerde Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye ile İktisadiye gibi dersler de okutulmaya başlanmıştır. Böylelikle Osmanlı eğitim sisteminde Sosyal Bilgilerin kapsamı genişlemiştir; tarih ve

coğrafyanın yanı sıra, içeriğinde din ve ekonomi gibi bilim dallarının yer aldığı vatandaşlık bilgisi dersi eğitim-öğretim hayatındaki yerini almıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 606).

Cumhuriyet döneminde ilköğretimle ilgili olarak değişik yıllarda (1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993 ve 1998) program düzenlemelerine gidilmiştir. 1926 programında, ilkokulların temel amacının, "genç kuşağın çevresine etkin olarak uyumunu sağlamak üzere iyi vatandaşlar yetiştirmek" olduğu vurgulanarak Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi adlarıyla, dördüncü ve beşinci sınıflara haftada ikişer saat Sosyal Bilgiler içeriğine uygun dersler konulmuştur. Bu dersler daha sonraki programlarda da, ilkeler, içerik ve haftalık sürelerde yapılan kimi değişikliklerle uzun yıllar yer almıştır (Sözer, 1998: 9). Cumhuriyet döneminin 1926 olduğu gibi 1930, 1932, 1936, 1948 programları da tarih, coğrafya ve yurt bilgisi ile Türk inkılâbının önemini kavratmak, yurdun tüm coğrafyasını sevdirmek ve ülkenin refahına katkıda bulunmaları sağlamak için yetiştirmektir.

Cumhuriyet döneminde Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik yapılan diğer bir çalışma 1962 program taslağıdır. Bu program taslağı da öncekilerde olduğu gibi sosyal bilgiler öğretimi amaçlarını iyi ve sadık vatandaş bağlamında düzenlemiştir. Ayrıca Sosyal Bilgilerin doğasına uygun olarak yapılanmasına yönelik ilk adım bu programda atılarak ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfta okutulan tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersinin yerine Toplum ve Ülke İncelemeleri adıyla yeni bir ders getirilmiştir (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 607). 1962 program taslağının uygulamaya gerçekleştirildiği öğretim programı ise 1968 yılında yapılmıştır. Amaç ve ideolojik yapısı aynı kalmakla beraber 1968 programı Sosyal Bilgiler öğretimi anlamında önemli değişikliklere imza atmıştır. Bu kapsamda 1962 program taslağında ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda okutulması öngörülen Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi kaldırılarak yerine "Sosyal Bilgiler" adı altında yeni bir ders konulmuştur. Ayrıca ilköğretim birinci kademeye (4. ve 5. sınıflara) benzer şekilde ikinci kademe de (6-7 ve 8. sınıflarda) Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi adı altında okutulan dersler birbirleriyle olan yakın ilişkileri ve çocuğa uygunluğu bakımından birleştirilerek Sosyal Bilgiler adı altında bir bütün haline getirilmiştir Ancak 1968 programında sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili olarak yapılan düzenlemeler bununla sınırlı

kalmamış 1980’li yıllardan itibaren artan program geliştirme çalışmaları çerçevesinde MEB tarafından 1981 yılında alınan kararla ortaokul son sınıflarda T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi okutulmaya başlanmıştır Ayrıca MEB’in 1985 yılında aldığı kararla ortaokullarda okutulan Sosyal Bilgiler programı yürürlükten kaldırılarak yerine Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi adı altında üç ayrı ders konulmuştur. İlkokullarda okutulan Sosyal Bilgiler programı ise 1990 yılında yapılan küçük düzenlemelerle yürürlükte kalmıştır Ayrıca 1992 yılında yeni Vatandaşlık Bilgisi programı uygulanmaya başlamış; 1993’te de Milli Tarih ve Vatandaşlık Bilgisi programlarında bazı düzenlemeler yapılmıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 608). Ülkenin siyasi ve politik yapısında meydana gelen olaylar (28 Şubat süreci ve sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçiş) ilköğretim programlarının tekrar kapsamlı bir şekilde ele alınmasını gerektirmiş ve bu bağlamda 1998 ilköğretim programı yapılmıştır. 1998 programında sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili radikal sayılabilecek değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda ilköğretim 6. ve 7. sınıflarda okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri programdan kaldırılarak yerine sosyal bilgiler dersi getirilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi bütüncül bakış açısıyla ele alınarak dersin ilköğretim 4-5-6 ve 7. sınıflarda okutulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca ilköğretim 7. ve 8. sınıflarda “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi” ile yalnızca 8. sınıfta okutulmak üzere “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” adı altında iki ders programa eklenmiştir. Ülkemizde Sosyal Bilgiler öğretimiyle ilgili olarak büyük çapta son değişiklik 2005 yılında yapılmıştır. Bu programın yapılmasında Avrupa Birliği uyum sürecinin yanı sıra, bilim ve teknolojide meydana gelen değişiklikler, küreselleşme, sosyal bilgiler öğretimine yönelik yapılan akademik çalışmaların sonuçları gibi birçok faktörün etkili olduğu vurgulanmıştır. Programa bakıldığında sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Yeni program; yapılandırmacı anlayış etkisinde, NCSS tarafından belirlen tematik yaklaşımdan ilham alınarak, farklı sosyal bilgiler yaklaşımlarını bünyesinde barındıran, disiplinler arası yaklaşımı yansıtan, bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli kavram, beceri ve değerlerle donanmış etkin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları yetiştirmek iddiasıyla yapılmıştır. Bu bağlamda 1998 programında Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi adı altında ilköğretim 7. ve 8. sınıflarda okutulan ders

kaldırılarak konuları Sosyal Bilgiler dersi içerisinde eritilmiştir. Ayrıca 1998 programında yalnızca 8. sınıfta okutulması kararlaştırılan ve konuları genel olarak 1945 yılında sonlandırılan “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” adlı dersin öğretim programı yenilenerek konularının 2000’li yıllara kadar gelmesi sağlanmıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012: 608–609).

2004–2005 Öğretim yılında uygulamaya konulan yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hem yapısı hem de dayandığı eğitim felsefesi olarak daha önceki programlardan çok büyük bir değişimi, bir ilerlemeyi ifade etmektedir (Tarhan ve Acun, 2010: 10).

Türkiye’de Sosyal Bilgiler; içeriğini, öğrencinin yaşamına katkı sağlayacağı düşünülen çeşitli sosyal bilim alanlarından seçilerek bütünleştirilmiş bilgiler yerine, birbirinden kopuk bir biçimde ele alınan tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularının toplamından meydana geldiği 1997 yılından 2005 yılına kadar pek çok değişimi son iki yılda yaşamıştır (Şimşek, 2006). 2005–2006 öğretim yılından itibaren ayrı ayrı ele alınan tarih coğrafya ve vatandaşlık bütünlük içerisinde programda yerini almıştır. Yeni programda Sosyal Bilgiler öğretim programının vizyonu “21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmek” olarak belirtilmiştir (Kaymakçı, 2009: 1535–1536). Bu programdaki değişim ve gelişim daha çok bilgiyi inşa eden aktif öğrenci yetiştirmeyi planlamıştır. 2012 yılına geldiğimizde ise bilinen revizyonların aksine bambaşka açıdan eğitime bakıldı. Kamuoyunda '4+4+4' olarak bilinen ve zorunlu eğitimi kademeli olarak 12 yıla çıkararak kanun teklifi, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalaştı. İlköğretim kurumlarının ilköğretim ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esas alındı (Resmi Gazete.11.04. 2012). İlköğretim; 4 yıllık zorunlu ilköğretim ile 4 yıllık zorunlu ortaokuldan oluşacak (Sabah Gazetesi, 30.03.2012). 2012–2013 eğitim öğretim yılından itibaren artık Sosyal Bilgiler, ortaokullarda

4, 5, 6 ve 7 olmak üzere haftalık 3 ders saatinde işlenen ders konumuna getirildi. 8. sınıfta yerini haftalık 2 ders saatlik olan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine bıraktı.

Yıllar geçer elbette programlar çağa ayak uydurmak amaçlı değişimlere gidecektir. Fakat bu Sosyal Bilgiler gibi toplum dersi ise üzerinde biraz daha odaklanmamız gerekmektedir. Çünkü Sosyal Bilgiler dersi tüm gelişim ve değişimlerden doğrudan etkilenir. Yapılandırmalarında bu yüzden çerçeve olmak yerine daha esnek bir yapıda değişime açık olmalıdır. “Bilgi toplumu olmanın yolu da buradan geçer. Baş döndürücü bir hızla yol alan bu süreçte ezberci ve durağan bir eğitim ve öğretim anlayışının terk edilerek; araştırmacı, tenkitçi, eleştirci, hatta özeleştirici bir eğitim ve öğretim anlayışına yönelmek gerekir” (Çetin, 2003: 185).

2.9.3. Sosyal Bilgiler Dersi Programı

Sosyal Bilgiler dersi, içinde bir takım özellik ve nitelikler barındırmaktadır. Bireye sağladığı faydaların yanı sıra bireyin kendini tanımasını bir halka olarak düşünürsek, bireyin yakın çevresini tanıması ve daha sonra toplumsal bağların kurulması şeklinde gelişen tüm davranışlar sarmal olarak genişlemeye devam eder. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2008 yılında yayımlanmış olduğu, ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programında Sosyal Bilgiler dersinin önemini maddeler halinde açıklamıştır. Bu maddeler aşağıdaki gibidir:

- Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
- Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak, bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
- Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak, öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
- Öğrencileri düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.
- Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
- Millî kimliği merkeze alarak, evrensel değerlerin benimsenmesine önem verir.

- Öğrencilerin kendi örf ve âdetleri çerçevesinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
- Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
- Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
- Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
- Periyodik olarak, öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar (MEB, 2008).

2.9.4. Sosyal Bilgiler Dersi Programının Amaçları

Sosyal Bilgiler dersi, içerdiği konular itibariyle sosyal yaşamla ilintili bir programdır. Öğrencilerin okul yaşamı öncesinde sosyal ortamlarda edindikleri deneyimlerin ortaya çıkarılmasına ve bilgilerini yapılandırma sürecine aktif katılımlarının sağlanmasına, yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerine ve Sosyal Bilgiler öğretiminin katılımcı vatandaşlar yetiştirilmesi hedefine uygun düşmektedir (Yanpar, 2006: 89). Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı, sorumluluk sahibi, sorunlar karşısında çözüm üretmek için istekli vatandaşlar yetiştirilmesini hedefler (Gedik, 2008:120).

Esas olarak Sosyal Bilgiler dersinin amacı, toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde yardımcı olarak iyi ahlaklı, ülkesini seven ve koruyan, kendisini ve ülkesini geliştirmeye çalışan, tarihine sahip çıkıp günümüzde ve gelecekte yaşadığı coğrafya ile aralarında bağ kurmayı başarabilen, empatik duyguları gelişmiş sorumlu vatandaş yetiştirebilmektir.

Sosyal Bilgiler dersiyle yaşamı bütünleştirmek, öğrenilenlerin gerçek yaşamda uygulanmasını sağlamak için öğrenme-öğretme sürecinde toplumsal kaynaklardan yararlanmak bir zorunluluk haline gelmektedir (Selanik ve Deveci, 2011: 83). Bu anlayış ile Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin önemi bir kat daha artmaktadır.

2.9.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanı

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme ortamı, gerçek yaşam durumlarıyla ilişkili ve anlamlı olmalıdır. Sosyal Bilgiler dersi, benzetimler yoluyla, gerçek ve güncel deneyimlerin yaşandığı öğrenme ortamına dönüştürülmelidir (Ersoy ve Kaya, 2009: 73).

Sosyal Bilgiler dersi dokuz öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır (MEB, 2008). Bunlar aşağıdaki gibidir:

1. Birey ve Toplum
2. Kültür ve Miras
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler
4. Üretim, Dağıtım ve Tüketim
5. Zaman, Süreklilik ve Değişim
6. Bilim, Teknoloji ve Toplum
7. Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler
8. Güç, Yönetim ve Toplum
9. Küresel Bağlantılar

1. Birey ve Toplum

Bireyin kişisel gelişimi ve sosyal çevrenin bu gelişime etkisinin değerlendirilmeye çalışıldığı “Birey ve Toplum” öğrenme alanı, değişim ve gelişimin devam eden bir süreç olması sebebiyle geniş bir zaman dilimini kapsamaktadır. Öğrencinin bu öğrenme alanında edindiği kazanımlar sonunda, kişisel ve sosyal yeterliliklerini tanıyan, yeniliklere açık, etkili iletişim kurabilen, sorumluluk alabilen, başkalarına saygılı, işbirliğine açık, kendine güvenen, topluma yararlı birey olarak yetişmesi esas alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak hak ve sorumluluk ilişkisini kurabilmesi ve aidiyet duygusunu kavraması amaçlanmaktadır (MEB, 2008).

2. Kültür ve Miras

Öğrenciler bu öğrenme alanıyla genel olarak Türk kültürünü oluşturan temel öğeleri tanıyıp benimseyerek, ulusal bilincin oluşmasını sağlayan kültürün korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder. Öğrenciler, kültürel öğelerin bir toplumun ulusal kimliğinin oluşmasındaki önemini fark ederler. Böylece kültürel öğelerin, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikler olduğunu kavrarken diğer taraftan da yerelden ulusala ve ulusaldan evrensele doğru taşınarak dünya kültürel mirasının renklenmesine ve zenginleşmesine katkı sağladığını kavrarlar. Öğrenciler kültürün insanlar tarafından oluşturulduğunun bilincine varır. Kültürün insanın sosyalleşmesindeki önemini anlar (MEB, 2008).

3. İnsanlar, Yerler ve çevreler

“İnsanlar, Yerler ve çevreler” öğrenme alanı ile insanın çevresi ile etkileşimini tanımak, bu konuda çeşitli beceri ve değerleri kullanarak bu etkileşimin neden ve sonuçlarını anlamak ve geleceğe yönelik bireysel ya da toplumsal bakış açısı kazanabilmek amaçlanmaktadır. İnsan, yer ve evre etkileşimi, geniş ve renkli bir yelpaze oluşturur. Günümüzün teknolojik gelişmeleri sonucunda insanlar tüm dünya ile iletişim kurabilmekte, bu sayede etkilemekte ve etkilenmektedirler. Çağdaş olma ve bunu eğitim yaşantısına da yansıtma isteği, artık bu etkileşim süreçlerinin öğrenciler tarafından da algılanmasını gerektirmektedir. Sosyal Bilgiler dersi ile ilköğretim boyunca “İnsanlar, Yerler ve çevreler” öğrenme alanı sayesinde bu eksiğin giderilmesine çalışırlar. Yaşadıkları yeri tanıyıp tanımladıktan sonra, aslında yaşadıkları yere benzeyen ortak bazı özelliklere sahip olan daha geniş ama etkileşim içinde olunan bölgeyi tanıyacaklardır. Burada özellikle benzerlik ve farklılık kavramının önemini fark edeceklerdir. Tüm dünya yüzeyinin tek bir parça gibi görünmesine rağmen aslında insan ya da doğal ortam nedeniyle birbirinden farklı birimlerden oluştuğunu fark edeceklerdir (MEB, 2008).

4. Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Bu öğrenme alanında öğrenciler, istekleri ve ihtiyaçları ile bunlar arasındaki farkları ayırt eder. İsteklerinin sınırsız ama kaynakların sınırlı olduğunun farkına varır ve isteklerini mevcut kaynaklara göre oluşturması gerektiğini öğrenerek bilinçli tüketici olmanın temellerini oluşturur. Ülke ekonomisinde de kaynakların yetersiz olduğunu kavrar ve mevcut kaynakları korumak gerektiğinin önemine inanır. Kendi ekonomik yaşantısını diğerlerinininki ile karşılaştırır, farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyar. Yaşadığı yerin ekonomik koşullarını inceler ve geliştirmek için çaba gösterir. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, ekonomiyle ilgili ünite ve konuların tipik temasıdır. Öğrenciler üretim, dağıtım ve tüketim ile ilgili temel kavramları öğrenir. Meslekleri tanıyarak hayatımızı kolaylaştırmak için var olduklarını bilirler (MEB, 2008).

5. Zaman, Süreklilik ve Değişim

Bu öğrenme alanı, öğrencilerin kendi köklerini ve zamanda bulunduğu yeri anlama ihtiyacını karşılar ve geçmiş-bugün-gelecek bağlantısını kurabilmelerine yardımcı olur. Öğrenciler, kim olduklarını, geçmişte olan olayları, geçmiş ile bağlantı kurmayı, dünyanın değişimini ve gelecekteki durumunu anlarlar. İnsanların geçmişle olan duygusal bağlarını, insanlık tarihi boyunca buldukları yerleri kronoloji, değişim ve süreklilik perspektifi ile açıklamaya çalışırlar. “Zaman, Süreklilik ve Değişim” tüm insanlık tarihi, zaman, mekân ve kronoloji içerdiği için diğer bütün öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilmiştir (MEB, 2008).

6. Bilim, Teknoloji ve Toplum

Teknoloji, ilk insanların, ilk basit aletleri yapımıyla başlar. Günümüzün gelişmiş teknolojisi ise sosyal hayattaki işlerimizi kolaylaştıran bir etkidir.

Yaşadığımız modern hayat teknolojisiz ve bilimsiz imkânsızdır. Ancak teknoloji beraberinde birçok sorunu da getirir. “Yeni teknoloji, her zaman, eskisinden iyi midir?” veya “Yeni teknolojinin yol açtığı sosyal değişime ilişkin geçmişten ne öğrenebiliriz?” sorularının cevapları teknolojik gelişmeleri ve sosyal hayata etkilerini anlamamızı kolaylaştırır. Öğrenciler bu öğrenme alanında; yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşüncenin bilim ve teknolojideki gelişmelerin temeli olduğunu; bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanma becerisi edinir. Öte yandan, teknolojilerin günlük hayatları ile ne derecede ilişkili olduğunu öğrenirken bazı teknolojik ürünlerin doğaya verdiği zararları tartışır. Ayrıca, orijinal eserlerin yasalarla korunduğunu fark ederek akademik dürüstlük ilkelerini dikkate alır (MEB, 2008).

7. Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler

Toplumsal yaşamdaki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler yaşamımızda bütüncül bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin, grup, kurum ve sosyal örgütlerin nasıl oluştuğunu; onları etkileyen ve kontrol eden mekanizmaları; bunların bireyleri ve kültürü nasıl etkileyip kontrol ettiklerini ve varlıklarını nasıl sürdürüp değiştiklerini bilmesi önemlidir. Bu konuda elde edilen bilgi ışığında, öğrenciler sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi ve tarih disiplinlerinin kavramlarını kullanarak; “Toplumumuzda ve diğer toplumlarda grupların, kurumların ve sosyal örgütlerin rolü nedir? Grup, kurum ve sosyal örgütlerden ben nasıl etkileniyorum? Grup, kurum ve sosyal örgütler nasıl değişirler? Bu değişikliklerde benim rolüm nedir?” sorularına cevap verebilmelidir (MEB, 2008).

8. Güç, Yönetim ve Toplum

Bu öğrenme alanında öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçlarından olan, bilinçli bir vatandaş olarak topluma tam katılma yollarını

araştırarak görev ve sorumluluklarının farkına varırlar. Toplum yaşamında doğacak sorunların en önemli güvencesi olarak örgütlü bir devlet gücünün varlığını kavrarlar. Toplumsal sorunların nasıl çözüldüğünü ve düzenin nasıl sağlandığını anlayarak, egemenliğin kaynağının millete dayandığı yönetimlerde, birey haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu fark ederler. Toplumsal hizmetlere ve değişik resmî etkinliklere katılma yollarını öğrenerek, yönetimi etkilemek için hangi demokratik yolların olduğunu kavrarlar. Öğrenciler öykü, drama vb. etkinliklerle geçmişte ve başka yerlerdeki vatandaşlık uygulamalarına yönelik deneyim kazanırlar (MEB, 2008).

9. Küresel Bağlantılar

Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin zaman ve mekândaki sınırları kaldırmasıyla toplumlar arasındaki ilişkiler daha da artmıştır. Yüzyıllardır süre gelen farklı bölgelerdeki insanların siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkileri teknolojiyle birlikte daha da yoğunlaşmıştır. Böyle bir dönemde öğrencilerin bu ilişkiler konusunda bilinçli olmaları gerekmektedir. Küresel Bağlantılar öğrenme alanı, coğrafya, antropoloji, ekonomi gibi bilimlerin temalarıyla öğrencilerin toplumlar arasındaki her türlü ilişkilerle ilgili fikir sahibi olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Hakkında genel bilgi edindikleri ülkelerle ülkesinin ekonomik ilişkileri, ülkesinin ekonomik kaynakları ile diğer ülkelerle yapılan ticaretle bu kaynakların yerini ekonomi bilimine ait konularla keşfedeceklerdir. Ayrıca ülkeler arası ekonomik ilişkilerin sebep ve sonuçlarını sorgulama fırsatını da bulacaklardır. Antropolojinin konuları sayesinde, çeşitli bölgelerdeki insanların kültürleri hakkında fikirler edinecekler, kendi kültürleriyle başka ülkelerin kültürleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları keşfedeceklerdir (MEB, 2008).

2.9.6. İlköğretim 4- 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve "Müze İle Eğitim" İlişkilendirmesi

Ülkemizin birçok medeniyete ev sahipliği yapmasının sonucu olarak neredeyse her karış toprağı müze alanı olabilecek konumdadır. Bu tarihin

korunması için müze eğitiminin ekseriyetle önemi artırıyor. Müze eğitiminin içinde barındırdığı bilim dallarının toplam karşılığı ortaokul kademesinde verilen Sosyal Bilgiler dersi ile birebir eşleşmektedir. Sosyal Bilgiler dersi müze eğitimin doğrudan verilebileceği muazzam alanlara sahiptir. Öğrenci bütün duyu organlarını bütünleştirerek fethedilmemiş gizleri yaratıcı düşüncesi ve kendi bilgi ışığında ortaya çıkarır. Ayrıca müzelere böylece içe kapanık ve muhafazakar yapılarından sıyrılıp öğrenci ile bütünleşebilme imkanı verilmektedir. Müze eğitimi için Sosyal Bilgiler dersi ve Sosyal Bilgiler dersi için müze eğitimi birbirini tamamlayan öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü müzelerin varlığı, müze gezileri ve etkinlikleri ile öğrenci birebir yaşayarak öğrenir. Öğrenci kendini değerlendirme imkânı bulur. Hem öğrenme hem ölçme ve değerlendirme alanı olarak kullanılabilen müzeler eğitim açısından oldukça önemli yere sahiptir. Bu önemin bilinci ile Milli eğitim bakanlığınca hazırlanan ünitelendirilmiş yıllık planlar incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersi ile müze oldukça yakından ilişkilidir. İlköğretim 4- 7. sınıflar Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının müze ile eğitim ilişkisi aşağıdaki gibi verilmiştir:

Tablo 2.2. İlköğretim 4- 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve "Müze İle Eğitim" İlişkilendirmesi

SINIF	ÜNİTE	KAZANIM	AÇIKLAMA
4	GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. 2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 3. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir. 5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler. 6. Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder. 	<p>Etnografik eserlerin sergilendiği müzelerde, ailede günlük hayatı yansıtan nesnelere (kap, kaşık, giyim kuşam, ev malzemeleri gibi) ile nesne çalışması yapılabilir. Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzeleri ve Kurtuluş Savaşı'nın yapıldığı mekânlar (Dumlupınar, Duatepe vb.) da incelemeler yapılabilir.</p>

4	İYİ Kİ VAR	<p>1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.</p> <p>2. İnsanlığın kullandığı belli başlı zaman ölçme araçlarını ve belirleme yöntemlerini tanıır.</p> <p>3. Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar.</p> <p>4. Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır.</p>	<p>Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum, kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerde nesne çalışması yapılabilir</p>
5	ADIM ADIM TÜRKİYE	<p>1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır.</p> <p>2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.</p> <p>3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.</p> <p>4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.</p> <p>5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.</p>	<p>Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir. Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzelerine gezi düzenlenebilir.</p>
5	GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	<p>1. Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir.</p> <p>2. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır.</p> <p>3. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır.</p> <p>4. Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.</p>	<p>Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerle gezi düzenlenebilir.</p>
5	BİR ÜLKE, BİR BAYRAK	<p>5. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.</p>	<p>TBMM Müzesi incelenebilir.</p>
5	HEPİMİZİN DÜNYASI	<p>4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.</p>	<p>Sanal ortamda çeşitli ülkelerde bulunan doğal varlıklar ile tarihi eserlerin yer aldığı eski yerleşmeler, milli parklar ve açık hava müzeleri ile nesnelere yer aldığı arkeoloji, etnografya ve çeşitli ülke müzelerine gezi yapılabilir.</p>

6	YERYÜZÜNDE YAŞAM	6. Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur. 7. Anadolu ve Mezopotamya'da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.	Arkeoloji müzelerine, arkeolojik buluntuların sergilendiği il müzelerine ve Çatalhöyük, Kültepe, Alışar, Truva, gibi açık hava müzelerine yapılacak sanal ya da gerçek ortamda gezi düzenlenebilir.
6	İPEK YOLUNDA TÜRKLER	2. Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. 3. Günümüz Türk Silahlı Kuvvetleri'ni ilk Türk devletlerinin ordusu ile ilişkilendirerek, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin önemini ve görevlerini kavrar.	Sanal ortamda Orhun Abideleri ile ilgili inceleme yapılabilir. Askeri müzelere sanal ya da gerçek ortamda inceleme gezisi yapılabilir.
6	ELEKTRONİK YÜZYIL	2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer.	Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerde nesne ve drama çalışması yapılabilir.
7	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	1. Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir. 3. Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini, Osmanlı'da ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir. 6. Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder. 8. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.	Anadolu Selçuklu Devleti ile Anadolu'da kurulan ilk Türk beylik ve devletlerinin merkezleri olan şehirlerdeki (Konya, Sivas, Erzurum vb.) şehir müzelerine, Ahlat Açık Hava Müzesine sanal ya da gerçek gezi düzenlenebilir. Deniz müzelerine gerçek veya sanal alanda gezi düzenlenebilir. İstanbul'da (Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Yıldız Sarayı vb.) ve Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde yer alan Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine ait kültür öğelerinin sergilendiği Türk ve Avrupa müzeleri incelenebilir. Kurum ve kuruluşlara ait özel müzelere (Tanzimat Müzesi); banka müzeleri, askeri müzeler, eğitim müzelerine gezi düzenlenebilir.

7	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	1. İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir. 2. İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.	Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk yazılı tabletlerin bulunduğu Kültepe yerleşimi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi sanal ya da gerçek ortamda incelenebilir.
7	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini tarihten örneklerle açıklar. 3. Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk köy yerleşmesi olan Çatalhöyük'e sanal ya da gerçek alanda gezi düzenlenebilir.
7	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	1. 20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasî ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir. 4. Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.	Birinci Dünya Savaşında açılan cephelerin bulunduğu illerdeki müzeler ve tarihi mekânlar (Erzurum Tabyaları, Çanakkale vb.) ve Avrupa'da Birinci Dünya Savaşı ile ilgili müzeler sanal ortamda incelenebilir. İl müzeleri, arkeoloji müzeleri, bilim müzeleri, etnografya müzeleri ve sanat müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.

Kaynak: MEB, 2008

2.9.7. Sosyal Bilgiler Dersi İle Bazı Müzelerin İlişkilendirilmesi

Sosyal Bilgiler dersinin sanata, tarihe ve eğitime olan yakınlığı ile müzelerden yararlanması bu dersin gelişimi için önemlidir. Ülkemiz müze sayısında yetersiz de olsa çeşitlilik açısından zengindir. Çünkü geçmişimiz seneler öncesine dayanması ve bunu koruma bilincimizin gelişmesi daha sonraki yıllarımızı için büyük bir artıdır.

Sosyal Bilgiler dersi toplumla iç içe olan bir ders olması nedeniyle toplumu ilgilendiren her konu Sosyal Bilgiler dersinin de konusu içerisinde.

Disiplinler arası geçişte önemli rol oynayan ders olma özelliği de müzelerden faydalanmasının önemini artırmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin öğrenme alanları ile doğrudan ve ya dolaylı olarak faydalanılması gereken müzelerin varlığı bu alanda eğitim veren kişilere önemli yardım sağlamaktadır.

Bilinçli gerçekleşen müze gezilerinin amacına hizmet etme dereceleri de yüksektir.

Sosyal Bilgiler dersi için ziyaret edilmesi gereken başlıca müzeler, öğrenme alanları ile ilişkilendirilirse öğrenmeyi daha verimli hale getirecektir. Sosyal Bilgiler dersindeki öğrenme alanlarının bazı müzelerle eşleştirilmesi aşağıdaki tabloda verildiği gibidir:

Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Dersi İle Bazı Müzelerin İlişkilendirilmesi

SOSYAL BİLGİLERİN BAZI ÖĞRENME ALANLARI VE DİSİPLİNLER	BAZI MÜZELER
BİREY VE TOPLUM (İnsan İlişkileri ve İletişim v.b.) (Psikoloji, Sosyoloji, Tarih)	Basın Müzesi (İstanbul) TRT Müzesi (Ankara) Telekom Müzesi (Ankara) PTT Müzesi (İstanbul) Karikatür ve Mizah Müzesi (İstanbul)
KÜLTÜR VE MİRAS (Antropoloji, Tarih, Arkeoloji, Sosyoloji ve Halkbilimi)	Etnografya Müzesi (Ankara) İstanbul Arkeoloji Müzesi (İstanbul) Anadolu Medeniyetleri Müzesi (Ankara) Topkapı Sarayı Müzesi (İstanbul) Gazi Üniversitesi Halk Bilim Müzesi (Ankara) Türk ve İslam Eserleri Müzesi (İstanbul) Panorama 1453 Tarih Müzesi (İstanbul) Vakıf Eserleri Müzesi (Ankara) Tahtakuşlar Müzesi (Balıkesir) Sakıp Sabancı Müzesi (İstanbul) Cumhuriyet Tarihi Müzesi (Eskişehir) Mevlana Müzesi (Konya) Karagöz Müzesi (Bursa)
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER (Coğrafya, Tarih, Antropoloji ve Halkbilimi)	Zihni Derin Çay Müzesi (Rize) Meteoroloji Müzesi (Ankara) MTA Tabiat Tarihi Müzesi (Ankara) Türkiye Ormanlık Müzesi (Ankara) Harita Genel Komutanlığı Müzesi (Ankara) Denizcilik ve Su Ürünleri Müzesi (İstanbul) Zooloji Müzesi (İstanbul) İstanbul Üniversitesi Jeoloji Müzesi (İstanbul)

<p>ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM (Ekonomi, Tarih ve Coğrafya)</p>	<p>Bursa Kent Müzesi (Bursa) Ziraat Bankası Müzesi (Ankara) Osmanlı Bankası Müzesi (İstanbul) Türkiye İş Bankası Müzesi (İstanbul) Ankara Halk Ekmek Fabrikası Ekmek Müzesi (Ankara)</p>
<p>BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM (Tarih, Coğrafya, Doğa ve Fen Bilimleri)</p>	<p>Ankara Üniversitesi Rasathanesi Müzesi (Ankara) Tofaş Otomobil Müzesi (Bursa) ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi (Ankara) Telekomünikasyon Müzesi (Ankara) Rahmi M. Koç Müzesi (İstanbul) İslam Bilim ve Teknoloji Müzesi İstanbul İstanbul Oyuncak Müzesi (İstanbul) Hava Kuvvetleri Müzesi (Ankara) TCDD AÇIK Hava Buharlı Lokomotif Müzesi (Ankara) Askeri Müze (İstanbul) İtfaiye Müzesi (İstanbul) Tıp Tarihi Müzesi (İstanbul)</p>
<p>GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLER (Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Siyaset Bilimi, Tarih)</p>	<p>Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu Müzesi (Ankara) Türk Hava Kurumu Müzesi (Ankara) Kızılay Müzesi (İzmir) Jandarma Müzesi (Ankara) Polis Müzesi (Nevşehir) Cumhuriyet Eğitim Müzesi (İstanbul) Galatasaray Müzesi (İstanbul) Fenerbahçe Spor Kulübü Müzesi (İstanbul) Beşiktaş Jimnastik Kulübü Müzesi (İstanbul) Kandilli Rasathanesi Müzesi (İstanbul) Hukuk Müzesi (Ankara)</p>
<p>KÜRESEL BAĞLANTILAR (Coğrafya, Antropoloji, Ekonomi, Beşeri Bilimler)</p>	<p>British Müzesi (İngiltere) –Ulusal Müze Louvre Müzesi (Fransa)- Sanat ve Sanat Tarihi Kanada Bilim ve Teknoloji Müzesi (Kanada) -Endüstri ve Teknoloji Alman Tarih Müzesi (Almanya)- Tarih Müzesi Kahire Mısır Müzesi (Mısır)- Tarih Öncesi ve Arkeoloji Ulusal Bilim Müzeleri (Japonya)- Doğa ve Doğa Bilimleri Dünya müzeleri için bkz. http://icom.museum/vlmp/world.html</p>

Kaynak: Ata, 2013:345-346

2.9.8. Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinde Uygulanabilecek Öğretim Stratejileri, Yöntemleri ve Etkinlikler

Öğretim stratejisi, bir dersin hedeflerine ulaşmak için belirlenen yaklaşımdır. Öğretim yöntemi, bir konun işlenmesinde izlenen düzenli yoldur. Etkinlikler, okul içi veya dışında gerçekleştirilen çalışmalar bütünüdür. Geleneksel öğrenme yöntemleriyle öğrenme, öğrencide düşünme mekanizmasını

çalıştırmadan, yorum yapmadan, eleştirmeden, sadece bilgi yüklenmesine neden olmaktadır (Şahinel, 2005: 149). Günümüzde geleneksel öğretim yerini çağdaş yönelimlerin bulunduğu düşünsel çerçeveye bırakmıştır. Bu anlayış yapılandırmacı yaklaşımda hayat bulmuştur.

Yapılandırmacı öğrenmenin en temel ögesi öğrenendir. Bu yaklaşıma göre öğrenci bilgiyi temelden kurar ve uygular. Amaç, öğrencinin öğrenmeyi kendi ilgi ve isteğine göre yönlendirme imkânı vermektir. Bu yaklaşım müze gezilerinin kilit noktasını oluşturur. Çünkü müze gezilerinin verimli geçebilmesi, öğrencinin gönüllü olması ve merak hissinin varlığıyla mümkündür. Yapılandırmacı yaklaşım; öğretmenlere dersleri geleneksel yöntemle işlemek yerine daha kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlayan ve motive edici özelliği bulunan buluş yoluyla işlemeyi önermektedir (Akar, 2006: 16).

Buluş yoluyla öğrenme, öğrencinin aktif katıldığı, keşfetme ve merak duygularının ön plana çıktığı, öğrenci merkezli bir yaklaşımdır. Öğretmen rehber konumundadır. Müze gezisi esnasında öğretmen sorularla öğrencilerin öğrenme isteğini tespit eder. Konu hakkında genel bilgi ve örnekler verir. Öğretme sürecinde bu yöntemi uygulayan öğretmen, öğrencilerini önce ayrıntılar ve örneklerle karşı karşıya getirir, bunların incelenmesi ve çözümü sonucunda da genel ilkelerin formüle edilmesini sağlar (Özer, 2005: 122). Bireyin çevreye uyumu ve bu çevrede başarılı olabilmesi için kendi zekâ özelliklerini tanıyabilmesi çok önemlidir (Başaran, 2004: 14). Okul içi ve dışında öğrencilere kendilerini geliştirebilecek zekâ türlerinin keşfi için imkân verilmelidir.

Çoklu zekâ kavramı eğitim hayatımıza girdiğinden beri geleneksel eğitim ve yöntemleri tam anlamıyla bir çöküş yaşamıştır. Yıllarca bilinen sayısal ve sözel zekânın yanı sıra, görsel, bedensel, ritmik, sosyal, özedönük ve doğa zekâsı çeşitlerinin de varlığı, eğitime bakış açısının tamamen değişmesine neden olmuştur. Eğitim ortamlarında çok farklı zekâlara sahip olan öğrencilerin var olduğu, eğitim içinde yer alan herkesçe bilinir (Ayaydın, 2009: 53). Müze ziyaretlerine verilen haklı değer bu kuramla bir kez daha anlaşılma olanağı buldu. Müzeler tüm bu zekâ alanlarına ayrı ayrı hitap edebilecek ender eğitim kurumlarındandır. Öğrencinin kendi zekâ alanını keşfetmesine yardımcı olurken, her bireyin biricik olduğunu özümsetir. Çoklu zekâ kuramı uygulamaları, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmakta, kendilerini tanımalarını,

kendilerine güvenmelerini, bireysel farklılıklara saygı duymalarını, yaratıcı düşüncelerini geliştirmelerini ve gelecekte hangi mesleği seçeceklerini düşünmeye başlamalarını sağlamaktadır (Talu, 1999: 71).

Müze gezileri için en faydalı öğretim yöntemlerinde biri de araştırma ve inceleme yoluyla öğretimdir. Çünkü bu yöntemde öğrencinin kendi oluşturduğu etkinliklere dayalı problemler ve bu problemlerin çözümü hakkında hipotetik düşünme esastır. Öğrenciyi esas alan ve uygulama alanlarına sahip olan müzeler, bu yöntem için idealdir. Öğrenci müzeye gider, problemi tanımlar, verileri toplar ve değerlendirip sonuca ulaşır. Müze gezileri kapsamında bu yöntem göz önüne alındığında uygulama alanı için çalışma yaprağı etkinlikleri düzenlenmelidir.

Çalışma yaprakları ise öğrencilerin hazır bulunuşluklarının tespitinde ve sonrasında görüş ve yorumlarını yansıtabilen formlardır. Müze ile ilgili sorular ve problem çözmeye dayalı olarak, hazırlanabilecek etkinliklerden oluşturulabilecek çalışma yaprakları, öğrencilerin bilgilenmeleri ve yaratıcı yönlerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir (Demircioğlu, 2005: 93). Çalışma yapraklarındaki soru sayıları hazırlayanın ve ziyaret edilen müzenin özelliğine göre değişebilmektedir.

Müze gezilerinde yapılabilecek olan bir diğer etkinlik, sözlü etkinliktir. Kapsamında soru sormayı barındıran ve tartışma yönteminin de etkisinde kalan etkinliklerdir. Öğrenci müzedeysen gördüğü nesne hakkında soru sorması ve diyalog halinde olması daha öğrenmesine katkı sağlayacaktır. Müze gezilerinin yararlı olması her zaman hazır bulunuşluk ve ön bilgilerin varlığına bağlıdır. Daha sonra daha ileri seviyelere çıkan öğrenmeler elde eder. Tam da bu esnada basamaklı öğretim önem kazanmaktadır.

Basamaklı öğretim programı da müze ile öğrenmeyle eşleşen bir yöntemdir. Basamaklı öğretim programı, öğrencilerin farklı öğrenme yollarına ve farklı ilgi alanlarına sahip oldukları varsayımına dayanarak, öğrencilerin bilgiyi edinme, edinilen bilgileri problemlerin çözümde kullanma ve veriler ışığında olayları analiz etme, eleştirel düşünme, yeni fikirler ortaya koyma anlayışıyla öğretimi düzenleme yoludur (Başbay, 2005:239). Basamaklar, temel bilgi ve becerilerin kavranılmasından, üst düzey düşünme becerilerine doğru giden bir yol izlemektedir (Başbay, 2005: 241).

Bu basamaklar:

A basamağı: Eleştirel düşünme ve analiz bu basamakta gerçekleştirilmektedir.

B basamağı: C basamağında öğrenilen bilgilerin uygulanması ve düzenlenmesi yapılmaktadır.

C basamağı: Temel bilgiler ve anlamlar üzerine inşa edilmiştir.

Müze gezi öncesi ve sırasında edindiğimiz temel bilgilerin üzerine uygulamalar ve etkinliklerden elde ettiğimiz deneyimleri ekleyip son olarak eleştirel düşünme ile bilgileri çözümleyebilme yeteneğine sahip olabiliriz.

Ara-Bul-Yaz etkinliğinde ise öğrenciler için hazırlanmış olan bulmacada; müzedeki her bölüm için hazırlanmış soru ve cevap kâğıtları bulunur. Müzeye gelen öğrenciler gruplara ayrılarak istedikleri bölümden bulmacasını, ilgili bölümün panosundan yardım alarak çözerler. Sosyal Bilgiler dersi için kullanılabilen bir etkinliktir.

Adını sen koy oyunu, öğrencilerde merak uyandırarak müzedeki objeleri farklı bakış açıları ile değerlendirebilmelerini sağlamak, disiplinler arası çalışmayı öğretmek ve objeyle öğrenciyi yakınlılaştırarak heyecan uyandırıp bağ kurmasını sağlamak amacıyla hazırlanan oyun aynı zamanda, az da olsa müzelerin çalışma sistemini öğretip müzeciliğe karşı ilgi uyandırmak hedefini taşımaktadır. Oyun 2 aşamadan oluşur. 1. aşamada öğrencilere müzeden çeşitli objeler dağıtılarak bu objelerle ilgili bir veri tabanı oluşturması istenir. Bu bir anlamda müzedeki bir çalışanın envanter hazırlığı gibidir. Ellerindeki objenin niteliklerini ölçerek, tadarak, dokunarak hangi malzemedan yapıldığını, ölçülerinin ne olduğunu yani objenin nicel özelliklerini anlatması istenir. Daha sonraki aşamada ellerindeki objeyi kimlerin kullanmış olabileceği, hangi dönemde nasıl kullanıldığı ya da ne işe yaradığı, adının ne olduğu ile ilgili fikir yürütmesi istenerek, öğrencinin objeyi tanımlaması sağlanır. Gerçeğe en yakın cevabı veren ya da en çok yorum yapabilen grup oyunu kazanır. Yine bu oyun da Sosyal Bilgiler dersine uyarlanabilecek ve fayda sağlayabilecek özelliklere sahiptir.

Müze eğitiminde etkin olarak kullanılan yöntemlerden bir diğeri ise yaratıcı dramadır. Yaratıcı drama, dramanın gösteri için yapılmayan, süreç merkezli, doğaçlamaya dayalı bir biçimdir. Katılımcılar bir lider tarafından hayal etmeye, rol oynamaya ve insan deneyimleri üzerinde düşünmeye

yönlendirilirler (Oruç ve Altın, 2008: 133). Yaratıcı drama ile eğitim ortamı daha eğlenceli bir hale dönüşür.

Ben Kimim oyunu da müze ile eğitime katkı sağlayabilecek etkinliklerden biridir. Gruptan bir ebe seçilerek mekân dışına çıkarılır. Grup birlikte ebenin de bilebileceği bir kişinin ismine karar verir. (Bu oyunda seçilecek karakterlerin müze kapsamında da karşılaşılabilecek kişilerden seçilmesine dikkat edilmelidir. Seçilen karakterler ünlüler, tarihi kişiler, hayali kahramanlar vb. olabilir) Ebe geri çağırılır. Ebe gruba evet-hayır cevapları alabileceği sorular sorarak, kim olduğunu bilmeye çalışır. Ebeye sadece 3 tahmin hakkı tanınır. Ebe kim olduğunu bilse de bilemese de başka bir ebe seçilerek oyuna devam edilir. Bu oyun da Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yer alan tarihi kişilere uyarlanabilecek özelliklere sahiptir.

Ayrıca, müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarının çekilip sınıfta sergilenmesi öğrencinin hem aktif katılımın sağlar hem müzede elde edilen bilgiyi müze dışında da kullanılabileceği görüşünü benimser.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Türkiye’de yapılan araştırmalar yer almaktadır. Ülkemizde müze ile eğitim arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmaların yanı sıra okulların birinci ve ikinci kademelerinde müzelerden ne derece faydalandığını müzelerin eğitim aracı olarak kullanılıp kullanılmadıklarını ve öğrenci başarısına etkisi konularında yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Bu tarama ile fark edildi ki, Sosyal Bilgiler dersi ve ilişkili müze çalışmaları çok yeni sayılabilecek bir alandır. Sosyal Bilgiler geniş alan yaklaşımı içeren bir program olması sebebiyle konular daha çekirdek çalışılmıştır. Örneğin tarih ve müze ilişkilendirilmesi daha eskilere dayanmaktadır. Ayrıca Görsel Sanatlar dersinin müze ile ilişkisi Sosyal Bilgiler dersinin müze ile ilişkisinden daha çok çalışma alanına sahip olduğunu görmekteyiz. Fakat alanlar farklı olsa da odak noktaları müzeli eğitimidir.

Kısa’nın (2012) yüksek lisans tezinde, Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine, öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılar ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Çalışmanın örneklemini Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında eğitim gören farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılan 577 ilköğretim ikinci kademe 6. ,7. ve 8.sınıf öğrencisi,farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılmayan 423 ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8.sınıf öğrencisi ile Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında görev yapan 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma sonucu elde edilen verilere göre; öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bazı maddelerde tutarlılık olduğu gözlenmiştir. Kız öğrencilerinin müze gezilerinden beklentilerinin daha fazla olduğu ve 8.sınıf öğrencilerinin müze etkinliklerine daha az katıldıkları görülmüştür. Yılda üç kez ve daha fazla müzeye giden öğrencilerin çoğunun okul gezileriyle ya da öğretmenleriyle müzeleri ziyaret ettikleri ve müze rehberiyle yapılan gezilerin daha verimli geçtiğine ulaşılmıştır. 11 yıl ve daha fazla kıdem yılına sahip öğretmenlerin müze gezilerine daha fazla önem verdikleri ve öğretmenlerin müze gezilerinde yaşadıkları en büyük problemin sınıfların kalabalık olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çerkez’in (2011) “Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimine Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumlarına

Etkisi” başlıklı yüksek lisans tezi, ilköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına etkisini incelemek için gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Kastamonu ilinde Merkez ilköğretim Okulu'ndaki 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu çalışmanın sonucunda, sınıf içi öğrenme yaklaşımlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde okul dışı müze eğitimine dayalı öğrenme uygulamalarının kullanılmasının, öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Müze eğitimine dayalı öğrenmenin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında, akademik başarılarında cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi öğretim uygulamalarının kullanılmasının sınıf içi diğer öğretim yöntemlerine göre başarıyı arttıran etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır.

Egüz’ün (2011) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Müze ile Eğitimin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Samsun ili Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinde yaptığı araştırma, ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersi veren öğretmenlerin ve bu dersi alan öğrencilerin müzelerin Sosyal Bilgiler eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini, farkındalık düzeylerini belirlemek ve müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının Sosyal Bilgiler öğretimine katkısının ne olabileceğini ortaya koymaktadır. Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinde 10 ilköğretim okulunda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve 20 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler Programında yer alan müze ile eğitim konusunda öğretmenlerin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca müze ile eğitim kapsamında yapılan etkinliklerin değerlendirilmediği sonucuna varılmıştır.

Yılmaz ve Şeker (2011) tarafından çalışılan, “İlköğretim Öğrencilerinin Müze gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada, tarama (survey) modeli kullanılarak mevcut durum belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini 2008–2009 eğitim öğretim yılında A ilinin (Büyükşehir) X, Y ve Z (rumuz) ilçelerindeki resmi ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur.

Araştırmanın örnekleme, altı ilköğretim okulunun 6., 7. ve 8.sınıflarında okuyan toplam 210 (Kız:108,Erkek:102) öğrenciden meydana gelmiştir. Araştırmada, öğrencilerin büyük bir kısmının bilgi, görsellik ve genel kültür açısından müze gezilerinin kendilerine çok yarar sağladığını, müzelerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını, tarih, coğrafya ve genel kültür alanında kendilerini geliştirmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin düzenlenmesinin gerekli olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.

Güler'in (2011) "Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi" araştırmasında, öğretmenin, müze gezisi öncesinde, müzede ve müze gezisi sonrasında yapılacak etkinlikleri planlayarak programlı bir müze gezisi hazırlamasına yardımcı olacak bir müze eğitim paketi geliştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmada, Sanat Etkinlikleri dersi için geliştirilen müze eğitim paketini; uygulamanın, öğrencilerin tutumlarına etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma 2007–2008 eğitim öğretim yılında Ankara ili Şehit Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu birinci kademe üçüncü sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Random yoluyla seçilen örneklem gruplarından biri deney grubu (37), diğeri kontrol grubu (38) olarak belirlenmiştir. Veriler tutum ölçeğiyle elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum düzeyleri arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Filiz'in (2010) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımı" adlı yüksek lisans tez araştırmasında, İstanbul ili Pazar ilçesindeki İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. İlköğretim öğrencilerinin müzelerde nesnelere sosyal bilgiler öğrenme tecrübesinin incelendiği bu araştırmada, fenomenolojik desen kullanılmış ve yaşanan tecrübenin anlaşılmasında derinlemesine bir bakış ortaya konulmuştur. Bu çalışma sonucunda, araştırmaya katılan öğrenciler müze ortamından ve nesnelere taşıdığı tarihsel imajlardan etkilenerek yoğun bir heyecan ve şaşkınlık yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin yeni ve farklı çevre olarak müzelerde güçlü zihinsel uyarımlar yaşayarak dikkatlerini yoğun bir biçimde kullanmaya başlamışlardır. Bu durum öğrencilerin zihinsel

süreçlerini aktif hale getirmiş, müzelerdeki güçlü uyarıcıların tetiklediği merak duygusu motivasyonun bir ögesi haline gelmiştir. Öğrenciler, derinlemesine çalışmalar yürütürken soru sorup cevaplama, gözlem yapma, inceleme, araştırma, yazma, resimleme ve canlandırma yapma etkinliklerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler programının temel amaçlarından olan öğrencilerin düşünmesi, soru sorması ve görüş alışverişinde bulunarak bilgi, kavram, değer ve becerilerini geliştirmeleri ve öğrenmeyi öğrenmelerinin gerçekleşmesi sağlanmış olmaktadır.

Yalçın'ın (2010) yüksek lisans tezinde, “Tarih Öğretim Alanı Olarak Müzelerin Kullanılmasının Toplumsal Tarih Bilincinin Kazandırılmasındaki Etkileri” konusuyla, Türkiye’de müzelerin öğretim alanında kullanım düzeyinin ortaya konulması amacıyla Kayseri örneği üzerinde bir araştırmaya yer vermiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen Kayseri ili Melikgazi İlçesi’nde yer alan 23 ilköğretim okulunda görev alan 30 sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılan görüşmeler; toplumsal tarih bilincinin geliştirilmesinde çok önemli olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından vurgulanan müzelerin, eğitim alanında yeterli seviyede kullanılmadığı sonucuna ulaşılmasında etkili olmuştur. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı’nın müzelerde eğitim uygulamaları hem de aktif öğrenme yöntemleri konusunda, uygulayıcı öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine önem vermesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Koçak’ın (2010) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezi, “İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen ve Müze Yetkililerinin Görüşleri” adı altında, Ankara ve Tokat ilindeki 48 ilköğretim okulunun ikinci kademe 6., 7., 8. sınıf öğrencileri, Ankara, Tokat, Rize, Trabzon, Kayseri, Kastamonu, ve Tekirdağ illerinde bulunan çeşitli ilköğretim okullarında görevli bulunan 30 Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin ve Ankara, İstanbul, Tokat, Amasya, Kütahya ve Afyonkarahisar illerinde bulunan çeşitli müzelerden 18 müze yetkilisinin Görsel Sanatlar Eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik düşünceleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, elde edilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin gezi öncesinde öğrencilere genel anlamda daha çok bilgi verdiği ve müze içerisindeki kuralları hatırlattığı görülmüştür. Çalışmada, öğrencilerin birçoğunun müze gezilerinin sanatsal ve estetik açıdan

beğenilerini güçlendirdiği görülmüştür. Yine Öğretmenler de öğrenciler gibi müze ziyaretlerinin öğrencilerin, sanatsal ve estetik açıdan beğenilerini güçlendirdiğini düşünmektedir. Müze gezisinin öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirdiğini, sanat tarihi ve arkeoloji gibi bilim dallarına ilgilerini arttırdığını da dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müze gezisi sonrasında öğrencilere gerekli etkinlikleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Fakat araştırma ödevi ve gezi sonrası uygulama çalışmalarının istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür. Çoğu öğretmenin de müze gezisi sonrasında görsel sanatlar eğitimi dersinde etkinlik yapmadıkları ortaya çıkmıştır.

Akyüz'ün (2009) "Sanayi müzelerinin tarih eğitiminde kullanım durumu: Rahmi M. Koç Müzesi örneği" başlıklı yüksek lisans tezinde, Müze ortamlarının Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasına yönelik, İstanbul Rahmi M. Koç Müzesi koleksiyonunda sergilenen ve Sosyal Bilgiler dersi Sanayi Devrimi ile ilgili ünitelerin kazanımlarını sağlayabilecek dört obje seçilerek farklı öğrenci grupları ile çalışmalar yürütülmüştür. Uygulanan çalışma sonrasında öğrencilerin mekân algılama, değişim ve sürekliliği kavrama, zaman ve kronolojiyi algılama, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirdikleri tespit edilmiştir.

Önder, Abacı ve Kamaraj (2009) tarafından yapılan, "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı" isimli projelerinde, "İstanbul'da tarih boyunca yaşamış olan Türk uygarlıklarının giyim tarzları ve farklı özelliklerini beşinci sınıf öğrencileri tarafından öğrenilebilmesini" araştırmışlardır. Proje uygulamaları, İstanbul MEB'e bağlı Zahide Zehra Garring İlköğretim Okulunun 5. sınıfında toplam 32 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonunda deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden "Arkeoloji Müzesi ile ilgili bilgi düzeyi" ve araştırmanın temasını oluşturan "Giysilere ilişkin bilgi düzeyleri" açısından daha başarılı oldukları görülmüştür.

Yılmaz, Kaya ve Çolak (2009) tarafından Panorama 1453 Tarih Müzesi'nde yürütülen çalışma da, farklı bir sergileme tekniğine sahip olan bu müzenin eğitimsel değerini, öğrenci görüşleri ile ortaya koymaktadır. Nitel araştırma deseniyle hazırlanan çalışmada veri toplamak amacıyla sosyal bilgiler dersi çerçevesinde Panorama 1453 Tarih Müzesi'ne götürülen ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinden seçilen 7 kişilik bir grup ile müze ziyareti sonrasında mülakatlar

yapılmıştır. Mülakatlardan elde edilen sonuçlara göre, panoramik resmin sağladığı gerçeklik duygusunun, öğrenmedeki duyuşsal boyutun ortaya çıkarılmasında etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, panoramik resimle karşılaştıklarında şaşırdukları, heyecanlandıkları, kendilerini savaşa tanık olmuş gibi hissettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin savaşın olumsuzluklarına ve İstanbul'un Fethi'nde yaşanan zorluklara vurgu yapmaları tarihsel empati kurma yönünde müzeden faydalandıklarını göstermektedir. Öğrenciler, müzenin tasarımının diğer müzelerden farklı olarak daha güçlü empati duygusu geliştirmelerine yardımcı olduğunu vurgulayarak, tarihsel bilginin somutlaştığını ve etkili bir öğrenme deneyimi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Özeskici'nin (2009) "Müzedede Öğrenmenin Öğrencilerin Görsel, Duyuşsal ve Kinestetik Yönleri Üzerine Etkileri (İlköğretim 6.Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama)" adlı yüksek lisans çalışmasında, müze eğitiminin bazı sanatsal etkinliklerle zenginleştirilip zenginleştirilemeyeceğini saptamak ve bu etkinliklerin öğrencilerin görsel, duyuşsal ve kinestetik öğrenme biçimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koyulmuştur. Araştırmaya katılan Çorum Merkez Bahçelievler İlköğretim Okulu 95 ilköğretim ikinci kademe 6.Sınıf öğrencisine, müze ziyaretinden 2 gün önce 36 sorudan oluşan (görsel 12, duyuşsal 12, kinestetik 12) öğrenme özelliklerine yönelik ön test ve son test yaptırılmıştır. Bu iki testin arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakıldığında, her üç öğrenme biçiminde de ön test ile son test arasında 0.05 olasılık düzeyinde fark olduğu bulunmuştur. Bunun anlamı da müze eğitiminin etkinliklerle yapıldığında öğrenme biçimlerinin üçünü de olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanmıştır.

Akmehmet'in (2008) "Müzelerin Tarih Öğretiminde Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi" adlı çalışmasında, ilgili literatürü inceleyerek Sosyal Bilgiler Programında müzelerin kullanımını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda ise Türkiye'de öğretmenlerin müzeleri Sosyal Bilgiler tarih öğretiminde kullanmaları için müzelerin eğitim, etkinlik ve materyalleri sunmalarının yeterli olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerini müzelere götürmesi ve gezi öncesi ve sonrası etkinlikleri uygulayarak, müze gezisini sınıf içi öğretimle bütünleştirebilmeleri

için bu konuda gerekli yöntem bilgisine sahip ve müzelerin eğitimdeki öneminin bilincinde olmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

Utku'nun (2008) yüksek lisans tezinde, "İlköğretim 5.sınıf düzeyi sanat eğitimi Görsel Sanatlar dersinde Müze Eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisi" başlığı ile veriler elde etmeye çalışılmıştır. Araştırma 2006–2007 öğretim yılında Eryaman Toplu Konut İlköğretim Okulu, Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu ve Özel Tevfik Fikret Okulları 5.sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yapılandırmacı öğretim yaklaşımına göre hazırlanmış Özel Tevfik Fikret Okulları Görsel Sanatlar Programının uygulandığı Özel Tevfik Fikret Okulları 5.sınıf öğrencileri ile MEB Görsel Sanatlar Programının uygulandığı Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu 5.sınıf öğrencileri arasında Sanat Eğitimi kapsamındaki Müze eğitiminin tutum puanları açısından Özel Tevfik Fikret Okulları lehine anlamlı bir fark vardır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, MEB 'in Görsel Sanatlar Programı ile Özel Tevfik Fikret Okulları tarafından hazırlanan program karşılaştırıldığında Özel Tevfik Fikret Okullarının hazırladığı MEB tarafından onaylanmış programın müze eğitimi kapsamında, kazanımları ve etkinlikleri bakımından daha etkili sonuçlar verdiği, içeriğinin daha olumlu tutumlara neden olduğu görüşüne varılmıştır.

Baykan'ın (2007) "2005 ve 2006 İlköğretim Programlarının Müze Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans çalışmasında, sınıf öğretmenleri ve 4. sınıf öğrencilerine uyguladığı yöntem ile 2005–2006 ilköğretim programlarında müze ile eğitimle ilgili mevcut durumu saptamış ve uygulamada ortaya çıkan sorunları öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlemiştir. Çalışma sonucunda, 2005 ve 2006 ilköğretim programlarında müze ile eğitime ilişkin kazanımların Görsel Sanatlar dersi dışında yeterli olmadığı ve öğretmenlerin müze ile eğitim etkinliklerini uygulamada zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca müze ile eğitim uygulaması kapsamında yapılan etkinliklerin, öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlara ulaştığı tespit edilmiştir.

Bozdoğan'ın (2007) hazırlamış olduğu doktora tezinde, "Bilim ve Teknoloji Müzelerinin Fen Öğretiminde Yeri ve Önemi" adı altında betimleme (survey) yöntemi ile Ankara ili sınırları içerisinde on yedi okul merkez alınarak öğretmen, idareci, öğrenci ve öğrenci velisinin görüşlerine başvurmuştur. Araştırma sonucunda idarecilerin, öğretmenlerin, ilköğretim ikinci kademe

öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin büyük çoğunluğunun bilim ve teknoloji müzeleri ile ilgili haberleri takip etmediği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçları her yaştaki ve her statüdeki bilim müzesi ziyaretçilerinin ortak sorunlarının ekonomik problemler ve uygun zaman sıkıntıları olduğunu ortaya koymuştur. İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ve öğrenci velileri ekonomik nedenlerden başka, aile bireylerinin çalışmaktan dolayı bu müzelere gitme fırsatı bulamadıklarını, boş zamanlarını daha çok dinlenme ve diğer uğraşlarla geçirdiklerini belirttikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra toplumun büyük kısmının bu tür yerlere ilgi duymadığını, eğitimsizlik ve bilinçsizlik neticesinde de bu yerlere gidilemediğini belirttikleri de göze çarpan önemli unsurlardır. Yine araştırmada, bilim ve teknoloji müzelerine yapılan gezilerin okullarla sınırlı kaldığı, okulların da bürokratik işlemler, maddi imkânsızlıklar ve müfredatın yoğunluğu nedeniyle bu tür etkinliklere gerektiği kadar yer veremediği tespit edilmiştir.

Demir'in (2007) "Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Gözlem Gezisi Yöntemini Uygulama Durumları" hakkında yaptığı araştırmada, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ortaya koyarak, yöntemin başarıya ulaşması için bu sorunların çözülmesi gerektiğini belirtmiştir. Ankara ilinde görev yapan iki yüz kırk sınıf öğretmenine uygulanan anketlerden elde edilen verilere göre öğretmenler gezi ile ilgili prosedür işlemlerini yerine getirdiklerini belirtmişler, fakat gezi öncesi ve sonrasında yapılması gereken çalışmalara yönelik kendilerini yüksek düzeyde değerlendirmemişlerdir.

Çulha'nın (2006) hazırladığı "Tarihsel Mekânlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, tarihsel mekânlarda keşfederek öğrenme yoluyla gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler derslerinde öğrencilerin nasıl bir süreç yaşadıklarını, neler hissettiklerini, bilgiyi nasıl işlediklerini ortaya koymak amacıyla 7. sınıftan toplam 33 öğrenciyle 2 ay süren nitel bir araştırma söz konusudur. Çalışmanın sonunda öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarıları ne olursa olsun, tarihsel mekân ve müzedeki etkinliklere istekli olarak katıldıkları gözlenmiştir. Ayrıca tarihsel mekânlarda öğrencilerin duyu organlarını kullanarak bilgiyi yapılandırdıkları, kız öğrencilerle erkek

öğrencilerin farklı etkinliklerden hoşlandıkları ortaya çıkmış, öğrencilerin sosyal tarihle tanışmaları sağlanmıştır.

Erim'in (2005) Sanat eğitimi ve müze kavramının öğretilmesine yönelik yürütülen bir araştırmasında, Bursa Anadolu Arabaları Müzesi kullanılarak öğrencilerin gelecek tasarımlarını oluşturmalarındaki etkisi incelenmiştir. Öğrencilerin algısında oluşmuş müze anlayışından farklı olan ve ilgilerine hitap eden bir müzede sanat eğitimine yönelik yürütülen bu çalışma, Bursa ili sınırları içerisindeki biri özel diğeri resmi iki ilköğretim okulunun 7. sınıflarından seçilen birer sınıfla sınırlı tutulmuştur. Araştırma verilerinin nitel yöntemlerle analiz edilmesi sonucu, araştırmanın öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak yaratıcı tasarımlar ortaya koymalarını sağladığı görülmüştür.

Açıkgöz'ün (2006) "Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem ve inceleme yönteminin etkililiğinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde gezi- gözlem ve inceleme yöntemi ile geleneksel öğretim yöntemi olan anlatım yöntemi karşılaştırılarak, İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin örnek konu olarak seçilen "Anadolu Selçuklu Devleti'nde Kültür ve Uygarlık" konusunu anlamalarına ve sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın deneysel çalışması, 2005-2006 eğitim ve öğretim yılı ikinci yarısında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, Ankara Etlik'teki Hacı Mustafa Tarman İlköğretim Okulu'nda aynı öğretmenin iki ayrı sınıftaki 56 İlköğretim 6. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada "Anadolu Selçuklu Devleti'nde Kültür ve Uygarlık" konusu kontrol grubunda geleneksel öğretim yöntemiyle, deney grubunda ise gezi- gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak işlenmiştir. Araştırmada ön test ve son test kontrol gruplu deneysel desen uygulanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; Sosyal Bilgiler dersinde gezi- gözlem ve inceleme yönteminin kullanımının başarıyı artırması bakımından geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır.

Kuşan'ın (2005) "Türk İslam Eserleri Müzesi'nde Milli Eğitim Müfredatı Doğrultusunda İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Eğitim Programı Hazırlama Projesi" adlı yüksek lisans tezi çalışmasında, yeni müfredattaki Milli Eğitimin amaç ve ilkelerini araştırılmış, bu ilkelerden müze eğitimi ile örtüşenler belirlenerek İlköğretim Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin müze

ortamında işlenilmesine yönelik bir program geliştirilmiştir. Belirlenen bu program doğrultusunda Türk İslam Eserleri Müzesi uygulama alanı olarak seçilerek Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerine yönelik müze çalışma planları tasarlanmıştır. Araştırmada ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerine tasarlanan çalışma planlarından biri uygulanmış, uygulamanın öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı, sorgulama becerilerini kullanarak bilgilerini yapılandırmalarına yardım ettiği belirlenmiştir.

Şahan'ın (2005) "Müze ve Eğitim" adlı çalışmasında, müzede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemini ve yararlarını pekiştirmek adına, müzenin anlamına, müze-eğitim ilişkisinin kavram olarak içeriğine değinmiştir. Bu çalışmada müzelerde, eğitimle ilişkili olarak yapılan uygulamalı araştırmaların sonuçlarına yer verilmiştir ve müzelerle yapılan okul ziyaretlerinin katkısı, burada yer alan koleksiyonların okul müfredatıyla ilişkilendirilerek eğitime desteği örneklerle ifade edilmiştir. Çalışmanın sonucunda müzelerin geçmişin kültürlerine ve insanlarına karşı daha duygusal bağlar oluşturarak bugünü ve geçmişi daha yakından ve içten anlamamıza yardımcı olduğu, müzelerde yapılan çalışmaların öğretilerde oluşan kimi sabit fikirlerin değişmesini sağladığı, bazı öğrencilerin sınıf dışında problem çözmede ve iletişimde daha başarılı, yaratıcı ve enerjik olmasının nedeni müzelerle ilişkilendirilerek müzelerin eğitimdeki önemi vurgulanmıştır.

Buyurgan'ın (2004) yaptığı araştırmada, Müzede Etkin Öğrenme ile verimli bir müze ziyareti uygulayabilmek ve geçerli olabilecek bir eğitim yöntemi sunma düşüncesiyle hareket edilmiştir. 35 kişilik Beytepe ilköğretim Okulu 4-C sınıfı öğrencilerine, müzede öğrenme etkinliği yapılmış, ön test ve son test çalışması uygulanmıştır. Çalışma öncesi okul yönetimi ve veliler bilgilendirilerek, öğrencileri müzeye götürecek araç ayarlanmıştır. Müze olarak Anadolu Medeniyetleri Müzesi seçilmiştir. Önceden müze yetkilileri ile bağlantı kurulmuştur. Araştırmacı tarafından öğrencilerin seviyesine uygun bir müze kılavuzu hazırlanmış ve ziyaret sırasında not almaları, çizim yapabilmeleri için hatırlatmalar yapılmıştır. En az ilgili öğrencilerin dahi ziyaret sırasında çeşitli notlar almaları ve çizimler yapmaları, merak ve ilgilerinin arttığını göstermektedir. Bu durum alışılmış öğrenme biçimlerinin dışında kalan örneklerin etkinliklerle yapıldığında öğrencileri daha istekli hale getirmektedir.

Müze ziyareti süresince öğrenmenin başarılı olmasında, araştırmacının hazırladığı müze rehberi ve geniş kapsamlı hazırlıkların etkisi büyüktür. Öğrencilerin müze ziyareti sırasında istekli, heyecanlı oldukları ve bilgi edindikleri de gözlemlenmiştir.

Gürkan'ın (2004) müze eğitiminin yararını ortaya koymayı amaçlayan, "İlköğretim II. Kademedeki Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneğinde)" başlıklı yüksek lisans tezi, Bursa iline bağlı merkez ilçelerdeki 6 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda, müze eğitimi ile kalıcı ve etkili öğrenmenin gerçekleştiği, farklı bakış açısı kazanarak öğrencilerin sanata ve tarihe daha duyarlı ve bilinçli yaklaştığı sonuçları elde edilmiştir.

Güleç ve Alkış'ın (2003) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu" adlı makaleleri kapsamında, müze, eğitim ve iletişim ilişkisi dikkate alınarak, ilköğretim birinci kademedeki görev yapan 30 sınıf öğretmenine müze gezileri anketi uygulanmıştır. Anket kapsamında alternatif bir eğitim ve iletişim ortamı olan müzelerin derslerle ilişkili olarak kullanılıp kullanılmadıkları ve bu mekânlarda öğretmenlerin yaptıkları uygulamalar incelenmiştir. Çalışma sonucunda hemen hemen örneklemedeki bütün öğretmenlerin sınıflarını müzeye götürdükleri ancak maddi olanaksızlıklar ve gidiş-dönüş imkânlarının yetersizliği nedeniyle bu faaliyetlerin az yapıldığı belirlenmiştir. Ayrıca bir öğretim yılı içinde müzelere yapılan ziyaretlerin sıklığında okulun yer aldığı çevredeki kültür yapısının ve maddi olanakların etkili olduğu ve okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe müzeye gitme sıklığının arttığı tespit edilmiştir.

Mercin'in (2003) "Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü", konulu yaptığı çalışmasının sonucunda, müzelerin kültür, sanat ve diğer alanlarda etkili bir eğitim sağlamak amacıyla bir uygulama okulu gibi kullanılabileceğini saptamıştır.

Ata'nın (2002) "Müzelerle ve Tarihî Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri", başlıklı doktora tezinde, müzeleri tarih öğretiminde kullanmak isteyen Tarih öğretmenlerinin önündeki engelleri ortaya koymaya çalışmıştır. Bu amaçla 590 resmi ilköğretim okulunda görevli 145 "Tarih öğretmeni kadrolu" Sosyal Bilgiler öğretmeni ve 263 lisede

görevli 618 Tarih öğretmenine anket uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda Tarih öğretmenlerinin, müzeyi tarih öğretiminde önemli bir kaynak olarak algıladıkları ve müze görevlilerinin kendilerine yardımcı olmalarının öğrencilerin öğrenme yaşantılarına olan etkisine vurgu yaptıkları görülmüştür.

Maccario'nun (2002) "Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı" çalışmasında müzelerin çeşitleri, genel ve özelde eğitim işlevini gerçekleştirmeye yönelik politikaları ele alınmış, çağdaş müzelerin çocuk, genç-yetişkinlerin eğitimine yönelik olarak uyguladıkları etkinlikler, araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda müze ile eğitimle ilgili olarak hedeflerin doğru saptanmasının önemi, programların hazırlanması, destek olabilecek kurum ve kişilerle gerekli ilişkilerin kurulması ve bunların doğru değerlendirilmesi gibi pek çok bileşeni olan müze eğitimi, yönetici, uzman ve eğitimcilerin karşılıklı eşgüdümü sağlanarak gerçekleştirilebileceği görüşü bildirilmiştir.

Topallı'nın (2001) "İlk ve Orta Dereceli Okullarda Güzel Sanatlar Eğitimi Kapsamında Müze Eğitiminin Rolü ve Önemi" başlık tez araştırmasının sonuçları, müze gezen öğrenci sayısının düşük olduğunu, müze denildiğinde öğrencilerin daha çok arkeoloji müzelerini algıladıklarını ve bu doğrultuda tanımlamalar yaptıklarını göstermektedir. Aynı çalışmada müze gezisinin ardından öğrencilerin üç boyutlu uygulama çalışmalarını eğlenerek yaptıklarını ve kalıcı bir şekilde öğrenmeyi tamamladıkları saptanmıştır.

Varol'un (2001) "İlköğretim Okulları İkinci Kademe Programı Resim-İş Dersinde Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi" adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim okulları ikinci kademe programı resim-iş dersinde müze eğitiminin yeri ve önemini; İlköğretim okulları ikinci kademe görsel sanatlar dersi öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucu değerlendirilerek ortaya koyulmuştur. Bu çalışmada, müze eğitimi yoluyla tarihi eserler ve kültür varlıklarının tanıtımı, onları korunma duyarlılığının kazandırılması, geçmişteki kültür ve sanat değerlerinin çağdaş estetik değerler arasındaki ilişki bilincinin sağlanması hedeflenmiştir. Görsel sanatlar dersi öğretmenleriyle görüşme tekniği uygulanarak, görsel sanatlar dersinde müze eğitiminin yeri ve önemi anketi yapılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda görsel sanatlar dersinde öğretmenlerin atölye ve uygulamadaki zorluklara rağmen müze eğitimine yönelik çalışmalara yer verdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda müze eğitiminin önemi yansıtılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmada toplanan veriler, öğrenci görüşlerine dayanarak farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada hâlihazırdaki durumun incelenmesi amacıyla örneklemden toplanan verilerin istatistikî analizi yapıldığından bu araştırma nicel bir araştırma olmakla birlikte betimsel yöntem kullanılmıştır.

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modeli; nesneye, olguya, olaya, bireye vb. ilişkin günümüzdeki ya da geçmişteki verilerin tamamının gözden geçirilmesi mantığına dayanmaktadır. Böylece, araştırılan olguya ilişkin dağınık veriler toparlanacak, sınıflandırılacak, düzenlenecek ve çözümlenecektir. Genel tarama modelleri, örnekleme yoluyla evren hakkında kestirimlerde bulunma ve genellemeler yapma amacını gütmektedir. Bu modeller özellikle evrene ilişkin eğilimlerin belirlenmesinde yararlı olduğu için olabildiğince geniş bir örneklemden veri toplanır (Şimşek, 2012: 92).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2013–2014 eğitim öğretim yılı I. yarıyılında, Amasya ve Diyarbakır illerinde bulunan tesadüfi örneklem ile seçilmiş 10 okulda öğrenim gören ortaokul 5. , 6. ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, ilgili evrenden ulaşılan toplam 1000 öğrenci oluşturmaktadır.

Örnekleme alınan öğrencilerin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Öğrencilerin yaşadıkları illere göre dağılımı										
Amasya					Diyarbakır					
N		%			N		%			
496		49,6			504		50,4			
Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre dağılımı										
Özel okul					Resmi okul					
N		%			Köy okulu		İl merkezindeki okul			
195		19,5			N	%	N	%		
					229	22,9	576	57,6		
Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı										
Kız					Erkek					
N		%			N		%			
496		49,6			504		50,4			
Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımı										
5. Sınıf		6. Sınıf				7. Sınıf				
N	%	N		%		N		%		
328	32,8	340		34,0		332		33,2		
Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre dağılımı										
İlkokul		Ortaokul			Lise			Üniversite		
N	%	N	%		N	%	N	%		
269	26,9	247	24,7		243	24,3	241	24,1		
Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı										
İlkokul		Ortaokul			Lise			Üniversite		
N	%	N	%		N	%	N	%		
427	42,7	236	23,6		174	17,4	163	16,3		
Öğrencilerin müzeye gitme sıklığına göre dağılımı										
Hiç gitmeyen		Senede bir kez giden			Senede iki kez giden			Senede üç kez ve daha fazla giden		
N	%	N	%		N	%	N	%		
399	39,9	388	38,8		138	13,8	75	7,5		
Öğrencilerin şehir dışında müzeye gitmelerine göre dağılımı										
Evet					Hayır					
N		%			N		%			
288		28,8			712		71,2			
Öğrencilerin en çok sevdikleri derse göre dağılımı										
Türkçe		Sosyal Bilgiler			Matematik		Fen ve Teknolojisi		Diğer	
N	%	N	%		N	%	N	%	N	%
166	16,6	329	32,9		247	24,7	174	17,4	84	8,4

3.3. Verilerin Toplanması

Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi, adlı çalışma için 20 ifadeden oluşan, öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutum ve görüşlerini belirlemeye yönelik veri toplama aracı, likert tipi bir ölçek olma özelliği taşımaktadır. Ölçekte beşli derecelendirme ölçeği “Hiç katılmıyorum”(1), “Katılmıyorum”(2), “Biraz Katılıyorum”(3), “Katılıyorum”(4), “Tamamen Katılıyorum”(5) şeklinde kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Koçak’ın 2010 yılında hazırlamış olduğu “İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Müze Yetkililerinin Görüşleri” adlı çalışmasından uyarlayarak geliştiren Kısa’nın (2012) Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri) çalışmasından aynen alınmıştır. Bunun için Kısa ile iletişime geçilerek gerekli izin alınmıştır.

Ölçeğin Amasya ve Diyarbakır illerinde, toplam 1000 ortaokul öğrencisine uygulamasıyla, Bartlett's Test of Sphericity=24948.964, iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha değeri 0.95, KMO değeri ise 0.95 olarak bulunmuştur. Bu değerlere bakılarak ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Analizi

İlgili araştırma için toplanan verilerin analizinde SPSS 20.00 paket programıyla değerlendirmeler yapılmıştır. Verilerin yorumlanmasında betimsel istatistiklerden yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesine ilişkin yaşanan şehir, cinsiyet ve şehir dışında müzeye gidip gitmemeye göre farklılıkları tespit etmek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t-testi ile iki grubun ortalamaları karşılaştırılarak, aradaki farkın rastlantısal mı, yoksa istatistiksel olarak anlamlı mı olduğuna karar verilmektedir. Bağımsız gruplar t-testi, sadece iki grup arasındaki farklılıkların incelenmesi için uygundur. Fakat araştırmada ikiden

fazla grubun karşılaştırılması gerekmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyine, babalarının ve annelerinin eğitim durumuna, müzeye gitme sıklığına ve en çok sevdiği derse göre farklılığın olup olmadığı için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way Anova) testi kullanılmıştır. Tablolardaki verilerin yorumlanmasında öğrenci ortalamaları için 1.00-1.80 (hiç katılmıyorum), 1.81-2.60 (katılıyorum), 2.61-3.40 (biraz katılıyorum), 3.41-4.20 (katılıyorum), 4.21-5.00 (tamamen katılıyorum), değerleri göz önüne alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere ilişkin bulgular tablolar halinde verilmiş olup bu tablolar doğrultusunda da yorumlar yapılmıştır.

4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumlarının frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.1. Öğrencilerin Müze Gezilerine İlişkin Tutumlarının Frekans Dağılımları

Tutum ifadeleri	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Biraz katılmıyorum		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	198	19.8	123	12.3	145	14,5	230	23.0	304	30.4
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	173	17.3	140	14.0	119	11.9	211	21.1	357	35.7
Öğretmenimiz geleceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	216	21.6	153	15.3	164	16.4	193	19.3	274	27.4
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	195	19.5	155	15.5	158	15.8	202	20.2	290	29.0
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	155	15.5	175	17.5	146	14.6	208	20.8	316	31.6
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	173	17.3	156	15.6	149	14.9	193	19.3	329	32.9

Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	167	16.7	155	15.5	141	14.1	215	21.5	322	32.2
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	168	16.8	171	17.1	150	15.0	192	19.2	319	31.9
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	177	17.7	177	17.7	148	14.8	196	19.6	302	30.2
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	191	19.1	169	16.9	154	15.4	187	18.7	299	29.9
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	201	20.1	181	18.1	135	13.5	191	19.1	292	29.2
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasında gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	219	21.9	161	16.1	143	14.3	182	18.2	295	29.5
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	215	21.5	183	18.3	130	13.0	189	18.9	283	28.3
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	208	20.8	180	18.0	137	13.7	188	18.8	287	28.7
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	206	20.6	160	16.0	150	15.0	181	18.1	303	30.3
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	196	19.6	162	16.2	151	15.1	188	18.8	303	30.3
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	181	18.1	151	15.1	140	14.0	181	18.1	347	34.7
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	134	1.4	119	11.9	141	14.1	209	20.9	397	39.7
Müze gezileri bizde eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	116	11.6	83	8.3	146	14.6	199	19.9	456	45.6
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgisimizi arttırmaktadır.	105	10.5	78	7.8	129	12.9	165	16.5	523	52.3

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; %53.4'ü “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde tamamen katılıyorum ve katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Biraz katılıyorum ise bu oranın %14.3'ünü oluşturmaktadır. Buna

göre eğitim ve öğretim açısından yapılan bu kadar önemli bir etkinlikte öğrencilerin yarısından fazlasının ön bilgilerinin yoklanmamasının önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ise öğrencilerin %56.8’inin tamamen katılması ve katılması yukarıdaki ifade ile uyumaktadır. Buna göre giriş davranışları ölçen öğretmenlerin giriş bilgilendirmesi de yaptıkları anlaşılmaktadır.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesine öğrencilerin %27.4’ ünün tamamen katıldığı, %19.3’ünün katıldığı ve %16.4’ünün biraz katıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç son yıllarda ortaya çıkan yapılandırmacı eğitim anlayışıyla örtüşmekte ve öğrencinin bilgiyi kendisinin inşa etmesine olanak sağlandığı söylenebilir.

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde yine öğrencilerin toplam %65’i tamamen katılıyorum, katılıyorum ve biraz katılıyorum görüşünde bulunmuştur. Elde edilen sonuç ön çalışmalara verilmesi gereken önem bazında değerlidir.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesine öğrencilerin sadece %33’ünün tamamen katılmıyorum ve katılmıyorum dediği görülmektedir. Bu da 2. tutum ifadesinde olduğu gibi gezi öncesi müze hakkında bilgi veren öğretmenlerimizin buna ilaveten müzede uyulacak kuralları da hatırlattıkları sonucuna ulaşılabilir.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesine öğrencilerin %67.1’i tamamen katıldıklarını, katıldıklarını ve biraz katıldıklarını belirtmiştir. Bu oran müze gezisinin amaçlı, bilinçli ve alanında uzman kişilerin desteğini alarak yapıldığının göstergesidir.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesi için öğrencilerin %67.8’i tamamen katılıyorum, katılıyorum ve biraz katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Bir önceki tutum ifadesini destekler nitelikte olan ifade ve elde edilen sonuç, müze gezileri sırasında istifade edilen rehber ya da yetkili kişinin bilgilendirici açıklamalarının varlığını ortaya çıkarmıştır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesine öğrencilerin %33.9’ u hiç katılmadıklarını ve katılmadıklarını

aktarmıştır. Katılanların sayısı her ne kadar yarıdan fazla da olsa müze gezisi sırasında tutulan notların anında öğrenmeye etkisinin bilincinin daha da geliştirilmesi fikrini açığa çıkarmıştır.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesine öğrencilerinin %35.4’ünün tamamen katılmadıkları ve katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim fotoğraf çekmek ve bunları analiz etme görsel zekâyâ hitap etmesinden ötürü ulaşılan sonuç yeterli değildir.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz” ifadesine ise öğrencilerin %64’ünün tamamen katıldıkları, katıldıkları ve biraz katıldıkları gözlenmiştir. Eğitimde kullanılan bir takım görüş geliştirme ve paylaşma yöntemleri empati yapma yeteneğini geliştirmeye katkı sağlamasından elde edilen bulgu oldukça anlamlıdır.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz” ifadesinde öğrencilerin %61.8’i bu ifadeye tamamen katıldıklarını, katıldıklarını ve biraz katıldıklarını belirtmiştir. Öğrencilerinin yarısından fazlasının olumlu düşünceler içerisinde olması sevindirici olmakla beraber katılmayanların oranının fazlalığı tedirgin edicidir. Çünkü öğrenme istek ve meraktan doğar ve bunlara düşünce yoluyla ulaşırız.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz” ifadesine tamamen katılmayan ve katılmayan öğrenci oranı %38’dir. İfadeye katılan öğrenci oranı ise 3. ifade ile aynı doğrultudadır. Bu da gösteriyor ki gerek müze gezisi öncesi gerek müze gezisi sonrası yapılan araştırma ödevleri ile öğrenci aktif ve bilgiye kendi ulaşmaktadır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikayeler yazarız” ifadesine tamamen katılan, katılan ve biraz katılan öğrenci oranı %60.2’dir. Demek oluyor ki sözel zekâyı ön plana çıkaran bu etkinlikten faydalanılmaktadır fakat katılmayanlarının oranının fazla olması bunun yeterli düzeyde olmadığını göstergesidir.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesine öğrencilerin sadece %38.8’i tamamen katılmıyorum ve katılmıyorum yönünde görüş bildirmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının olumlu görüşü, müze gezisi sonrasında da müzenin öğrenmeye katkısının devam ettiği fikrine götürmekte ve müze eğitimi algısının gelişmesine umut niteliğindedir.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinin öğrenci görüşlerine göre tamamen katılmayanların ve katılmayanların oranı %36’dır. Bir önceki ifadenin sonucu ile tutarlı olan bu oran müze bilincinin gelişimi ile daha da azalacaktır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesine öğrencilerin %35.8’i tamamen katılmıyorum ve katılmıyorum yönünde görüş bildirmiştir. Yine bu oranda kendinden önceki ifade ile sonuç bakımından eşleşmiştir. Ayrıca proje hazırlama ile el becerisi geliştirmeye katkısı olan müzelerin bir başka değeri de etkinlikler vasıtasıyla öne çıkmaktadır.

“Müze gezisi Sosyal Bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesine katılan öğrencilerin oranı %66.8’dir. Yukarıdaki ifadelerden yeni bilgi öğrenmeye yönelik olanlar için bildirilen olumlu görüşler, doğrudan Sosyal Bilgiler dersi açısından incelenen yeni ve farklı bilgi kazanmaya sağlanan katkı konusunda elde edilen sonuç çok da olumsuz değildir fakat yetersizdir.

“Müze gezisi bizim Sosyal Bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesi için öğrencilerin %74.7’si tamamen katıldıklarını, katıldıklarını ve biraz katıldıklarını belirtmiştir. Elde edilen oran müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersi için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymakta ve bilişsel basamakların en üst düzeyi olan değerlendirme yapabilme davranışını geliştirmeye katkısı açıktır.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır” ifadesine bildirilen görüşler neticesinde öğrencilerin %80.1’i bu ifadeye tamamen katılmakta, katılmakta ve biraz katılmaktadır. Bu yüksek oran ile müze gezilerinin tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırdığı sonucuna ulaşılabilir.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesine tamamen katılan, katılan ve biraz katılan öğrencilerin oranı %81.7’dir. Elde edilen sonuç en yüksek yüzdeye sahiptir. Gösteriyor ki müze gezileri salt Sosyal Bilgiler dersine değil, Sosyal Bilimlerin içerisinde yer alan birçok bilim dalına da ilgiyi arttırmaktadır.

4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Yaşadıkları İllere Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları il açısından bağımsız gruplar t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.2. Öğrencilerin Yaşadıkları İller Açısından Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	İl	N	\bar{x}	SS	t	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Amasya	496	3.53	1.43	4.53	.00
	Diyarbakır	504	3.10	1.54		
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Amasya	496	3.72	1.41	6.10	.00
	Diyarbakır	504	3.15	1.54		
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Amasya	496	3.33	1.50	3.69	.00
	Diyarbakır	504	2.98	1.49		
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Amasya	496	3.44	1.47	4.49	.00
	Diyarbakır	504	3.02	1.49		
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Amasya	496	3.69	1.39	7.49	.00
	Diyarbakır	504	3.01	1.45		
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Amasya	496	3.67	1.42	6.91	.00
	Diyarbakır	504	3.03	1.50		
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Amasya	496	3.68	1.41	6.83	.00
	Diyarbakır	504	3.05	1.47		
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Amasya	496	3.61	1.45	6.18	.00
	Diyarbakır	504	3.03	1.46		
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Amasya	496	3.52	1.48	5.40	.00
	Diyarbakır	504	3.01	1.44		
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Amasya	496	3.55	1.46	6.83	.00
	Diyarbakır	504	2.91	1.47		
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Amasya	496	3.47	1.48	6.00	.00
	Diyarbakır	504	2.91	1.50		
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Amasya	496	3.48	1.49	6.41	.00
	Diyarbakır	504	2.86	1.52		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Amasya	496	3.41	1.50	5.72	.00
	Diyarbakır	504	2.87	1.51		
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Amasya	496	3.47	1.46	6.41	.00
	Diyarbakır	504	2.86	1.52		
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Amasya	496	3.53	1.51	6.65	.00
	Diyarbakır	504	2.90	1.47		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Amasya	496	3.58	1.46	7.37	.00
	Diyarbakır	504	2.89	1.48		

Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Amasya	496	3.69	1.47	7.04	.00
	Diyarbakır	504	3.03	1.49		
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Amasya	496	3.89	1.33	6.23	.00
	Diyarbakır	504	3.33	1.48		
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Amasya	496	4.04	1.31	5.77	.00
	Diyarbakır	504	3.54	1.42		
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Amasya	496	4.24	1.19	7.59	.00
	Diyarbakır	504	3.60	1.47		

sd= 998

Yukarıdaki tablo incelendiğinde “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya}=3.53$, $\bar{X}_{Diyarbakır}=3.10$, $t=4.53$, $p<0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin ifadelerine göre Amasya’daki öğretmenler öğrencilerin giriş davranışlarına daha fazla önem verdikleri ifade edilebilir.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesi için Amasya’da öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır iline göre, öğrenci aritmetik ortalamasında anlamlılık daha yüksektir ($\bar{X}_{Amasya}=3.72$, $\bar{X}_{Diyarbakır}=3.15$, $t=6.10$, $p<0.05$). Elde edilen sonuca göre birinci ifade ile uyuşan müze gezisi öncesi ön bilgilerin yoklanması akabinde öğrenci bilgilendirilmesi Amasya’da ki öğretmenlerde daha yoğundur fikri ortaya çıkabilir.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesi için Diyarbakır’da öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha düşük çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya}=3.33$, $\bar{X}_{Diyarbakır}=2.98$, $t=3.69$, $p<0.05$). Bu ifadelerle göre Diyarbakır’da ki öğretmenler Amasya’da ki öğretmenlere göre konu öncesi ön araştırmaya meyilli değildiler diye düşünülebilir. “Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde ise öğrenci görüşlerine göre Amasya’daki öğretmenlerin müzede yapılacak olan etkinliklere yönelik önceden bilgi verdiği anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya}=3.44$, $\bar{X}_{Diyarbakır}=2.02$, $t=4.49$, $p<0.05$).

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya}=3.69$, $\bar{X}_{Diyarbakır}=3.01$, $t=7.49$, $p<0.05$). Öğrenci ifadelerine

göre Amasya'daki öğretmenlerin müze gezisi öncesi gezinin verimli geçebilmesi için daha çok özen gösterdikleri söylenebilir.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesine Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamlı düzeyde daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir ($\bar{X}_{\text{Amasya}} = 3.67$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}} = 3.03$, $t = 6.91$, $p < 0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin ifadelerine göre müze gezisini görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapma Amasya'da daha yaygındır.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}} = 3.68$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}} = 3.05$, $t = 6.83$, $p < 0.05$). Bu ortalama sonucuna göre müze gezilerini rehber eşliğinde daha fazla yapan Amasya ili öğrencileri için müze rehberinin bilgilendirici açıklamaları daha anlamlıdır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}} = 3.61$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}} = 3.03$, $t = 6.18$, $p < 0.05$). Öğrenci görüşlerine göre yine Amasya ilinde öğrenim gören öğrenciler Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilere göre müze gezisi sırasında gözlemlerinden hareketle daha fazla not tutmaktadır.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}} = 3.52$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}} = 3.01$, $t = 5.40$, $p < 0.05$). Araştırmaya katılan öğrenci ifadelerinin ortalamalarına bakılarak müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik fotoğraf çekme davranışı Amasya ilinde daha ön plandadır.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır (\bar{X}_{Amasya}

=3.55, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}}=2.91$, $t= 6.83$, $p<0.05$). Fark edilebilir bir yüksek anlam oranı ile Amasya ilinde öğrenim gören öğrenciler diğer ile göre müze gezisi sırasında daha çok bilgilerini paylaşıyorlar denebilir.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}}=3.47$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}}=2.91$, $t= 6.00$, $p<0.05$). Müze gezisi sırasında bilgilerini daha sık paylaşan Amasya ili öğrencileri bu ifade de düşüncelerini ortaya koymada daha yüksek ortalamaya sahiptirler. Bu sonucun nedeni bu ildeki öğrencilerin tartışma yöntemlerine ve düşünce geliştirme tekniklerine ilgilerinin daha fazla olmasıdır.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}}=3.48$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}}=2.86$, $t= 6.41$, $p<0.05$). Ayrıca bu ifade katılma oranının en düşük ortalamasına sahiptir. Araştırmaya katılan öğrencilerden Diyarbakır’da öğrenim görenlerin ortalamasının kıyaslandığı ilden daha düşük olması müze gezisi öncesinde olduğu gibi sonrasında da araştırma ödevlerine karşı görüşleri zayıftır.

“Müze gezisi sonrasında Sosyal Bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Amasya}}=3.41$, $\bar{X}_{\text{Diyarbakır}}=2.87$, $t= 5.72$, $p<0.05$). Ortaya çıkan ortalamaya göre Sosyal Bilgiler dersinde müze gezisi sonrasında elde edilen bilgiler ışığında hikâye yazma oranı Amasya’da öğrenim gören öğrencilerde daha fazladır. Bu, öğrencilerin üst düzey çalışmaları daha fazla önemsediklerini göstermektedir.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin

Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 3.47$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 2.86$, $t = 6.41$, $p < 0.05$). Görüş bildiren öğrencilerden Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır’da öğrenim gören öğrencilere kıyasla müze gezisi sonrası müzede yapılan etkinlikleri okul ortamına taşıyıp sergi açma oranı daha yüksektir. Elde edilen sonuç müze gezisi öncesi ve esnasında yapılan etkinliklerle paralel olarak müze gezisi sonrasında da devam ettiğini teyit eder niteliktedir.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 3.53$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 2.90$, $t = 6.65$, $p < 0.05$). Bu ifade de bir önceki ifadeye yakın ortalama ile Amasya ilinde öğrenim görenler, Diyarbakır ilinde öğrenim görenlerden daha yüksek oranda müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırladıkları saptanmıştır. Amasya ilindeki öğrencilerin müzeciliğin toplama ve sergileme işlevini yerine getirmekte daha başarılı oldukları açıktır.

“Müze gezisi sonrasında Sosyal Bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 3.58$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 2.89$, $t = 7.37$, $p < 0.05$). Ciddi ortalama üstünlüğü olan Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerine göre Sosyal Bilgiler dersinde müze gezisi sonrası proje görevlendirmeleri ve maket hazırlama etkinliğini yerini getirme daha anlamlıdır.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 3.69$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 3.03$, $t = 7.04$, $p < 0.05$). Araştırmaya katılan öğrenci görüşleri ortalamasına göre Amasya’daki öğrenciler müze gezisinin sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmalarına katkı sağladığı ifadesi anlamlı düzeyde daha fazladır. Bu öğrenciler göre yeni ve farklı bilgi öğrenmede müzelerin önemli katkısı vardır.

“Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 3.89$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 3.33$, $t = 6.23$, $p < 0.05$). Araştırmaya katılan öğrencilerden Amasya ilinde öğrenim gören öğrenciler için müze gezisinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapabilme davranışlarını geliştirebilecekleri öğrenme alanı müzelerdir.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırır” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 4.04$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 3.54$, $t = 5.77$, $p < 0.05$). Amasya’da öğrenim gören öğrencilere göre müze gezilerinin tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincinin arttığı ifadesi Diyarbakır ’da öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla anlamlıdır. Çünkü Amasya ili öğrencilerinin sergi ve koleksiyonculuk düşüncelerindeki olumlu görüşlerle aynı doğrultuda geliştirdikleri bilinçle iç içedir.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{Amasya} = 4.24$, $\bar{X}_{Diyarbakır} = 3.60$, $t = 7.59$, $p < 0.05$). Bu oran tüm ifadeler için en yüksek ortalamaya sahiptir. Buna göre Amasya ilinde öğrenim gören öğrenciler Diyarbakır ilinde öğrenim gören öğrencilere göre müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersi ile bağlantılı bilim dallarına ilgiyi arttırdığı görüşü hâkimdir. Muhtemeldir ki Sosyal Bilgiler dersine karşı geliştirilen olumlu tutum bu ders ile ilişkili diğer derslere de yansımakta ve katkı sağlamaktadır.

4.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türüne Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türü açısından One Way Anova testi sonuçları tablo 4.3. de verilmiştir:

Tablo 4.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Gruplar arası	104.15	2	52.07	24.09	.00
	Gruplar içi	2155.08	997	2.16		
	Toplam	2259.23	999			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Gruplar arası	136.72	2	68.36	31.82	.00
	Gruplar içi	2141.55	997	2.14		
	Toplam	2278.27	999			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	132.14	2	66.07	30.64	.00
	Gruplar içi	2149.52	997	2.15		
	Toplam	2281.66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	156.32	2	78.16	37.38	.00
	Gruplar içi	2084.50	997	2.09		
	Toplam	2240.83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	189.14	2	94.57	48.30	.00
	Gruplar içi	1951.83	997	1.95		
	Toplam	2140.97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	224.20	2	112.10	55.57	.00
	Gruplar içi	2010.99	997	2.01		
	Toplam	2235.19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Gruplar arası	270.28	2	135.14	70.21	.00
	Gruplar içi	1918.81	997	1.92		
	Toplam	2189.10	999			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	211.50	2	105.75	52.84	.00
	Gruplar içi	1995.17	997	2.00		
	Toplam	2206.67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	218.96	2	109.48	54.64	.00
	Gruplar içi	1997.67	997	2.00		
	Toplam	2216.63	999			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Gruplar arası	198.89	2	99.44	48.07	.00
	Gruplar içi	2062.35	997	2.06		
	Toplam	2261.24	999			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Gruplar arası	238.60	2	119.30	57.50	.00
	Gruplar içi	2068.53	997	2.75		
	Toplam	2307.13	999			

Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Gruplar arası	179.79	2	89.89	40.94	.00
	Gruplar içi	2189.27	997	2.19		
	Toplam	2369.07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	232.81	2	116.40	54.97	.00
	Gruplar içi	2111.02	997	2.11		
	Toplam	2343.83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Gruplar arası	220.37	2	110.18	52.31	.00
	Gruplar içi	2100.06	997	2.10		
	Toplam	2320.44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Gruplar arası	246.57	2	123.28	58.97	.00
	Gruplar içi	2084.20	997	2.09		
	Toplam	2330.77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Gruplar arası	206.67	2	103.33	49.49	.00
	Gruplar içi	2081.72	997	2.08		
	Toplam	2288.40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	214.13	2	107.06	50.86	.00
	Gruplar içi	2098.82	997	2.10		
	Toplam	2312.95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	189.68	2	94.84	50.22	.00
	Gruplar içi	1882.85	997	1.88		
	Toplam	2072.54	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	163.86	2	81.93	46.08	.00
	Gruplar içi	1772.51	997	1.77		
	Toplam	1936.38	999			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgisini arttırmaktadır.	Gruplar arası	169.48	2	84.74	48.73	.00
	Gruplar içi	1733.58	997	1.73		
	Toplam	1903.07	999			

Anlamlı çıkan farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların Levene testinin ($p_{\text{Levene}} < 0.05$) sonucuna göre homojen olmadıklarından dolayı Kruskal-Wallis testinin sonuçları tablo 4.4. de verilmiştir:

Tablo 4.4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından Tutum Puanlarının Kruskal-Wallis Testinin Sonuçları

Tutum İfadeleri	Okul Türü	N	Ortalama toplamı	X ²	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Özel	195	597.08	45.47	.00
	Köy	229	412.57		
	Merkez	576	502.76		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Özel	195	614.03	59.95	.00
	Köy	229	403.26		
	Merkez	576	500.72		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Özel	195	620.28	58.52	.00
	Köy	229	410.69		
	Merkez	576	495.65		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Özel	195	618.29	69.19	.00
	Köy	229	390.28		
	Merkez	576	504.44		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Özel	195	623.84	88.55	.00
	Köy	229	368.90		
	Merkez	576	511.07		
	Toplam	1000			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Özel	195	633.70	93.53	.00
	Köy	229	370.22		
	Merkez	576	507.20		
	Toplam	1000			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Özel	195	661.41	119.24	.00
	Köy	229	362.58		
	Merkez	576	500.86		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Özel	195	641.33	94.34	.00
	Köy	229	375.37		
	Merkez	576	502.57		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Özel	195	638.14	99.20	.00
	Köy	229	365.97		
	Merkez	576	507.39		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Özel	195	629.36	85.00	.00
	Köy	229	377.05		
	Merkez	576	505.95		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, kroki hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz.	Özel	195	646.02	100.24	.00
	Köy	229	371.25		
	Merkez	576	502.62		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz.	Özel	195	630.43	74.65	.00
	Köy	229	393.38		
	Merkez	576	499.10		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazıyoruz.	Özel	195	649.37	98.17	.00
	Köy	229	377.29		
	Merkez	576	499.08		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlıyoruz.	Özel	195	644.86	92.85	.00
	Köy	229	380.24		
	Merkez	576	499.44		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlıyoruz.	Özel	195	652.70	104.39	.00
	Köy	229	372.44		
	Merkez	576	499.89		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlıyoruz.	Özel	195	655.11	89.64	.00
	Köy	229	398.91		
	Merkez	576	488.55		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Özel	195	646.24	92.30	.00
	Köy	229	384.31		
	Merkez	576	497.35		
	Toplam	1000			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Özel	195	661.73	95.82	.00
	Köy	229	403.68		
	Merkez	576	484.41		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Özel	195	661.63	90.53	.00
	Köy	229	424.05		
	Merkez	576	476.34		
	Toplam	1000			

Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Özel	195	651.76	98.79	.00
	Köy	229	396.51		
	Merkez	576	490.63		
	Toplam	1000			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Kruskal-Wallis testinin sonucuna göre, “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 45.47$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 597.08$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 412.57$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 502.76$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 59.95$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 614.03$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 403.26$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 500.72$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 58.52$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 620.28$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 410.69$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 495.65$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 69.19$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 618.29$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 390.28$)

en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=504.44$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=88.55$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=623.84$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=368.90$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=511.07$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=93.53$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=633.70$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=370.22$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=507.20$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=119.24$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=661.41$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=362.58$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=500.86$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=94.34$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=641.33$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=375.37$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=502.57$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=99.20$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler

($\bar{X}_{\text{Özel}}=638.14$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=365.97$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=507.39$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=85.00$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=629.36$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=377.05$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=505.95$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekanın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=104.24$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=646.02$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=371.25$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=502.62$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X_2=74.65$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}}=630.43$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}}=393.38$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}}=499.10$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=98.17$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören

öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 649.37$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 377.29$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 499.08$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 92.85$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 644.86$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 380.24$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 499.44$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 104.39$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 652.70$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 372.44$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 499.89$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sonrasında Sosyal Bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 89.64$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 655.11$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Köy}} = 398.91$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Merkez}} = 488.55$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 92.30$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{\text{Özel}} = 646.24$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında

öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Köy}=384.31$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Merkez}=497.35$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezisi bizim Sosyal Bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=95.82$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Özel}=661.73$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Köy}=403.68$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Merkez}=484.41$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=90.53$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Özel}=661.63$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Köy}=424.05$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Merkez}=476.34$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=98.79$, $p<0.05$). Bu sonuca göre özel okulda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Özel}=651.76$) bu ifade için en yüksek puanı, köy okullarında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Köy}=396.51$) en düşük puanı ve şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}_{Merkez}=490.63$) ise diğer iki okul türünün arasında yer almıştır.

Bütün ifadeler incelendiğinde yapılabilecek yorumların başında; öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türü, müze gezilerine yönelik geliştirdikleri tutumlarında son derece etkilidir. Tutum ifadelerine katılmama oranı en fazla köy okullarında öğrenim gören öğrencilerinden oluşmaktayken katılma oranının da en fazla olduğu özel okullarda öğrenim gören öğrencilerdir.

Şehir merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler ise bu iki okul türü arasında yer almaktadır. Köy yaşamının getirdiği olumsuz şartlar sonucu etkilemiş olabilir. Ekonomik sorunlar ve ulaşım sorunu bunların başında gelmektedir. Özel okullarının müze gezisi ve etkinliklerine verdiği önem bu okulların maddi olanaklarından kaynaklanıyor olabilir.

4.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri açısından bağımsız gruplar t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.5. Öğrencilerin Cinsiyetleri Açısından Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Kız	496	3.30	1.50	-26	.79
	Erkek	504	3.33	1.50		
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Kız	496	3.36	1.51	-1.58	.11
	Erkek	504	3.51	1.50		
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Kız	496	3.11	1.48	-89	.37
	Erkek	504	3.19	1.53		
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Kız	496	3.15	1.49	-1.79	.07
	Erkek	504	3.32	1.50		
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Kız	496	3.30	1.46	-99	.31
	Erkek	504	3.40	1.46		
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Kız	496	3.31	1.49	-68	.49
	Erkek	504	3.38	1.49		
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Kız	496	3.36	1.50	-10	.91
	Erkek	504	3.37	1.45		
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Kız	496	3.30	1.48	-43	.66
	Erkek	504	3.34	1.49		
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz	Kız	496	3.18	1.47	-1.84	.06
	Erkek	504	3.35	1.49		

Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz	Kız	496	3.17	1.49	-1.30	.19
	Erkek	504	3.29	1.50		
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz.	Kız	496	3.10	1.53	-1.75	.07
	Erkek	504	3.27	1.49		
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz.	Kız	496	3.11	1.54	-1.14	.25
	Erkek	504	3.22	1.53		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazıyoruz.	Kız	496	3.10	1.53	-.84	.39
	Erkek	504	3.18	1.52		
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlıyoruz.	Kız	496	3.13	1.51	-.67	.49
	Erkek	504	3.19	1.53		
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlıyoruz.	Kız	496	3.17	1.50	-.73	.46
	Erkek	504	3.25	1.55		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlıyoruz.	Kız	496	3.23	1.49	-.12	.89
	Erkek	504	3.24	1.53		
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Kız	496	3.35	1.50	-.14	.88
	Erkek	504	3.36	1.54		
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Kız	496	3.60	1.41	-.28	.77
	Erkek	504	3.62	1.46		
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Kız	496	3.78	1.39	-.21	.82
	Erkek	504	3.80	1.39		
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Kız	496	3.89	1.38	-.63	.52
	Erkek	504	3.95	1.37		

sd=998

Yukarıdaki tablo incelendiğinde ölçekte yer alan tutum ifadelerinin tamamında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı hiçbir ifadenin cinsiyetin öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, erkek öğrencilerin görüşlerinin kız öğrencilerin görüşlerine göre tüm ifadeler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni erkek öğrencilerin müze gezilerine karşı daha duyarlı ve bilinçli olması olabilir.

4. 6. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından One Way Anova testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.6. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum ifadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Gruplar arası	13.17	2	6.58	2.92	.06
	Gruplar içi	2246.06	997	2.25		
	Toplam	2259.23	999			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Gruplar arası	4.95	2	2.47	1.08	.33
	Gruplar içi	2273.32	997	2.28		
	Toplam	2278.27	999			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	12.90	2	6.45	2.83	.06
	Gruplar içi	2268.75	997	2.27		
	Toplam	2281.66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	8.17	2	4.08	1.82	.16
	Gruplar içi	2232.65	997	2.23		
	Toplam	2240.83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	13.22	2	6.61	3.09	.06
	Gruplar içi	2127.75	997	2.13		
	Toplam	2140.97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	2.90	2	1.45	.65	.52
	Gruplar içi	2232.29	997	2.23		
	Toplam	2235.19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Gruplar arası	5.65	2	2.82	1.29	.27
	Gruplar içi	2183.44	997	2.19		
	Toplam	2189.10	999			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	4.94	2	2.47	1.12	.32
	Gruplar içi	2201.72	997	2.20		
	Toplam	2206.67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	5.37	2	2.68	1.21	.29
	Gruplar içi	2211.26	997	2.21		
	Toplam	2216.63	999			

Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Gruplar arası	4.78	2	2.39	1.05	.34
	Gruplar içi	2256.46	997	2.26		
	Toplam	2261.24	999			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz.	Gruplar arası	9.54	2	4.77	2.07	.12
	Gruplar içi	2297.59	997	2.30		
	Toplam	2307.13	999			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz.	Gruplar arası	9.97	2	4.99	2.10	.12
	Gruplar içi	2359.09	997	2.36		
	Toplam	2369.07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	4.78	2	2.39	1.02	.36
	Gruplar içi	2339.04	997	2.34		
	Toplam	2343.83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlıyoruz.	Gruplar arası	.90	2	.45	.19	.82
	Gruplar içi	2319.54	997	2.32		
	Toplam	2320.44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlıyoruz.	Gruplar arası	.64	2	.32	.13	.87
	Gruplar içi	2330.12	997	2.33		
	Toplam	2330.77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlıyoruz.	Gruplar arası	2.68	2	1.34	.58	.55
	Gruplar içi	2285.71	997	2.29		
	Toplam	2288.40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	6.61	2	3.30	1.43	.24
	Gruplar içi	2306.33	997	2.31		
	Toplam	2312.95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	7.73	2	3.86	1.86	.15
	Gruplar içi	2064.81	997	2.07		
	Toplam	2072.54	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	6.84	2	3.42	1.76	.17
	Gruplar içi	1929.54	997	1.93		
	Toplam	1936.38	999			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Gruplar arası	7.22	2	3.61	1.90	.15
	Gruplar içi	1895.84	997	1.90		
	Toplam	1903.07	999			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde ölçekte yer alan tutum ifadelerinin tamamında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir

($p > 0.05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı hiçbir ifadenin sınıf düzeyine göre öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.7. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumu açısından One Way Anova testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.7. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Gruplar arası	150,96	3	50,32	23,77	,00
	Gruplar içi	2108,27	996	2,11		
	Toplam	2259,23	999			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Gruplar arası	188,89	3	62,96	30,01	,00
	Gruplar içi	2089,38	996	2,09		
	Toplam	2278,27	999			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	142,35	3	47,45	22,09	,00
	Gruplar içi	2139,30	996	2,14		
	Toplam	2281,66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	221,87	3	73,95	36,48	,00
	Gruplar içi	2018,95	996	2,02		
	Toplam	2240,83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	200,76	3	66,92	34,35	,00
	Gruplar içi	1940,20	996	1,94		
	Toplam	2140,97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	208,80	3	69,60	34,21	,00
	Gruplar içi	2026,39	996	2,03		
	Toplam	2235,19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Gruplar arası	283,34	3	94,44	49,36	,00
	Gruplar içi	1905,76	996	1,913		
	Toplam	2189,10	999			

Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	203,63	3	67,87	33,75	,00
	Gruplar içi	2003,04	996	2,01		
	Toplam	2206,67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	212,007	3	70,66	35,11	,00
	Gruplar içi	2004,63	996	2,01		
	Toplam	2216,63	999			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Gruplar arası	183,37	3	61,12	29,30	,00
	Gruplar içi	2077,86	996	2,08		
	Toplam	2261,24	999			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Gruplar arası	223,66	3	74,55	35,64	,00
	Gruplar içi	2083,47	996	2,09		
	Toplam	2307,13	999			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Gruplar arası	241,72	3	80,57	37,72	,00
	Gruplar içi	2127,34	996	2,13		
	Toplam	2369,07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	288,72	3	96,24	46,64	,00
	Gruplar içi	2055,10	996	2,063		
	Toplam	2343,83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Gruplar arası	264,63	3	88,21	42,73	,00
	Gruplar içi	2055,81	996	2,06		
	Toplam	2320,44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Gruplar arası	248,77	3	82,92	39,67	,00
	Gruplar içi	2081,99	996	2,09		
	Toplam	2330,77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Gruplar arası	260,91	3	86,97	42,72	,00
	Gruplar içi	2027,48	996	2,03		
	Toplam	2288,40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	252,01	3	84,00	40,59	,00
	Gruplar içi	2060,94	996	2,06		
	Toplam	2312,95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	196,35	3	65,45	34,74	,00
	Gruplar içi	1876,18	996	1,88		
	Toplam	2072,5	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	167,03	3	55,67	31,34	,00
	Gruplar içi	1769,34	996	1,77		
	Toplam	1936,38	999			

Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Gruplar arası	177,12	3	59,04	34,07	,00
	Gruplar içi	1725,94	996	1,73		
	Toplam	1903,07	999			

Anlamlı çıkan farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların Levene testinin ($p_{\text{Levene}} < 0.05$) sonucuna göre homojen olmadıklarından dolayı Kruskal-Wallis testinin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.8. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Baba eğitim durumu	N	Ortalama toplamı	X ²	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	İlkokul	269	429.99	64.99	.00
	Ortaokul	247	444.35		
	Lise	243	528.10		
	Üniversite	241	608.92		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	İlkokul	269	432.10	81.17	.00
	Ortaokul	247	424.02		
	Lise	243	53.13		
	Üniversite	241	617.29		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	İlkokul	269	446.74	64.12	.00
	Ortaokul	247	435.11		
	Lise	243	511.45		
	Üniversite	241	616.48		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir. (gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	İlkokul	269	407.70	98.50	.00
	Ortaokul	247	436.83		
	Lise	243	537.41		
	Üniversite	241	632.13		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	İlkokul	269	414.37	93.45	.00
	Ortaokul	247	433.37		
	Lise	243	537.12		
	Üniversite	241	628.51		
	Toplam	1000			

Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	İlkokul	269	410.54	92.26	.00
	Ortaokul	247	438.33		
	Lise	243	539.10		
	Üniversite	241	625.72		
	Toplam	1000			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	İlkokul	269	400.32	129.87	.00
	Ortaokul	247	426.75		
	Lise	243	530.03		
	Üniversite	241	658.13		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	İlkokul	269	414.99	94.76	.00
	Ortaokul	247	432.98		
	Lise	243	534.08		
	Üniversite	241	631.28		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	İlkokul	269	406.37	97.45	.00
	Ortaokul	247	441.79		
	Lise	243	532.84		
	Üniversite	241	633.12		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	İlkokul	269	423.10	80.40	.00
	Ortaokul	247	435.48		
	Lise	243	533.41		
	Üniversite	241	620.34		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz.	İlkokul	269	418.63	95.76	.00
	Ortaokul	247	435.25		
	Lise	243	519.55		
	Üniversite	241	639.55		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz.	İlkokul	269	412.96	100.13	.00
	Ortaokul	247	436.51		
	Lise	243	523.35		
	Üniversite	241	640.76		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	İlkokul	269	398.56	122.44	.00
	Ortaokul	247	429.06		
	Lise	243	538.64		
	Üniversite	241	649.04		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	İlkokul	269	401.76	112.18	.00
	Ortaokul	247	432.99		
	Lise	243	538.20		
	Üniversite	241	641.89		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	İlkokul	269	407.64	108.92	.00
	Ortaokul	247	429.84		
	Lise	243	535.37		
	Üniversite	241	641.40		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede ki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	İlkokul	269	401.78	113.27	.00
	Ortaokul	247	435.36		
	Lise	243	532.20		
	Üniversite	241	645.49		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	İlkokul	269	406.16	109.29	.00
	Ortaokul	247	431.99		
	Lise	243	535.88		
	Üniversite	241	640.35		
	Toplam	1000			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	İlkokul	269	419.64	98.33	.00
	Ortaokul	247	428.29		
	Lise	243	531.21		
	Üniversite	241	633.80		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	İlkokul	269	426.58	97.14	.00
	Ortaokul	247	428.98		
	Lise	243	521.14		
	Üniversite	241	635.50		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	İlkokul	269	425.00	107.25	.00
	Ortaokul	247	432.16		
	Lise	243	512.55		
	Üniversite	241	642.66		
	Toplam	1000			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Kruskal-Wallis testinin sonucuna göre, “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 64.99$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkökul

mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=429.99$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=444.35$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=528.10$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=608.92$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=81.17$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=432.10$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=424.02$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=538.13$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=617.29$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=64.12$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=446.74$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=435.11$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=511.45$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=616.48$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=98.50$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=407.70$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=436.83$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=537.41$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=632.13$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=93.45$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=414.37$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=433.37$) lise

mezunu ($\bar{X}_{Lise} = 537.12$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste} = 628.51$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 92.26$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul} = 410.54$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul} = 438.33$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise} = 539.10$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste} = 625.72$) en yüksek puanı almıştır.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 129.87$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul} = 400.32$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul} = 426.75$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise} = 530.03$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste} = 658.13$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 94.76$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul} = 414.99$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul} = 432.98$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise} = 534.08$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste} = 631.28$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 97.45$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul} = 406.37$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul} = 441.79$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise} = 532.84$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste} = 633.12$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz”

ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 80.40$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 423.10$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 435.48$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 533.41$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 620.34$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 95.76$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 418.63$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 435.25$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 519.55$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 639.55$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 100.13$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 412.96$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 436.51$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 523.35$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 640.76$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikayeler yazarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 122.44$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 398.56$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 429.06$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 538.64$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 649.04$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 112.18$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 401.76$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 432.99$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 538.20$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 641.89$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 108.92$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 407.64$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 429.84$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 535.37$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 641.40$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 113.27$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 401.78$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 435.36$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 432.20$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 645.49$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 109.29$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 406.16$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 431.99$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 535.88$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 640.35$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 98.33$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 419.64$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 428.29$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 531.21$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 633.80$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 97.14$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 426.58$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 428.98$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 521.14$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 635.50$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 107.25$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 425.00$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 432.16$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 512.55$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}} = 642.66$) en yüksek puanı almıştır.

Bütün ifadeler için ortak değerlendirme yapıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının da müze gezilerine karşı geliştirdikleri tutumlarında olumlu anlamda artış olduğu gözlenmektedir. Tümel olarak, babaların eğitim seviyesinin müze gezilerine karşı geliştirilen tutuma etkisi ortaya çıkmaktadır. Babaların eğitim seviyesi çocuklarının da müze gezilerine katılma ve etkinliklerde bulunma davranışına yön vermektedir.

4. 9. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumu açısından One Way Anova testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.9. Öğrencilerin Annelerin Eğitim Durumu Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	128,05	3	42.68	19.74	.00
	Gruplar içi	2153,60	996	2.16		
	Toplam	2281,66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir. (gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	168,47	3	56.15	26.99	.00
	Gruplar içi	2072,35	996	2.08		
	Toplam	2240,83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	202,74	3	67.58	34.72	.00
	Gruplar içi	1938,23	996	1.94		
	Toplam	2140,97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	193,25	3	64.41	31.42	.00
	Gruplar içi	2041,94	996	2.05		
	Toplam	2235,19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Gruplar arası	236,39	3	78.80	40.19	.00
	Gruplar içi	1952,70	996	1.96		
	Toplam	2189,10	999			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	174,49	3	58.16	28.50	.00
	Gruplar içi	2032,17	996	2.04		
	Toplam	2206,67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	184,31	3	61.43	30.10	.00
	Gruplar içi	2032,32	996	2.04		
	Toplam	2216,63	999			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşırız.	Gruplar arası	190,88	3	63.62	30.61	.00
	Gruplar içi	2070,36	996	2.07		
	Toplam	2261,24	999			

Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Gruplar arası	226,21	3	75.40	36.09	.00
	Gruplar içi	2080,92	996	2.08		
	Toplam	2307,13	999			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Gruplar arası	222,06	3	74.02	34.33	.00
	Gruplar içi	2147,00	996	2.15		
	Toplam	2369,07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	232,84	3	77.61	36,61	.00
	Gruplar içi	2110,99	996	2.11		
	Toplam	2343,83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Gruplar arası	248,46	3	69.48	32.77	.00
	Gruplar içi	2111,98	996	2.12		
	Toplam	2320,44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Gruplar arası	218,21	3	72.73	34.29	.00
	Gruplar içi	2112,56	996	2.12		
	Toplam	2330,77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Gruplar arası	219,52	3	73.17	35.22	.00
	Gruplar içi	2068,87	996	2.07		
	Toplam	2288,40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	192,80	3	64.26	30.19	.00
	Gruplar içi	2120,15	996	2.12		
	Toplam	2312,95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	175,24	3	58.41	30.66	.00
	Gruplar içi	1897,29	996	1.90		
	Toplam	2072,54	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	152,14	3	50.71	28.31	.00
	Gruplar içi	1784,24	996	1.79		
	Toplam	1936,38	999			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Gruplar arası	155,09	3	51.69	29.45	.00
	Gruplar içi	1747,97	996	1.75		
	Toplam	1903,07	999			

Anlamlı çıkan farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların Levene testinin ($p_{\text{Levene}} < 0.05$) sonucuna göre homojen olmadıklarından dolayı Kruskal-Wallis testinin sonuçları tablo 4.10. da verilmiştir:

Tablo 4.10. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Tutum İfadesi	Anne eğitim durumu	N	Ortalama toplamı	X ²	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	İlkokul	427	439.00	58.16	.00
	Ortaokul	236	483.09		
	Lise	174	568.73		
	Üniversite	163	613.98		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	İlkokul	427	441.01	65.57	.00
	Ortaokul	236	470.11		
	Lise	174	571.34		
	Üniversite	163	624.72		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	İlkokul	427	446.56	58.66	.00
	Ortaokul	236	476.50		
	Lise	174	537.13		
	Üniversite	163	637.45		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	İlkokul	427	428.53	75.94	.00
	Ortaokul	236	487.75		
	Lise	174	567.11		
	Üniversite	163	636.40		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	İlkokul	427	426.96	95.34	.00
	Ortaokul	236	462.42		
	Lise	174	609.51		
	Üniversite	163	631.90		
	Toplam	1000			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	İlkokul	427	431.54	85.05	.00
	Ortaokul	236	464.57		
	Lise	174	596.31		
	Üniversite	163	630.90		
	Toplam	1000			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	İlkokul	427	423.15	107.55	.00
	Ortaokul	236	464.31		
	Lise	174	586.85		
	Üniversite	163	663.34		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	İlkokul	427	432.77	82.50	.00
	Ortaokul	236	469.15		
	Lise	174	574.33		
	Üniversite	163	644.52		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	İlkokul	427	430.54	87.66	.00
	Ortaokul	236	473.08		
	Lise	174	562.29		
	Üniversite	163	657.53		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	İlkokul	427	435.54	83.32	.00
	Ortaokul	236	460.69		
	Lise	174	579.74		
	Üniversite	163	643.72		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığını ilgili düşünceler ortaya koyarız.	İlkokul	427	436.40	98.48	.00
	Ortaokul	236	447.58		
	Lise	174	575.05		
	Üniversite	163	665.46		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	İlkokul	427	436.46	92.79	.00
	Ortaokul	236	455.31		
	Lise	174	564.98		
	Üniversite	163	664.85		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	İlkokul	427	423.51	99.45	.00
	Ortaokul	236	474.61		
	Lise	174	572.01		
	Üniversite	163	663.33		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	İlkokul	427	431.19	88.62	.00
	Ortaokul	236	471.09		
	Lise	174	561.06		
	Üniversite	163	660.00		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	İlkokul	427	422.19	97.23	.00
	Ortaokul	236	477.61		
	Lise	174	579.00		
	Üniversite	163	655.00		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	İlkokul	427	423.17	97.42	.00
	Ortaokul	236	472.56		
	Lise	174	587.76		
	Üniversite	163	650.37		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	İlkokul	427	430.20	82.86	.00
	Ortaokul	236	473.02		
	Lise	174	582.08		
	Üniversite	163	637.35		
	Toplam	1000			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	İlkokul	427	433.04	88.64	.00
	Ortaokul	236	472.69		
	Lise	174	553.37		
	Üniversite	163	661.04		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	İlkokul	427	439.64	86.72	.00
	Ortaokul	236	458.29		
	Lise	174	565.75		
	Üniversite	163	651.38		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	İlkokul	427	438.34	90.88	.00
	Ortaokul	236	459.68		
	Lise	174	570.26		
	Üniversite	163	647.95		
	Toplam	1000			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Kruskal-Wallis testinin sonucuna göre, “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 58.16$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}} = 439.00$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}} = 483.09$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}} = 568.73$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniversite}} = 613.98$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 65.57$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul

mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=441.01$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=470.11$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=571.34$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=624.72$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=58.61$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=446.56$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=476.50$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=537.13$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=637.45$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=75.94$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=428.53$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=487.75$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=567.11$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=636.40$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=95.34$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=426.96$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=462.42$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=609.51$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=631.90$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=85.05$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=431.54$) bu ifade için en düşük puanı

almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul}=464.57$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise}=596.31$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste}=630.90$) en yüksek puanı almıştır.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=107.55$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul}=423.15$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul}=464.31$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise}=586.85$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste}=663.34$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=82.50$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul}=432.77$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul}=469.15$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise}=574.33$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste}=644.52$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=87.66$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul}=430.54$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{Ortaokul}=473.08$) lise mezunu ($\bar{X}_{Lise}=562.29$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{Üniveriste}=657.53$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=83.32$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{İlkokul}=435.54$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra

sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=460.69$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=579.74$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=643.72$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekanın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=98.48$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=436.40$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=447.58$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=575.05$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=665.46$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=92.79$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=436.46$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=455.31$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=564.98$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=664.85$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=99.45$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=423.51$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=474.61$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=572.01$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=663.33$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=88.62$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=431.19$) bu ifade için en düşük puanı

almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=471.09$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=561.06$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=660.00$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=97.23$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=422.19$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=477.61$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=579.00$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=655.00$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=97.42$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=423.17$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=472.56$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=587.76$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=650.37$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=82.86$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=430.20$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=473.02$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=582.08$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=637.35$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=88.64$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=433.04$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak

ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=472.69$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=553.37$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=661.04$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=86.72$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=439.64$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=458.29$) lise mezunu ($X_{\text{Lise}}=565.75$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=651.38$) en yüksek puanı almıştır.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=90.88$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumunda ilkokul mezunu ($\bar{X}_{\text{İlkokul}}=438.34$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak ortaokul mezunu ($\bar{X}_{\text{Ortaokul}}=459.68$) lise mezunu ($\bar{X}_{\text{Lise}}=570.26$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}_{\text{Üniveriste}}=647.95$) en yüksek puanı almıştır.

Sonuçlar eğitimin aileden başladığı gerçeğini destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının da müze gezilerine karşı geliştirdikleri tutumlarında olumlu anlamda artış olduğu gözlenmektedir. Bir önceki değişken olan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine göre ortaya çıkan sonuç ile birebir eşleştiği açıktır. Bu sonucun ortaya çıkmasındaki ihtimaller; anne ve babaların çocuklarını yetiştirmedeki dikkat ettikleri sadece bilişsel alan geliştirici etkinliklerin yanı sıra duyuşsal ve devinişsel alana da değer verdikleri, bunları geliştirici yöntemleri önce kendilerine uygulayıp uygun rol model oldukları olabilir.

4. 11. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığına Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından One Way Anova testi sonuçları Tablo 4.11. de verilmiştir:

Tablo 4.11. Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığı Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Gruplar arası	736.93	3	245.64	160.71	.00
	Gruplar içi	1522.30	996	1.52		
	Toplam	2259.23	999			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Gruplar arası	782.72	3	260.90	173.75	.00
	Gruplar içi	1495.55	996	1.50		
	Toplam	2278.27	999			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	645.24	3	215.08	130.90	.00
	Gruplar içi	1636.42	996	1.64		
	Toplam	2281.66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	724.67	3	241.55	158.68	.00
	Gruplar içi	1516.15	996	1.52		
	Toplam	2240.83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	916.83	3	305.61	248.65	.00
	Gruplar içi	1224.14	996	1.22		
	Toplam	2140.97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	995.32	3	331.77	266.51	.00
	Gruplar içi	1239.87	996	1.24		
	Toplam	2235.19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar	Gruplar arası	1027.42	3	342.47	293.63	.00
	Gruplar içi	1161.67	996	1.16		
	Toplam	2189.10	999			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	932.17	3	310.72	242.82	.00
	Gruplar içi	1274.49	996	1.28		
	Toplam	2206.67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	925.56	3	308.52	238.00	.00
	Gruplar içi	1291.07	996	1.29		
	Toplam	2216.63	999			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Gruplar arası	950.69	3	316.89	240.83	.00
	Gruplar içi	1310.54	996	1.31		
	Toplam	2261.24	999			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Gruplar arası	895.45	3	298.48	210.59	.00
	Gruplar içi	1411.67	996	1.41		
	Toplam	2307.13	999			

Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Gruplar arası	901.53	3	300.51	203.95	.00
	Gruplar içi	146.54	996	1.47		
	Toplam	2369.07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	987.61	3	329.20	241.76	.00
	Gruplar içi	1356.22	996	1.36		
	Toplam	2343.83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Gruplar arası	1003.29	3	334.43	252.89	.00
	Gruplar içi	1317.14	996	1.32		
	Toplam	2320.44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Gruplar arası	979.67	3	326.55	240.73	.00
	Gruplar içi	1351.10	996	1.35		
	Toplam	2330.77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Gruplar arası	920.63	3	306.87	223.46	.00
	Gruplar içi	1367.77	996	1.37		
	Toplam	2288.40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	991.80	3	330.60	249.23	.00
	Gruplar içi	1321.15	996	1.32		
	Toplam	2312.95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	840.23	3	280.07	226.37	.00
	Gruplar içi	1232.31	996	1.23		
	Toplam	2072.54	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	746.13	3	248.71	208.12	.00
	Gruplar içi	1190.25	996	1.19		
	Toplam	1936.38	999			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Gruplar arası	784.12	3	261.37	232.65	.00
	Gruplar içi	1118.94	996	1.12		
	Toplam	1903.07	999			

Anlamlı çıkan farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların Levene testinin ($p_{\text{Levene}} < 0.05$) sonucuna göre homojen olmadıklarından dolayı Kruskal-Wallis testinin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.12. Öğrencilerin Müzeye Gitme Sıklığı Açısından Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Müzeye gitme sıklığı	N	Ortalama toplamı	X ²	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Hiç gitmedim	399	307.17	314.69	.00
	Senede bir kez	388	625.52		
	Senede iki kez	138	625.59		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	652.10		
	Toplam	1000			

Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Hiç gitmedim	399	302.88	332.67	.00
	Senede bir kez	388	629.03		
	Senede iki kez	138	628.64		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	651.13		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Hiç gitmedim	399	317.57	279.24	.00
	Senede bir kez	388	623.80		
	Senede iki kez	138	614.92		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	625.29		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Hiç gitmedim	399	306.05	316.60	.00
	Senede bir kez	388	623.48		
	Senede iki kez	138	636.93		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	647.73		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Hiç gitmedim	399	277.96	416.71	.00
	Senede bir kez	388	644.52		
	Senede iki kez	138	645.79		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	672.00		
	Toplam	1000			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Hiç gitmedim	399	274.71	430.09	.00
	Senede bir kez	388	643.87		
	Senede iki kez	138	657.80		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	670.58		
	Toplam	1000			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Hiç gitmedim	399	269.25	451.82	.00
	Senede bir kez	388	644.22		
	Senede iki kez	138	663.61		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	687.14		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Hiç gitmedim	399	279.81	411.30	.00
	Senede bir kez	388	635.61		
	Senede iki kez	138	659.68		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	682.72		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Hiç gitmedim	399	282.72	405.08	.00
	Senede bir kez	388	622.99		
	Senede iki kez	138	669.49		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	714.49		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Hiç gitmedim	399	280.18	412.36	.00
	Senede bir kez	388	625.62		
	Senede iki kez	138	681.78		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	691.79		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyuyoruz.	Hiç gitmedim	399	289.03	375.55	.00
	Senede bir kez	388	630.39		
	Senede iki kez	138	657.32		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	664.98		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlıyoruz.	Hiç gitmedim	399	289.74	373.82	.00
	Senede bir kez	388	630.47		
	Senede iki kez	138	647.67		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	678.57		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Hiç gitmedim	399	280.70	407.29	.00
	Senede bir kez	388	630.52		
	Senede iki kez	138	678.84		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	669.07		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlıyoruz.	Hiç gitmedim	399	277.83	420.01	.00
	Senede bir kez	388	628.71		
	Senede iki kez	138	675.95		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	699.03		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlıyoruz.	Hiç gitmedim	399	281.23	412.13	.00
	Senede bir kez	388	621.10		
	Senede iki kez	138	679.23		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	714.24		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlıyoruz.	Hiç gitmedim	399	285.63	394.26	.00
	Senede bir kez	388	619.67		
	Senede iki kez	138	686.45		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	684.95		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Hiç gitmedim	399	277.16	422.61	.00
	Senede bir kez	388	644.50		
	Senede iki kez	138	660.96		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	648.46		
	Toplam	1000			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Hiç gitmedim	399	287.43	394.49	.00
	Senede bir kez	388	638.00		
	Senede iki kez	138	628.61		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	686.97		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Hiç gitmedim	399	293.92	381.85	.00
	Senede bir kez	388	629.70		
	Senede iki kez	138	645.99		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	663.39		
	Toplam	1000			
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Hiç gitmedim	399	286.15	432.55	.00
	Senede bir kez	388	634.18		
	Senede iki kez	138	648.94		
	Senede üç kez ve daha fazla	75	676.15		
	Toplam	1000			

a: hiç gitmedim

b: senede bir kez

c: senede iki kez

d: senede üç kez ve daha fazla

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Kruskal-Wallis testinin sonucuna göre, “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=314.69$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=307.17$) bu ifade için en düşük puan ortalamasını almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=625.52$) senede iki kez ($\bar{X}_c=625.59$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=652.10$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=332.67$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=302.88$) bu ifade için en düşük puan ortalamasını almıştır. Daha sonra bir önceki ifadenin aksine senede bir kez ($\bar{X}_b=629.03$) senede iki

kez ($\bar{X}_c = 628.64$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 651.13$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 279.24$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 317.57$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra bir önceki ifade ile örtüşen sonuç elde edilmiştir. Senede bir kez ($\bar{X}_b = 623.80$) diyen öğrencilerin ortalaması senede iki kez ($\bar{X}_c = 614.92$) diyen öğrencilerin ortalamasından yüksek çıkmıştır. Senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 651.13$) en yüksek puanı almıştır.

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 316.60$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 306.05$) bu ifade için en düşük puan ortalamasını almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 623.48$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 636.93$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 647.73$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 416.71$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 277.96$) bu ifade için en düşük puan ortalamasını almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 644.52$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 645.79$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 672.00$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=430.09$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=274.71$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=643.87$) senede iki kez ($\bar{X}_c=657.80$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=670.58$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=451.82$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=269.25$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=635.61$) senede iki kez ($\bar{X}_c=659.68$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=682.72$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=411.30$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=279.81$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=625.99$) senede iki kez ($\bar{X}_c=625.58$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=652.10$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=405.08$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=282.72$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=622.99$) senede iki kez

($\bar{X}_c = 669.49$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 714.49$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşırız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 412.36$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 280.18$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 625.62$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 681.78$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 691.79$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekanın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 375.55$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 289.03$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 630.39$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 657.32$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 664.98$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 373.82$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 289.74$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 630.47$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 647.67$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 678.57$) en yüksek puanı almıştır.

Bu sonuca göre arařtırmaya katılan öđrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diđerlerine göre çok dūřuktur.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkararak hikayeler yazarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=407.29$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=280.70$) bu ifade için en dūřuk puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=630.52$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=669.07$) senede iki kez ($\bar{X}_c=678.84$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok dūřuktur. Ayrıca senede üç kez ve daha fazla görüşü bildiren öğrenciler sende iki kez müzeye giden öğrenciden daha dūřuk ortalamaya sahiptir.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=420.01$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=277.83$) bu ifade için en dūřuk puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=628.71$) senede iki kez ($\bar{X}_c=675.95$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=699.03$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok dūřuktur.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkararak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2=612.13$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a=281.23$) bu ifade için en dūřuk puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b=621.10$) senede iki kez ($\bar{X}_c=679.23$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d=714.24$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok dūřuktur.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 394.26$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 285.63$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 619.67$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 686.45$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 684.95$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 422.61$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 277.16$) Bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 644.50$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 648.46$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 660.96$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür. Fakat senede üç kez ve daha fazla müze gezilerine katılan öğrencilerin ortalaması senede iki kez müze gezilerine katılan öğrencilerden ortalama daha düşüktür.

“Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 394.49$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 287.43$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede iki kez ($\bar{X}_c = 628.61$) senede bir kez ($\bar{X}_b = 638.00$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 686.97$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür. Ayrıca senede iki kez müze gezilerine katılan öğrencilerin puan ortalaması senede bir kez katılanlardan düşüktür.

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 381.85$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 293.92$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 629.70$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 645.99$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 663.39$) en yüksek puanı almıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür.

“Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 432.55$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin müzeye gitme sıklığı açısından, hiç gitmedim ($\bar{X}_a = 286.15$) bu ifade için en düşük puanı almıştır. Daha sonra sırasıyla artarak senede bir kez ($\bar{X}_b = 634.18$) senede iki kez ($\bar{X}_c = 648.94$) senede üç kez ve daha fazla ($\bar{X}_d = 676.15$) en yüksek puanı almıştır.

Bütün ifadelerin sonuçları incelenip ortak yorum yapıldığında, müzeye gitmeyenlerin tutumlarının olumsuz olduğu ve olumlu anlam içeren ifadelere katılmadıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden hiç müzeye gitmeyenlerin ortalaması diğerlerine göre çok düşüktür. Bu da gösteriyor ki müzeye gitmeyenlerin müze gezileri hakkında algısı zayıftır ve beklentisi düşüktür. Müze gezisine katılanların ise müze bilincinin geliştiği söylenebilir. Müzeye gitme sıklığı arttıkça müze gezilerinden alınan verimde o derece artış göstermektedir. Öğrenciler için senede bir kez gidilen müze gezisi ile iki veya üç kez gidilen müze gezilerinin arasında da anlamlı farklılıkların olmasının nedeni öğrencilerin aktif öğrenmeden aldıkları zevk, yerinden öğrenmeye açık oluşları olabilir.

4.13. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin Şehir Dışında Müzeye Gitme Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin şehir dışında müzeye gitmesi açısından t- testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.13. Öğrencilerin Şehir Dışında Müzeye Gitmesi Açısından t- Testi Sonuçları

Tutum ifadeleri	Şehir dışında müzeye gitme	N	\bar{X}	SS	t	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Evet	288	4.03	1.17	10.09	.00
	Hayır	712	3.02	1.52		
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Evet	288	4.19	1.14	10.66	.00
	Hayır	712	3.13	1.53		
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Evet	288	3.84	1.37	9.61	.00
	Hayır	712	2.87	1.47		
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Evet	288	3.95	1.27	10.17	.00
	Hayır	712	2.94	1.48		
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Evet	288	4.21	1.03	12.67	.00
	Hayır	712	3.00	1.46		
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Evet	288	4.23	1.03	12.81	.00
	Hayır	712	2.99	1.50		
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Evet	288	4.28	.98	13.57	.00
	Hayır	712	2.99	1.48		
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Evet	288	4.22	1.09	13.17	.00
	Hayır	712	2.95	1.46		
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Evet	288	4.13	1.15	12.52	.00
	Hayır	712	2.91	1.46		
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Evet	288	4.12	1.12	12.91	.00
	Hayır	712	2.87	1.48		
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, kroki hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Evet	288	4.07	1.15	12.59	.00
	Hayır	712	2.83	1.50		
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Evet	288	4.05	1.20	12.42	.00
	Hayır	712	2.81	1.51		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Evet	288	4.02	1.22	12.44	.00
	Hayır	712	2.78	1.49		

Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Evet	288	4.01	1.23	11.95	.00
	Hayır	712	2.82	1.49		
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Evet	288	4.07	1.16	12.20	.00
	Hayır	712	2.86	1.51		
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Evet	288	4.11	1.13	12.49	.00
	Hayır	712	2.88	1.50		
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Evet	288	4.19	1.14	11.78	.00
	Hayır	712	3.02	1.52		
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Evet	288	4.43	.93	12.30	.00
	Hayır	712	3.28	1.47		
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Evet	288	4.51	.87	10.97	.00
	Hayır	712	3.50	1.45		
Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Evet	288	4.65	.79	11.34	.00
	Hayır	712	3.62	1.45		

sd= 998

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerden “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.03$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=3.02$, $t= 10.09$, $p<0.05$).

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.19$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=3.13$, $t= 10.66$, $p<0.05$).

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=3.84$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.87$, $t= 9.61$, $p<0.05$).

“Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=3.95$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.94$, $t= 10.17$, $p<0.05$).

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.21$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=3.00$, $t= 12.67$, $p<0.05$).

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.23$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.99$, $t= 12.81$, $p<0.05$).

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.28$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.99$, $t= 13.57$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.22$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.95$, $t= 13.17$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.13$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.91$, $t= 12.52$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.12$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.87$, $t= 12.91$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.07$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.83$, $t= 12.59$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.05$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.81$, $t= 12.42$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sonrasında Sosyal Bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4.02$, $\bar{X}_{\text{Hayır}}=2.78$, $t= 12.44$, $p<0.05$).

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.01$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 2.82$, $t = 11.95$, $p < 0.05$).

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.07$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 2.86$, $t = 12.20$, $p < 0.05$).

“Müze gezisi sonrasında Sosyal Bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.11$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 2.88$, $t = 12.49$, $p < 0.05$).

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.19$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 3.02$, $t = 11.78$, $p < 0.05$). “Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.43$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 3.28$, $t = 12.30$, $p < 0.05$).

“Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.51$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 3.50$, $t = 10.97$, $p < 0.05$). “Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır” ifadesinde şehir dışında müzeye gidenlerin ortalamasında anlamı düzeyde daha yüksek çıkmıştır ($\bar{X}_{\text{Evet}} = 4.65$, $\bar{X}_{\text{Hayır}} = 3.62$, $t = 10.09$, $p < 0.05$).

Bütün ifadeleri için belirtilen görüşler incelendiğinde, şehirleri dışında müzeye giden öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumları daha yüksek düzeyde olumludur. Bunun nedeni, elde edilen öğrenme yaşantılarının çeşitliliği öğrencilerin baktıkları pencereyi genişletip ve algılama düzeylerini yükselttiği

için tutumları da buna paralel olarak olumlu olarak gelişmektedir. Ayrıca öğrencilerin gerek aileleri gerek okul arkadaşlarıyla yaşadıkları şehirleri dışında müzeye gitmeleri, öğrenmenin salt bilgi olmak yerine, öğrenirken eğlenip keyif alabilecekleri ortamlarında varlığından haberdar olmalarına vesile olacaktır.

4. 14. Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Gezilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Öğrencilerin En Çok Sevdiği Derse Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin en çok sevdiği ders açısından One Way Anova testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.14. Öğrencilerin En Çok Sevdiği Ders Açısından One Way Anova Testi Sonuçları

Tutum İfadeleri	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Gruplar arası	24,15	4	6,03	2,68	,03
	Gruplar içi	2235,08	995	2,24		
	Toplam	2259,23	999			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Gruplar arası	27,77	4	6,94	3,07	,01
	Gruplar içi	2250,50	995	2,26		
	Toplam	2278,27	999			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Gruplar arası	33,84	4	8,46	3,74	,00
	Gruplar içi	2247,81	995	2,25		
	Toplam	2281,66	999			
Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinlikler yönelik önceden bize bilgi verir.(gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)	Gruplar arası	7,96	4	1,99	,88	,47
	Gruplar içi	2232,86	995	2,24		
	Toplam	2240,83	999			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Gruplar arası	24,45	4	6,11	2,87	,02
	Gruplar içi	2116,51	995	2,12		
	Toplam	2140,97	999			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Gruplar arası	21,88	4	5,47	2,46	,04
	Gruplar içi	2213,31	995	2,22		
	Toplam	2235,19	999			
Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar	Gruplar arası	28,62	4	7,15	3,29	,01
	Gruplar içi	2160,47	995	2,17		
	Toplam	2189,10	999			

Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Gruplar arası	25,98	4	6,49	2,9	,01
	Gruplar içi	2180,69	995	2,19		
	Toplam	2206,67	999			
Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Gruplar arası	16,55	4	4,13	1,87	,11
	Gruplar içi	2200,08	995	2,21		
	Toplam	2216,63	999			
Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Gruplar arası	15,43	4	3,85	1,70	,14
	Gruplar içi	2245,81	995	2,25		
	Toplam	2261,24	999			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Gruplar arası	26,43	4	6,60	2,88	,02
	Gruplar içi	2280,70	995	2,29		
	Toplam	2307,13	999			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	Gruplar arası	25,28	4	6,32	2,68	,03
	Gruplar içi	2343,79	995	2,35		
	Toplam	2369,07	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Gruplar arası	15,78	4	3,94	1,68	,15
	Gruplar içi	2328,05	995	2,34		
	Toplam	2343,83	999			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Gruplar arası	24,19	4	6,04	2,62	,03
	Gruplar içi	2296,25	995	2,30		
	Toplam	2320,44	999			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Gruplar arası	29,34	4	7,33	3,17	,01
	Gruplar içi	2301,42	995	2,31		
	Toplam	2330,77	999			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Gruplar arası	31,76	4	7,94	3,50	,08
	Gruplar içi	2256,63	995	2,26		
	Toplam	2288,40	999			
Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Gruplar arası	24,32	4	6,08	2,64	,03
	Gruplar içi	2288,63	995	2,30		
	Toplam	2312,95	999			
Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Gruplar arası	17,23	4	4,30	2,08	,08
	Gruplar içi	2055,31	995	2,06		
	Toplam	2072,54	999			
Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Gruplar arası	10,82	4	2,70	1,39	,23
	Gruplar içi	1925,56	995	1,93		
	Toplam	1936,38	999			

Tabloya bakıldığında anlamlı çıkan farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için grupların Levene testinin ($p_{\text{Levene}} < 0.05$) sonucuna göre homojen olmadıklarından dolayı Kruskal-Wallis testinin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4.15. Öğrencilerin En Çok Sevdiği Ders Açısından Kruskal- Wallis Testi Sonuçları

Tutum İfadesi	En çok sevilen ders	N	Ortalama toplamı	X ²	p
Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Türkçe	166	459.32	10.84	.02
	Sosyal Bilgiler	329	511.37		
	Matematik	247	539.58		
	Fen ve Teknoloji	174	476.77		
	Diğer	84	473.56		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Türkçe	166	468.80	12.14	.01
	Sosyal Bilgiler	329	508.28		
	Matematik	247	545.16		
	Fen ve Teknoloji	174	468.26		
	Diğer	84	468.17		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Türkçe	166	463.21	16.12	.00
	Sosyal Bilgiler	329	534.55		
	Matematik	247	526.04		
	Fen ve Teknoloji	174	451.65		
	Diğer	84	466.94		
	Toplam	1000			
Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.	Türkçe	166	454.13	11.56	.02
	Sosyal Bilgiler	329	515.12		
	Matematik	247	535.90		
	Fen ve Teknoloji	174	468.70		
	Diğer	84	496.67		
	Toplam	1000			
Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Türkçe	166	468.14	9.46	.05
	Sosyal Bilgiler	329	508.83		
	Matematik	247	530.36		
	Fen ve Teknoloji	174	460.85		
	Diğer	84	526.16		
	Toplam	1000			

Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Türkçe	166	453.12	13.31	.01
	Sosyal Bilgiler	329	512.83		
	Matematik	247	532.16		
	Fen ve Teknoloji	174	460.57		
	Diğer	84	535.48		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Türkçe	166	437.62	11.13	.02
	Sosyal Bilgiler	329	514.13		
	Matematik	247	524.52		
	Fen ve Teknoloji	174	494.44		
	Diğer	84	513.30		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığını ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Türkçe	166	464.07	10.68	.03
	Sosyal Bilgiler	329	520.38		
	Matematik	247	526.02		
	Fen ve Teknoloji	174	456.97		
	Diğer	84	509.78		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız	Türkçe	166	442.36	11,04	.02
	Sosyal Bilgiler	329	512.29		
	Matematik	247	517.43		
	Fen ve Teknoloji	174	487.87		
	Diğer	84	545,60		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Türkçe	166	449.53	11.41	.02
	Sosyal Bilgiler	329	521.42		
	Matematik	247	511.67		
	Fen ve Teknoloji	174	472.42		
	Diğer	84	544.61		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Türkçe	166	444.36	12.21	.01
	Sosyal Bilgiler	329	532.83		
	Matematik	247	508.94		
	Fen ve Teknoloji	174	478.79		
	Diğer	84	504.97		
	Toplam	1000			
Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Türkçe	166	435.73	14.38	.05
	Sosyal Bilgiler	329	532.50		
	Matematik	247	511.93		
	Fen ve Teknoloji	174	480.92		
	Diğer	84	510.11		
	Toplam	1000			

Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Türkçe	166	443.40	11.30	.02
	Sosyal Bilgiler	329	519.74		
	Matematik	247	521.38		
	Fen ve Teknoloji	174	479.02		
	Diğer	84	521.08		
	Toplam	1000			

a: Türkçe b: Sosyal Bilgiler c: Matematik d: Fen ve Teknoloji e: Diğer

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 4., 9., 10., 13., 18., 19. ve 20. ifadelerde anlamlı fark olmadığından ($p>0.05$) işleme katılmamıştır. Kruskal-Wallis testinin sonucuna göre, “Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 10.84$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 459.32$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 511.37$) Matematik ($\bar{X}_c = 539.58$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 476.77$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 473.56$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe’dir. Bu da Matematik dersini sevenlerin ortalamasına göre öğretmenlerinin ne bildiğini sorgulaması görüşüne katılma oranının yüksek olduğunu göstermektedir.

“Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 12.14$, $p<0.05$) Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 468.80$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 508.28$) Matematik ($\bar{X}_c = 545.16$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 468.26$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 468.17$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise diğerdir. Bu ifade sonucu bir önceki ifade sonucu ile tutarlılık göstermektedir.

“Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 16.12$, $p<0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 463.21$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 534.55$) Matematik ($\bar{X}_c = 526.04$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 451.65$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 496.64$) ortalama puana

sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin ilk iki ifadenin sonuçlarının aksine en sevdiği ders diğer olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Fen ve Teknoloji'dir. Araştırmayan katılan öğrencilerden diğer dersi sevenler öğretmenlerinin araştırma ödevi verdiği görüşe daha fazla katılmaktadır.

“Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 11.56$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 454.13$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 515.12$) Matematik ($\bar{X}_c = 535.90$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 468.70$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 496.67$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Yine Matematik dersini seve öğrencilerin ortalaması müzede uyulacak kuralları hatırlatma fikrine katılma oranında yüksektir.

“Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 9.46$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 468.14$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 508.83$) Matematik ($\bar{X}_c = 530.36$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 460.85$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 526.16$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Fen ve Teknoloji'dir. Müze gezilerini rehber eşliğinde yapan öğrencilerin ortalamasına baktığımızda Matematik dersini sevme oranı yüksek çıkmıştır.

“Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 13.31$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 453.12$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 512.83$) Matematik ($\bar{X}_c = 532.16$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 460.57$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 535.48$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan en sevdiği ders diğer olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Bir önceki ifade ile doğru orantılı olmasına rağmen bu ifade de sonuç diğer ders çıkmıştır.

“Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 11.13$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 437.62$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 514.13$) Matematik ($\bar{X}_c = 524.52$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 494.44$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 513.30$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe’dir. Araştırmaya katılan öğrenciler arasında müze gezisi sırasında not tutma davranışı gösteren öğrenci ortalamasında Matematik dersi sevenlerin ortalamasının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Not tutma alışkanlığının yaygın olduğu Türkçe dersinin en düşük ortalamaya sahip olduğu saptanmıştır.

“Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 10.68$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 463.21$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 534.55$) Matematik ($\bar{X}_c = 526.04$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 451.65$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 496.64$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. Müze gezisi sonrası hakkında düşünce ortaya koymada Matematik dersini sevenlerin oranı yüksektir. En düşük puanı alan ders ise Fen ve Teknoloji’dir. Sayısal kökenli iki dersin tezat ortalamalara sahip olduğu görülmektedir.

“Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 11.04$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 442.36$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 512.29$) Matematik ($\bar{X}_c = 517.43$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 487.87$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 545.60$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders diğer olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise

Türkçe'dir. Diğer dersi seven öğrencilerin müze gezisi sonrası araştırma ödevi hazırlama fikrine katılma oranı daha yüksektir.

“Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 11.41$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 449.53$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 521.42$) Matematik ($\bar{X}_c = 511.67$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 472.42$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 544.61$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders diğer olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Yine diğer dersi seven öğrencilerin ortalaması bu ifade için yüksek çıkmıştır.

“Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 12.21$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 444.36$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 532.83$) Matematik ($\bar{X}_c = 508.94$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 478.79$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 504.97$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Sosyal Bilgiler olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlandığı ifadesine katılanların sosyal bilgiler dersini sevenler olduğu tespit edilmiştir.

“Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 14.38$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 435.73$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 532.50$) Matematik ($\bar{X}_c = 511.93$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 480.92$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 510.11$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Sosyal Bilgiler olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Yine

koleksiyon hazırlamaya benzer bir etkinlik olan maket hazırlama da ortalama Sosyal Bilgiler dersini seven öğrencilerde yüksektir.

“Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar” ifadesinde ortalamalar arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($X^2 = 11.30$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders açısından, Türkçe ($\bar{X}_a = 443.40$) Sosyal Bilgiler ($\bar{X}_b = 519.74$) Matematik ($\bar{X}_c = 521.38$) Fen ve Teknoloji ($\bar{X}_d = 479.02$) ve Diğer ($\bar{X}_e = 521.08$) ortalama puana sahiptir. Bu ifade sonuca göre araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders Matematik olanlar en yüksek puanı almışlardır. En düşük puanı alan ders ise Türkçe'dir. Sosyal Bilgiler dersini doğrudan hedef alan bu ifade beklenenin aksine Matematik dersi ortalaması en yüksek çıkmıştır.

Bütün ifadeler incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersi ortalama puanı 15. ve 16. ifadelerde diğer derslere göre yüksektir. Bunun sebebi muhtemeldir ki müze gezisi sonrası yapılan etkinliklere katılım fazladır. İlaveten etkinliklerin yaparak yaşayarak öğrenmeye katkısı açıktır. Aktif öğrenme gerçekleştiren her öğrenci bütün duyu organlarını kullanmanın yanı sıra soyut düşünceleri somutlama yetisini de geliştirmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonrası elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında müze bilincinin gelişimine katkı sağlanacağına inanılan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Milli eğitim sisteminin gündeminde kalmayı başaran yapılandırmacı yaklaşım ile müze eğitimine daha çok önem verildiği açıktır. Milli Eğitim Bakanlığı 2004-2005 eğitim öğretim yılından itibaren radikal adımlar atmış, geleneksel eğitim gölgesinde idealizm felsefesi ile bilgi depolanmaya çalışılan öğrenci profilinden vazgeçip yerine ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık anlayışını öne çıkaran atılımlar yapmıştır. Sözel olarak adlandırılan Sosyal Bilgiler dersinin sadece düz anlatımla değil çeşitli etkinlik ve uygulama alanlarıyla zenginleştirilebileceği anlaşılmıştır. Bunun için en doğru uygulamalardan biri kuşkusuz müze gezileridir.

Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelendiği bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilere uygulanan veri toplama aracıyla ifade edilen fikirlerin tutarlı olduğu anlaşılmıştır. Araştırma konusuna ilişkin öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmada ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının müze gezisi öncesi öğretmenlerinin müzelerle ilgili öğrencilerin ön bilgilerini yoklamadığı görülmüştür. Ayrıca bu sonuca götüren ifade ölçeğinde en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

- Öğretmenlerin gezi öncesi müze hakkında bilgi vermede yetersiz oldukları saptanmıştır.
- Öğrenciler, müze gezilerini görevli bir rehber ya da yetkili kişi ile yaptıklarında daha verimli geçtiğini düşünmektedir.
- Müze gezisi öncesi ve sonrası yapılan etkinlikleri içiren bütün ifadelerde araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının katılıyorum yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin yüksek bir oranı müze gezilerinin tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini arttırdığı yönündedir. Yalçın (2010) araştırmasında da müzelerin öğretim alanı olarak kullanılmasının toplumsal tarih bilincine etkilerini kanıt olarak ortaya koyan sonuçlar elde etmiştir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun görüşü müze gezilerinin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgilerini arttırdığı şeklindedir. Ayrıca bu sonuca götüren ifade ölçekte en yüksek ortalamaya sahip olan ifadedir.
- Araştırmaya katılan öğrencileri yaşadıkları şehir açısından incelendiğinde bütün ifadeler için Amasya ili ortalaması Diyarbakır ili ortalamasına göre daha yüksektir. Amasya ilinde öğrenim gören öğrencilerin müze gezilerine ilişkin tutumları anlamlı düzeyde Diyarbakır iline göre daha olumludur.
- En düşük eşit ortalamaya sahip iki ifade ise, müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak gezi sırasındaki gözlem ve etkinliklerle ilgili araştırma ödevi hazırlama ve müze gezisi sonrasında müzede yapılan etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlama, ifadeleridir.
- Araştırmaya katılan öğrencileri öğrenim gördükleri okul türüne göre incelendiğinde bütün ifadeler için özel okulda öğrenim gören öğrencilerin tutumları köy okulu ve il merkezinde bulunan resmi okullardaki öğrencilerden bariz yüksektir.
- En yüksek ortalamaya sahip bir diğer ifade, müze gezisi sırasında müze rehberinin bilgilendirici açıklamalar yapması yönündedir. Buyrgan'ın (2004) yaptığı araştırmada, müzede öğrenme etkinliği yapılmış, ön test ve son test çalışması uygulanmıştır. Müze ziyareti süresince öğrenmenin

başarılı olmasında, araştırmacının hazırladığı müze rehberi ve geniş kapsamlı hazırlıkların etkisinin büyük olduğu gözlemlenmiştir.

- En düşük ortalamaya sahip başka bir ifade ise, öğrencilerin öğretmenleri tarafından müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiklerinin sorgulanması ifadesidir. Öğrencilerin müze gezisi öncesi ne bilip bilmedikleri, hazırbulunuşlukları önemsenmediği tespit edilmiştir. Egüz'ün (2011) çalışmasında, eğitsel müze ziyaretleri öncesi öğretmenlerin beklenen düzeyde hazırlık yapmadığı görülmüştür. Bu da yapılan araştırmaların tutarlı olduğunu göstermektedir.
- Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Fakat aritmetik ortalamalara baktığımızda araştırmaya katılan erkek öğrenciler kız öğrencilere göre görüşlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyete göre önemli bir değişken olmadığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarını incelediğimizde bütün ifadelerde erkek öğrencilerin müze gezilerinin eğitim amaçlı kullanılmasına, müze etkinliklerine ve müzelerin olumlu davranış değişikliklerine yönelik görüşlerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çerkez (2011) çalışmasında ise Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğrenmenin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında, akademik başarılarında cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışma ile çalışmamızın tutarlı olmamasının muhtemel nedeni şudur ki; öğrencilerin bilişsel zeka gelişim süreçlerinin farklılık arz edip ilgi faktörünün devreye girmesidir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Kısa'nın (2012) Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine yer verdiği çalışmasında sınıf düzeyinin sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde önemli bir değişken olduğu görülmektedir. 6.sınıf öğrencilerinin müze gezilerine, müze

etkinliklerine ve müzelerin kullanılmasına yönelik görüşlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin görüşlerinin babalarının eğitim durumuna göre incelendiğinde beklenen sonuçla karşılaşılmaktadır. Baba eğitim durumunda öğretim kademesi arttıkça öğrencinin tutumu doğru orantılı şekilde olumlu anlamda yükselmektedir. Bu açıdan incelendiğinde en yüksek ortalamalı ifade, gezi sırasında müze rehberinin bilgilendirici açıklama yapmasıdır. Sonuç olarak öğrencilerinin babalarının eğitim durumu öğretim kademesi arttıkça müze gezilerinin rehber eşliğinde daha verimli geçtiği görüşü hâkim olmaktadır. En düşük ortalamalı ifade ise, öğretmenlerin gezilecek müze hakkında önceden araştırma ödevi vermesi ifadesidir.
- Aynı durum araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine ilişkin görüşlerinin annelerinin eğitim durumuna göre incelendiğinde de açığa çıkmaktadır. Anne eğitim durumunda öğretim kademesi azaldıkça müze gezilerine ilişkin geliştirilen tutumda olumsuzluk artmaktadır. Bu değişken için en yüksek ortalama puanlı ifade, öğrencilerin babalarının eğitim durumu açısından incelenen ifade ile aynıdır. Müze gezisi sırasında müze rehberinin bilgilendirici açıklamalar yapmasıdır. En düşük ortalamalı ifade ise, öğretmenlerinin müze gezisi öncesi öğrencilerin ne bildiğini sorgulamadığı görüşünü ortaya çıkarmaktadır.
- Araştırma sonucu elde edilenlere göre, müzeye gitme sıklığının Sosyal Bilgiler kapsamında yapılan müze gezilerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi açısından önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Tüm ifadelerin sonuçları incelendiğinde bazı maddeler hariç öğrenci görüşlerindeki olumlu tutum müzeye gitme sıklığıyla doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Senede üç kez ve daha fazla giderim seçeneğinden görüş belirten öğrenci görüşlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu ifade Kısa'nın (2012) çalışmasının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.
- Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerine ilişkin öğrenci görüşlerinde öğrencilerin yaşadıkları şehir dışında müzeye gidip gitmediklerine göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda araştırmaya

katılan öğrencilerin %71.2'si şehirleri dışında bir müzeye gitmemişken ayrıca olumsuz tutum geliştirmişlerdir.

- Araştırma kapsamında incelenen son değişken müze gezileri hakkındaki tutumlar üzerinde öğrencilerin en çok sevdiği ders ile paralellik olup olmadığıdır. Analiz sonuçlarına göre en çok sevilen ders Sosyal Bilgiler dersi (%32.9) daha sonra sırasıyla Matematik dersi (24.7), Fen ve Teknoloji dersi (%17.4), Türkçe (16.6) ve diğer ders (8.4)'tür. Tüm ifadelerden sadece iki ifade Sosyal Bilgiler dersi ortalama toplamı diğer derslerden yüksektir. Bu ifadeler; “Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız” ve “Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız” dır. Bu değişken için en yüksek ortalama ifade, öğretmenlerin gezilecek müze hakkında önceden araştırma ödevi vermesidir. Araştırmaya katılan öğrenci görüşlerine göre en düşük ortalama ifade ise, müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler, hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığını ilgili düşünceler ortaya koyma şeklindeki ifadedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle müze eğitimine ilişkin olarak öğretmenlere yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir:

- Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programında Sosyal Bilgiler dersi ve müze ile eğitim başlığı altında verilen tüm bilgilerin uygulama alanında sıkıntı olması öğretmenlerin yeterince bilgi sahibi olmamasına bağlı olabilir. Müze eğitiminin gelişimi için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir ya da seminer düzenlenebilir. Böylece öğretmenler müze gezisi öncesi öğrencilere aydınlatıcı bilgi sunabilir.

- Müze gezisi sırasında ve sonrasında yapılacak etkinliklerin çeşitlenmesi bakımından bilgi havuzu oluşturulabilir. Böylece farklı etkinliklerle müze gezisi eğlenceli ve öğretici hale gelebilir.
- Amaçsızca yapılan müze gezileri eğitsel yönden yoksundur. Müze gezilerinden en iyi şekilde faydalanabilmek için mutlaka üniteye uygun müze seçilmeli ve rehber eşliğinde hareket edilmeli.
- Müze gezisi sonrası sınıf içi etkinliklerde bilişsel duyuşsal ve devinişsel alanda çalışmalar daha fazla önem verilmeli. Müze gezisi bir günlük eğlence ortamından çok, kalıcı öğrenme ortamı olduğu fikrini öğrenciye yansıtabilmeli.

5.2.2. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle müze eğitimine ilişkin olarak okul yönetimine yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir:

- Öğrencilerde tarihi eserleri ve müzeleri koruma bilincini geliştiren uygulamalara yer verilmeli. Örneğin, Okul müzesi kurulmalı (laboratuvar gibi). Kazanılan madalya ve ödüllerin yanı sıra okulun fotoğraflarla tarihçesi yer alabilir. Ayrıca bu okul müzesinde okulun düzenlediği gezi ve turlarda çekilen fotoğraflara da sergilenebilir. Okul içerisinde böyle bir oluşumun bulunması öğrencilerde müze hakkında olumlu algılar oluşturacaktır.
- Öğrencilerde müze bilincinin oluşması için etkinlikler düzenlenebilir. Örneğin müze ve müzecilik ile ilgili slogan ve afiş yarışması düzenlenebilir.
- Okullarda faaliyet gösteren sosyal kulüplerden, gezi, tanıtım ve turizm kulübü ve kültür ve tabiat varlıklarını koruma kulübü çalışmalarını arttırmalı, müzecilik hakkında öğrenciler arası düşünce paylaşımına daha çok önem ve destek verilmelidir.

5.2.3. Müzelere Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle müze eğitimine ilişkin olarak müzelere yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir:

- Müze gezisi sırasında öğrencilerin müzeden en iyi şekilde istifade edebilmesi için imkânlar tanınmalı. Müzelerin birer eğitim kurumu ve öğrenme alanı olduğu bilinci ile hareket edilip öğrenciler için en iyi şartları sağlayan öğrenme isteğini arttıran koşulları düzenlenmeli. Öğrencilerin etkinliklerini ortaya koyabilecekleri alanlar oluşturulmalı.
- Ulaşım imkânı kısıtlı ve ya olmayan okullar için müzedeki eserlerin kopyası hazırlanıp okullarda sergilenebilir.
- Müze gezilerinin daha verimli geçebilmesi için yeterli sayıda yetkili kişi ya da rehber bulunmalı.
- Ayrıca müzelerin eğitsel işlevlerini etkili şekilde yerine getirebilmesi için müzeler ile okullar arasında koordinasyonu sağlayacak ayrı bir birim oluşturulabilir.

5.2.4. Öğrencilere Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle müze eğitimine ilişkin olarak öğrencilere yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir:

- Müze gezilerinin eğitsel yönünün farkında olup amaçsız ve ön bilgiye sahip olmadan müze gezilerinin verimli geçmesi beklenmemelidir.
- Öğrencinin aktif katılımını sağlayan ve bilgiyi keşfetmesine olanak sağlayan müze gezi ve etkinliklerine katılım artmalıdır. Böylece daha kalıcı öğrenmeler elde edebilirler.
- Unutulmamalıdır söylenen hiçbir söz gerçek nesne kadar etkili olamaz. Müzeler mutlaka ziyaret edilmeli ve her biri diğerinden farklı olan eserleri inceleme zevkine erişilmeli. Bireyin iç dünyası ile dış dünyası arasındaki muazzam çizgide yer alan müzeler düşünen ve eleştirmekten korkmayan bireyler yetiştirmek için var olmalı. Basmakalıp

kelimelerinin ötesinde bir ders için gerçek hayat ile bütünleştiren müzelere hak ettikleri değeri verelim.

KAYNAKÇA

Abacı, O. (2011). Türkiye’de çocuk ve müze kültürü., M. R. Şirin. (Editör). *Dünyadan büyüktür çocuk*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, ss. 221–231.

Açıkgöz, M. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem ve inceleme yönteminin etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Adıgüzel, Ö. (2006). Okul dışında farklı bir öğrenme ortamı olarak çocuk müzeleri. *Bilim Eğitim Toplum Dergisi*, 4(14), 32–41.

Akar, F. (2006). *Buluş yoluyla öğrenmenin ilköğretim ikinci kademe matematik dersinde öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Akengin, Ç. (2011). *İlköğretim 6.sınıf görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akmehmet, T. K. (2008). Müzelerin tarih öğretiminde nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması ve ilköğretim sosyal bilgiler öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 180, 50–67.

Akpınar, M. ve Kaymakçı, S. (2012) Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırılmalı bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605–626.

Akyürek, T. (2011). *İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersinde müze eğitiminin tarih ve kültür bilinci oluşturulmasındaki önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akyüz, G. (2009). *Sanayi müzelerinin tarih eğitiminde kullanım durumu: Rahmi M. Koç müzesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alpagut, B. (2003). Türkiye’de doğa tarihi araştırmalarının örgütlenmesi. 1. ulusal doğa tarihi kongresi, *Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği Yayını*, 11, 63–73.

Altın, B.N. ve Demirtaş, S. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı eğitim etkinlikleri., M. Safran (Editör), *Sosyal bilgiler öğretimi*,(3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. ss: 509–543.

Arıkan, A. (2001). *Yedi oniki yaş arası çocuklara çizgi film yöntemi ile müze eğitiminin verilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Artut, K. (2001). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. (6.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi:tarih öğretmenlerinin “müze eğitime” ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ata, B. (2013). Sosyal bilgiler eğitiminde müzelerin önemi., R. Turan, K. Ulusoy. (Editörler). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Üçüncü Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 342–354.

Atagök, T. (Editör). (1999). *Yeniden müzeciliği düşünmek*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.

Atasoy, N. Y. (1999). Çağdaş eğitimde müzenin işlevi., T. Atagök, (Editör). *Yeniden müzeciliği düşünmek*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, ss. 147–153.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri-I (1919–1938) (1945). Türkiye İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları İstanbul: Maarif Matbaası.

Atik, Ş. (1999). Yeniden yapılanma sürecinde çağdaş müze kadroları, *Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Dergisi*, 3- 4, 6–10.

Ayaydın, A. (2009). Eğitimde çoklu zekâ yansımaları ve görsel sanatlar, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 52–62.

Aydal, M. (2009). *Sabancı müzesi resim koleksiyonu ve Sabancı müzesinin ilköğretim 6–14 yaş Seviyesindeki öğrencilerin eğitimine Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Aydın, M. (2006). *Atatürk ve Malatya*. Malatya: Evin Kitabevi.

Aysal, M. (2004). Ankara üniversitesi Türk inkılap enstitüsü tarihçesi ve gelişim süreci, *Ankara üniversitesi Türk inkılap tarihi enstitüsü Atatürk yolu dergisi*, 33–34, 241–263.

Aytokmak, D. (2006). *İstanbul kent müzesi için yeni yaklaşımlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Baş, G. (2010). Diyarbakır'daki geleneksel konut mimarisinde süsleme anlayışı, *History Studies*, 2 (1), 311–338.

Başaran, C. (1995). *Arkeolojiye giriş I –II*. (2.Baskı). Erzurum: Aşiyen Kitabevi.

Başaran, I. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: Bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 5, 7–15.

Başbay, A. (2005). Basamaklı öğretim programı., Ö.Demirel. (Editör). *Eğitimde yeni yönelimler*. Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 239–252.

Baykan, Z. Ö. (2007). *2005 ve 2006 ilköğretim programlarının müze eğitimi açısından değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Beysanoğlu, Ş. (1987). *Anıtları ve kitabeleri ile Diyarbakır tarihi cilt 1*. Ankara: Neyir Matbaası.

Borak, S. ve Kocatürk U. (1972). *Atatürk'ün söylev ve demeçleri, tamim ve telgrafları V*. Ankara: Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayını.

Boyar, H. (2006). *Bilgi toplumu oluşumu ve küreselleşmenin kentsel mekana etkilerinde müzeler örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bozdoğan, A. E. (2007). *Bilim ve teknoloji müzelerinin fen öğretimindeki yeri ve önemi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Boztepe, S. (2009). *Bir iletişim biçimi olarak askeri müzelerin iç mekan sergilemelerinde grafik tasarımın işlevi*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. V. Özsoy (Editör). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Buyurgan, S. (2004). Effective learning at the museum. *Journal Of Cultural Research In Art Education*, 22, 99–115.

Çakmak, C. (2002). *Günümüz Türkiye'sinde örgün sanat eğitimde müzelerin yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çengelci, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf dışı öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1823–1841.

Çerkez, S. (2011). *Sosyal bilgiler dersinde müze eğitime dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Çetin, K. (2003). Türk eğitim tarihinde sosyal bilimler ve sosyal bilgilerin tarihsel süreci, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 163–185.

Çetin, T. (2006). *Resim-is eğitimi anabilim dallarında müze eğitiminin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve anasanat atölyelerinde uygulamalara etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çıldır, Z. (2007). *Öğretmenlere müzede yetişkin eğitimi, Feza Gürsey bilim merkezi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çınar, Y. K. (2009). *Müzecilik eğitimde yeni eğilimler Türkiye'de müzecilik ve mesleki eğitim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çolak, C. (2008). *Üniversite eğitiminde üniversite müzeleri ve yıldız teknik üniversitesinde sanat müzesi kurulması için bir ön değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çulha, B. (2006). *Tarihsel mekânlarda keşfederek öğrenme yoluyla sosyal bilgiler öğretimine yönelik öğrenci görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Daşdemir, L. (2006). Yurt içi gezilerinin önemi ve bilinmeyen bir gezi çeşme-
lica ziyareti, *Afyonkocatepe Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 14–38.

Dede, E. (2012). *Türkiye’de modern sanatın gelişiminin sanat müzelerine etkisi*.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İstanbul.

Demir, C. (2001). *Müzelerde çağdaş pazarlama*. İstanbul: Taç Vakfı Yayınları

Demir, M. K. (2007). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler
derslerinde gözlem gezisi yöntemini uygulama durumları. *Türk Eğitim Bilimleri
Dergisi*, 5(2) 323–341.

Demircioğlu, İ. H. (2005). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*.
Ankara: Anı Yayıncılık.

Demirel, Ö. ve Kaya Z. (Editörler). (2007). *Eğitim bilimine giriş*. (2. baskı).
Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Denizci, A. ve Mirza, H. (2012). Müze ve müzecilik. R. Sölpük. (Editör). *Güzel
Sanatlar ve Spor Liseleri Müze Eğitimi Ders Kitabı*, Ankara. Milli Eğitim
Bakanlığı Yayınları. ss. 14–28.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2001). Sekizinci beş yıllık kalkınma planı, hayat
boyu eğitim veya örgün olmayan eğitim özel ihtisas komisyonu raporu. Ankara.

Devrim tarihi müzesi yenilendi. (2010). Ankara üniversitesi rektörlüğü basın
halkla ilişkiler birimi, *Bülten Dergisi*, 132, ss. 16- 18.

Doğan, E. (2009). *Tüketim toplumunda müzelerde yaşanan değişimlerin devlet müzeleri ve özel müzeler bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Doğanay, A. (2005). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk, ve D. Dilek, (Editörler), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 18–52.

Egüz, Ş. (2011). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun

Ekelik, G. H. (2010). *Sosyal bilgiler derslerinde müze faaliyetlerinin programlanması. (Konya müzeleri örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Emeksizöğlu, T. O. (2007). *Polis müzeleri ve polis müzelerinde müze eğitimi*. Bitirme Projesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erdamar, Ö. A. (2005). *Askeri Müzedeki Tarihi Eserlerin Restorasyonu ve Konservasyonu Çalışmaları*, 7. Müzecilik Semineri 20- 22 Ekim 2004 Bildiriler. İstanbul. Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, ss. 220–223.

Erdoğan, T. (2003). *Türkiye’deki arkeoloji müzelerinde yapılan eğitsel faaliyetler*. Dönem Projesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erdoğan, İ. (2007). Eğitime Yeni Bir Soluk: Müzeler. Web: <http://www.irfanerdogan.com.tr/index.php/egitime-yeni-bir-soluk-muzeler> adresinden 20 Aralık 2013’te alınmıştır

Erim, G. (2005). Bursa Anadolu arabaları müzesinde bir araştırma: müzede sanat eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 299–307.

Ersoy, A. F. ve Kaya E. (2009). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının (2004) uygulama sürecine ilişkin öğrenci görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi* 17(1), 71–86.

Ertürk, S.(1994). *Eğitimde program geliştirme*. (8.baskı). Ankara: Meteksan Yayınları.

Etike, S. (2000). *Müze eğitimi öğretmen dünyası*. Ankara: Özen Matbaacılık.

Filiz, N. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(12), 117–134.

Gerçek, F. (1999). *Türk müzeciliği*. (1.baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gökalp, Z. D. (2013). Müze türleri., (Editörler) E. Altınsapan ve N. Küçükhasköylü. *Müzecilik ve sergileme*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Yayını, ss. 72–99.

Gökkaya, A. K. ve Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483–506.

Gül, M. (2006). Atatürk'ün yurt gezilerinin kamuoyu oluşturmadaki rolü. *Afyonkocatepe Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 52–71.

Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 63–78.

Güler, A. (2011). Planlı bir müze gezisinin ilköğretim öğrencilerinin tutumuna etkisi. *İlköğretim Online*, 10(1), 169–179. Web: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 21 Aralık 2013'te alınmıştır.

Gümüş, E. (2013). *Etnografya müzelerinde sergileme ve teşhirin hikâyesi (Ankara, Çankırı, Eskişehir, Yozgat etnografya müzeleri örneği ile)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat.

Gürkan, T. (2004). *İlköğretim II. kademedede müze eğitiminin önemi üzerine bir araştırma (Bursa örneğinde)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Hooper-Greenhill, E. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*. (Çev. M. Ö. Evren ve E. G. Kapçı). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:4. (Eserin orijinali 1991'de yayımlandı.)

İlhan, Ç.A. ve Okvuran, A. (2001). Bir eğitim ortamı olarak müze ve müze çalışmaları. *Anadolu Sanat Dergisi*, 1270, 87–94.

Karadeniz, C. (2009). *Dünyada çocuk müzeleri ile bilim, teknoloji ve keşif müzelerinin incelenmesi ve Türkiye için bir çocuk müzesi modeli oluşturulması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karadeniz, Y. (1996). *H. 1182 Şer' iye siciline göre Amasya'nın idari, sosyal, siyasi ve iktisadi yapısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Karataş, A. (2011). Çevre bilinci geliştirmesinde doğa tarihi müzelerinin rolü. *İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 1–15

Kaya, S. (2013). Eğitim biliminde temel kavramlar., A. Hakan. (Editör). *Eğitim biliminde yenilikler*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss. 3–28.

Kaymakçı, S.(2009). Yeni sosyal bilgiler programı neler getirdi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(5),1530- 1545.

Kejanlı, T. ve Dinçer İ. (2011). Diyarbakır Kale Kenti'nde Koruma ve Planlama Sorunları, *Megaron Journal*, 6(2), 95- 108.

Keleş, V. (2003). Modern müzecilik ve Türk müzeciliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1- 2), 1–16.

Kısa, Y. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Afyonkarahisar müzeleri)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Kocatürk, U. (1999). *Doğumundan ölümüne kadar kaynakçalı Atatürk günlüğü*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayını.

Koç, G. (2005). Yaşam boyu öğrenme. Ö. Demirel. (Editör). *Eğitimde yeni yönelimler*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. ss. 213–226.

Koçak, K. S. (2010). *İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Konukçu, İ. (2007). *Özel koleksiyonların müzelere dönüştürülmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koşay, H. Z. (1956). *Etnografya müzesi kılavuzu*, İstanbul: Maarif Basımevi.

Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*, Konya: Günay Ofset

Kuşan, Y. Ç. (2005). *Türk islam eserleri müzesinde milli eğitim müfredatı doğrultusunda ilköğretim öğrencilerine yönelik eğitim programı hazırlama projesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Laska, J. A. (1989). Eğitim programı ve öğretim arasındaki ilişki: Kavramsal bir açıklama. (Çev. O. Gürbütürk). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 251–259. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1984)

Maccario, K. N. (2002). Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 275–285.

Madran, B. (1999). Müze türleri., T. Atagök. (Editör). *Yeniden müzeciliği düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi, ss. 3–19.

Milli Eğitim Bakanlığı, (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: T.C Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Devlet Kitaplar Müdürlüğü Basımevi.

Mercin, L. (2006). *Resim dersini müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulamanın erişkiye, kalıcılığa ve tutuma etkisi (Diyarbakır ili örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mercin, L.(2003). Kültür ve sanat değerlerinin yaşatılmasında müzelerin rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 106–114.

Meydan, A. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem ve doğa eğitimi. R. Turan, A.M.Sünbül, H. Akdağ. (Editörler). *Sosyal Bilgiler Öğretimde Yeni Yaklaşımlar I*, Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 241–262.

Okvuran, A. (2012). Müzede dramanın bir öğretim yöntemi olarak Türkiye’de gelişimi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(166), 170–179.

Onur, B. (1999). (Yayına Hazırlayan). *Müze ve galeri eğitimi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Onur, B. (2003). “*Müze eğitimi: temel ilkeler ve politikalar*”, Müze Eğitimi Seminerleri (I) Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Antalya: Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, ss.7–23

Oruç, S. ve Altın, B. N. (2008). Müze eğitimi ve yaratıcı drama. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 35, 125–139.

Önder, M. (1975). *Atatürk'ün yurt gezileri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Önder, M. (1999). *Türkiye müzeleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Önder, A., Abacı, O., Kamaraj, I. (2009). Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı projesi: İstanbul arkeoloji müzesindeki marmara örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 103–117.

Özdoğan, M. (1993). *Arkeoloji’de çağdaşlaşma ve Türk arkeoloji’sini bekleyen tehlikeler, Osman Hamdi bey ve dönemi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Özer, D. N. (2007). *Sanal ortamda müzecilik (sanal mimarlık müzesi)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özer, M. A. (2005). Etkin öğrenmede yeni arayışlar: İşbirliğine dayalı öğrenme ve buluş yoluyla öğrenme. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilig Dergisi*, 35, 105–131.

Özeskici, A. (2009). *Müzedede öğrenmenin öğrencilerin görsel, duyuşsal ve kinestetik yönleri üzerine etkileri (ilköğretim 6.sınıf öğrencileri üzerine bir uygulama)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özkan, H. N. (2010). *Müzelerde pazarlama ve İstanbul müzelerinin interaktif pazarlama uygulamaları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özkasım, H. ve Ögel, S. (2005). Türkiye’de müzeciliğin gelişimi. *İtü Dergisi/b Sosyal Bilimler*, 2(1), 96–102.

Özsoy, V., ve Mercin, L. (2003). Sanat (resim) eğitiminde müzelerin kullanılmasında ilgili kurum ve kuruluşların karşılıklı görev ve yükümlülükleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 303–315.

Öztürk, C. (Editör). (2006). *Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Paykoç, F. ve Baykal, S. (2000). Müze pedagojisi: Kültür, iletişim ve aktif öğrenme ortamı olarak müzelerin etkinliğine ilişkin bir çalışma. Z. A. Kızılyaprak.(Editör). *Müzecilikte yeni yaklaşımlar, küreselleşme ve yerelleşme*. İstanbul. Numune Matbaacılık. ss. 102–113.

Peker, A. U. (2002). *Osmanlı mimarisinde yaratıcılık: Amasya örnekleri*. Türkler Ansiklopedisi Cilt 12, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Poyraz, M. (2007). *Müzelelerde, ısı, ışık, nem*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Resmi Gazete, 6 Şubat 2007, *Vakıflar Genel Müdürlüğü Müzeleler Yönetmeliği*, sayı:26426.

Resmi Gazete, 11 Nisan 2012, *İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, sayı: 28261.

Seçkin, Y. Ç. ve Türkoğlu H. D. (2006). Amasya tarihi kent merkezi açık mekânlarının kullanım analizi. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 5(1), 15–28.

Selanik, A. T. ve Deveci, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: Bir eylem araştırması. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 83–115.

Sezgin, M. ve Karaman, A. (2009). *Müze yönetimi ve pazarlaması*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1996). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*, İstanbul: Remzi Yayınevi.

Sözer, E. (1998). Sosyal bilimlerde sosyal bilgilerin yeri ve önemi., G. Can. (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Yayını, ss. 3- 13.

Şahan, M. (2005). Müze ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 487–501.

Şar, E. ve Sağkol, T. (2013). Eğitim fakültelerinde müze eğitimi dersi gerekliliği üzerine, *İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 83–90.

Şahinel, M. (2005). Etkin öğrenme. Ö. Demirel. (Editör). *Eğitimde yeni yönelimler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. ss:149–165.

Şenel, A. (2008). Eğitimin temel kavramları., M. Gültekin. (Editör). *Eğitim bilimine giriş*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss. 3–15.

Şimşek, A. (13–15 Eylül 2006). *İlköğretim Öğrencilerine Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Neler Olmalıdır?* 15. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuştur. Muğla.

Şimşek, A. (2012). (Editör). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayını.

Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*, (3.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2008). İlköğretim 1–8. Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarında Müze ile Eğitim, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Devlet Kitaplar Müdürlüğü Basımevi

Talu, N. (1999). Çoklu zekâ kuramı ve eğitime yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 164–172.

Tarhan, B. ve Acun, İ. (2010). Sosyal bilgiler eğitim ve yeni bir sosyal bilgiler hareketi. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1–16.

Tepecik, A. (2007). *Sanat Eğitimi ve Sanal Müze, Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik I Sempozyum 21–22 Mayıs 2007, Ankara Bildiriler*, Ankara: VEKAM, s. 233–240.

Topallı, N. Ö. (2001). *İlk ve orta dereceli okullarda güzel sanatlar eğitimi kapsamında müze eğitiminin rolü ve önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tüzün, A. B. (2010). *Modern müze işletmeciliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Uralman, H. (2006). 21. yüzyıla girerken bir bilgi kurumu olarak müze. *Bilgi Dünyası*, 7(2), 250–266.

Utku, Ç. (2008). *İlköğretim 5. Sınıf düzeyi sanat eğitiminde, müze eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uysal, Ç. K. (2005). *Müze eğitimi ve müze ziyaretçilerinin Atatürk ve kurtuluş savaşı müzesi ziyaretçi profili aracılığıyla incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Varış, F. (1998). Temel Kavramlar ve Program Geliştirmeye Sistematik Yaklaşım., A. Hakan. (Editör). *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler*, Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Yayını, ss. 3–19.

Varol, F. (2001). *İlköğretim okulları ikinci kademe programı resim-iş dersinde müze eğitiminin yeri ve önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Yalçın, F. (2010). *Tarih öğretim alanı olarak müzelerin kullanılmasının toplumsal tarih bilincinin kazandırılmasındaki etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Yanpar, T. (2006). Etkili ve anlamlı öğrenme için kuramsal yaklaşımlar ve yapılandırmacılık., C. Öztürk. (Editör). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 86–109.

Yaşlı dostu kent Amasya. (2011). T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın genel koordinasyonunda Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen 2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı çerçevesinde Amasya Üniversitesi tarafından uygulanan proje. Proje ekibi: Mehmet Ersoy, Yaşar Bahri Ergen, Okan Murat Dede. Amasya

Yeşilbursa, C. C. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 23, 209–222.

Yılmaz, A., Kaya, B. ve Çolak, K. (2009). Panorama 1453 tarih müzesinin eğitimsel değeri ve müze hakkındaki öğrenci görüşleri. IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi (7–9 Ekim 2009). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, A. (1996). *Müzelerde çocuk eğitiminin müze koleksiyonları bağlamında değerlendirilmesi ve Rahmi M. Koç müzesi örneğinde irdelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, K. ve Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 1(3), 21–39.

Yokarı, F. (2013). Popüler kültür ürünleri ve müzecilik ilişkisi. *Bilim ve Kültür - Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi* 2, 139–148.

Yücel, E. (1999). *Türkiye'de müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Zilcioğlu, Ő. (2008). *Avrupa'da çocuk müzeleri ve müze eğitimi: "Almanya rneği"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sabuncuoğlu Şerefeddin Tıp Müzesi yoğun ilgi görüyor. *Objektif Gazetesi* (13 Kasım 2012). Web: <http://www.objektifamasya.com/?p=9083> adresinden 3 Ocak 2014'te alınmıştır.

Ergani'de Sezai Karakoç Müzesi açıldı. *Zaman Gazetesi* (17 Mayıs 2013). Web: http://www.zaman.com.tr/kultur_erganide-sezai-karakoc-muzesi acildi_2090743.html adresinden 4 Ocak 2014'te alınmıştır.

İlahi ve mecazi aŐkların müzesi. *Taraf Gazetesi*, (10 Ekim 2013). Web: <http://www.taraf.com.tr/haber/ilahi-ve-mecazi-asiklarin-muzesi.htm> adresinden 3 Ocak 2014'te alınmıştır.

Minyatür Amasya maketi müzesi ziyaretçi akınına uğruyor. *Gazete Bursa* (14 Mart 2012). Web: <http://www.gazetebursa.com.tr/kultur-sanat/minyatur-amasya-maketi-muzesi-ziyaretci-akinina-ugruyor-h41347.html> adresinden 5 Ocak 2014'te alınmıştır.

Zavot ekomze büyük ilgi görüyor. *Gazete Kars* (27 Eylül 2012). Web: <http://www.gazetekars.com/zavot-eko-muze-buyuk-ilgi-goruyor-9707h.htm> adresinden 5 Ocak 2014'te alınmıştır.

Diğer Mzler, Web: <http://logos-maialmila-fahl.blogcu.com/dunyanin-en-iliginc-muzeleri/12727992> ve <http://www.forumbayar.com/dunyadan-haberler/15361-dunyanin-en-tuhaf-muzeleri.html> adreslerinden 17 Ocak 2014'te alınmıştır.

4+4+4 teklifi kabul edildi. *Sabah Gazetesi* (30 Mart 2012).

Web:<http://www.sabah.com.tr/Egitim/2012/03/30/son-dakika-4-4-4-yasalasti> adresinden 8 Ocak 2014'te alınmıştır.

Şekil 2.1. Web: <http://diyarbakirlilardernegi.blogcu.com/diyarbakir-muzeleri/3982069> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.2. Web: <http://cahitsitkitaranci.uzerine.com/index.jsp.objid=998> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekli 2.3. Web:
http://www.diyarbakirkulturturizm.org/UserFiles/88226DSC_0114.JPG adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.4. Web:
http://www.diyarbakirkulturturizm.org/UserFiles/404491IMG_4098.JPG adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.5. Web: http://www.zaman.com.tr/kultur_organide-sezaikarakocmuzesiacildi2090743.html adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.6. Web: <http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59515/hazeranlar-konagi-etnografya-muzesi.html> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.7. Web: <http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59517/sehzadeler-muzesi.html> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.8. Web:
<http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/Resim/73507,sabuncuoglu2.png?0> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekli 2.9. Web:
<http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/Resim/73851,img0088.png?0> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.10. Web: <http://www.haberekspressi.net/miniyatur-amasya-maketi-muzesi-ziyaretci-akinina-ugruyor-6144h.html> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.11. Web: <http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59412/ilimizde-ormancilik-muzesi-acildi.html> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

Şekil 2.12. Web: <http://fotogaleri.bugun.com.tr/turkiyenin-ilk-asiklar-muzesini-2-5-ayda-5-bin-kisi-gezdi-fotogaleri-829428> adresinden 11 Aralık 2013'te alınmıştır.

<http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59522/sabuncuoglu-tip-ve-cerrahi-tarihi-muzesi.html> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013)

<http://www.amasya.gov.tr/sehzadeler-sehri.asp> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013)

<http://www.diyarbakir.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013)

http://www.diyarbakirkulturturizm.org/Yapit/Details/MÜZELER/18/Ahmed_Arif_Edebiyat_Müze_Kütüphanesi__/182 (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43980/ozel-muzeler.html>
(Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013)

<http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59517/sehzadeler-muzesi.html>
(Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013)

<http://www.amasyakulturturizm.gov.tr/TR,59514/sarayduzu-kisla-binasi-millimucadele-muzesi-ve-kongre-.html> (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013)

<http://www.bursakentmuzesi.com/egitim-calismalari/>
(Erişim Tarihi: 28 Mart 2014)

EKLER

EK 1: Gerekli İzin Belgesi

EK 2: Veri Toplama Aracı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613/605/3815125

12/12/2013

Konu: Anket Uygulama İzni

30.12.2013 3622
T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 05/12/2013 tarih ve 50235129-25-5738-6300 sayılı yazı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza göndermiş olduğunuz İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Dicle COŞKUN'un, Prof. Dr. Mesut AYDIN danışmanlığında yürütmekte olduğu "Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinin Öğrenci Görüşlerine göre Değerlendirilmesi: Amasya ve Diyarbakır İli Örneği" konulu tezinde kullanılmak üzere oluşturduğu veri toplama araçlarına yönelik izin talebi, Genel Müdürlüğümüz tarafından incelenmiştir.

Onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan 2 sayfa 27 sorudan oluşan veri toplama araçlarının; eğitim öğretimi aksatmadan, gönüllülük esas olmak kaydıyla uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mustafa KOÇ
Bakan a.
Genel Müdür

EK: Veri Toplama Aracı (2 Sayfa)

Güvenli Elektronik İmza

Ash ile Aynıdır

...../...../20.....

T 6 Aralık 2013

7-11 Aralık 2013

17482

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 23d0-558f-356a-b8da-9cf3 kodu ile yapılabilir.

Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: adsoyad@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ad SOYAD Ünvan
Tel: (0 312) XXX XX XX
Faks: (0 312) XXX XX XX

EK 2: Veri Toplama Aracı**SEVGİLİ ÖĞRENCİLER**

Bu anket sizin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yapılan müze gezilerine ilişkin görüşlerinizi incelemek amacıyla hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır. Her soruyu dikkatle okuyarak sadece size en uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyunuz. **Lütfen işaretsiz soru bırakmayınız.**

İlgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

DİCLE COŞKUN

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz Kız () Erkek ()

Sınıfınız 5. sınıf () 6.sınıf () 7.sınıf ()

Babanızın eğitim durumu nedir?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans ()

Annenizin eğitim durumu nedir?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans ()

Müzeye hangi sıklıkta gidersiniz?

Hiç gitmedim () Senede bir kez ()

Senede iki kez () Senede üç kez ve daha fazla ()

Şehriniz dışında bir müzeye gittiniz mi?

Evet () Hayır ()

En çok sevdiğiniz ders hangisidir?

Türkçe () Sosyal bilgiler ()
Matematik () Fen ve teknoloji () Diğerleri ()

SEVGİLİ ÖĞRENCİLER		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.					
2	Öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.					
3	Öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.					
4	Öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir. (gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)					
5	Öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müzede uyulacak kuralları hatırlatır.					
6	Müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.					
7	Gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.					
8	Müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.					
9	Müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.					
10	Müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşırız.					
11	Müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokieler hazırlayarak) tarihi mekanın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.					
12	Müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.					
13	Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikayeler yazarız.					
14	Müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.					
15	Müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.					
16	Müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.					
17	Müze gezisi sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.					
18	Müze gezisi bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.					
19	Müze gezileri bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.					
20	Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilginizi arttırmaktadır.					